

Møte tirsdag den 13. juni kl. 13.30

President: T h o r b j ø r n J a g l a n d

D a g s o r d e n (nr. 87):

1. Innstilling fra finanskomiteen om Kredittmeldinga 2005
(Innst. S. nr. 232 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 13 (2005-2006))
2. Innstilling fra finanskomiteen om statsregnskapet medregnet folketrygden for 2005
(Innst. S. nr. 209 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 3 (2005-2006))
3. Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til å sette i kraft en protokoll til endring av skatteavtalen mellom Norge og Østerrike av 28. november 1995, undertegnet i Wien den 14. november 2005
(Innst. S. nr. 179 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 56 (2005-2006))
4. Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005
(Innst. S. nr. 204 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 55 (2005-2006))
5. Innstilling fra utenrikskomiteen om samarbeidet i NATO i 2005
(Innst. S. nr. 203 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 16 (2005-2006))
6. Innstilling fra utenrikskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATO-parlamentarikerforsamlingen for 2005
(Innst. S. nr. 173 (2005-2006), jf. Dokument nr. 18 (2005-2006))
7. Innstilling fra utenrikskomiteen om samarbeidet i Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) i 2005
(Innst. S. nr. 180 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 11 (2005-2006))
8. Innstilling fra utenrikskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til parlamentarikerforsamlingen til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE PA) for 2005
(Innst. S. nr. 171 (2005-2006), jf. Dokument nr. 13 (2005-2006))
9. Innstilling fra utanrikskomiteen om Noregs deltaking i den 60. ordinære generalforsamlinga i Dei sameinte nasjonane (FN) og vidareførte sesjonar av FNs 59. generalforsamling
(Innst. S. nr. 202 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 14 (2005-2006))
10. Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til inngåelse av avtale mellom Norge, Island og Sveits om Sveits' tilknytning til Schengen- og Dublin-samarbeidet (Trepartsavtalen)
(Innst. S. nr. 206 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 60 (2005-2006))
11. Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til godkjenning av Tiltak 1 av 20. juni 2003 om oppretting av eit sekretariat under Antarktistraktaten av 1. desember 1959
(Innst. S. nr. 207 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 62 (2005-2006))
12. Innstilling fra forsvarskomiteen om investeringer i Forsvaret
(Innst. S. nr. 224 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 57 (2005-2006))
13. Innstilling fra forsvarskomiteen om utskifting av vinger på P-3 Orion maritime overvåkingsfly
(Innst. S. nr. 226 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 72 (2005-2006))
14. Innstilling fra forsvarskomiteen om endringar i «Regulativ for tillegg mv. til utskrivne vernepliktige mannskap»
(Innst. S. nr. 223 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 75 (2005-2006))
15. Innstilling fra forsvarskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Per Ove Width og Christian Tybring-Gjedde om utarbeidelse av en ny næringspolitisk strategi for norsk deltakelse i internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor forsvarsmateriellsektoren
(Innst. S. nr. 227 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:79 (2005-2006))
16. Innstilling fra forsvarskomiteen om Ombudsmannnemnda for Forsvarets innberetning om virksomheten i tiden 1. januar-31. desember 2005
(Innst. S. nr. 191 (2005-2006), jf. Dokument nr. 5 (2005-2006))
17. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 10/2006 av 27. januar 2006 om innlemning i EØS-avtala av direktiv 2004/54/EF om minstekrav til tryggleik i tunnelar i det transeuropeiske vegnettet
(Innst. S. nr. 216 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 63 (2005-2006))
18. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud og Øyvind Halleraker om dispensasjon fra yrkestransportlova for personer over 70 år
(Innst. S. nr. 217 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:68 (2005-2006))
19. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Arne Sortevik, Bård Hoksrud, Per Sandberg og Kenneth Svendsen om en vurdering av samferdselsmessige tiltak som kan sikre øysamfunn og kystkommuner bedre næringsmessig verdiskaping
(Innst. S. nr. 218 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:71 (2005-2006))
20. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Bård Hoksrud, Per Ove Width, Kåre Fostervold, Per Sandberg og Arne Sortevik om fullstandard firefelts E18 fra Larvik til Telemarks grense

(Innst. S. nr. 219 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:80 (2005-2006))

21. Referat

S a k n r . 1

Innstilling fra finanskomiteen om Kredittmeldinga 2005 (Innst. S. nr. 232 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 13 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 45 minutter og fordeles med inntil 10 minutter til Arbeiderpartiet og inntil 5 minutter til hvert av de øvrige partiene samt 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke gis anledning til replikkordskifte.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [13:31:40] (komiteens leder og ordfører for saken): Ved slutten av fjoråret var det 500 000–600 000 arbeidstakere som ikke hadde tilleggspensjon utover folketrygden. Den store forskjellen blant pensjonistene har vært mellom dem som har, og dem som ikke har slik tilleggspensjon.

Arbeiderpartiet ser det som et viktig rettferdighetskrav at alle arbeidstakere skal ha tjenstepensjon. Da vi forhandlet om pensjonsreformen med Bondevik-regjeringen i fjor, stilte Arbeiderpartiet derfor et ufravikelig krav om at alle arbeidstakere skal ha rett til tjenstepensjon i tillegg til folketrygden fra og med 2006. Dette blir nå gjennomført.

Det er samtidig grunn til å heise tre varselflagg. For det første: Regjeringen og Stortinget har stilt minstekrav til hvor stor pensjon alle skal sikres. Arbeidstakerne bør være på vakt overfor arbeidsgivere som prøver å svekke allerede etablerte pensjonsordninger, med henvisning til Stortingets vedtak. Regjeringen og Stortinget har fastsatt et gulv, ikke et tak.

For det andre: Mange selskap konkurrerer nå om å selge obligatorisk tjenstepensjon til bedriftene. Vær på vakt mot lureri! Enkelte selgere påstår at de tilbyr gratis forvaltning. Men det finnes ingen gratis pensjonsforvaltning. Det må betales f.eks. i form av lavere avkastning på sparebeløpet. Andre tilbyr spesielle rabatter i 2006 uten å fortelle hva kostnadene blir i årene framover. Atter andre skjuler eller tilslører prisen på annen måte. Jeg ber finansministeren se til at det blir klare regler for informasjonsplikt som synliggjør de reelle kostnadene og hva kostnadene er avhengig av.

For det tredje: Det er viktig at den faktiske prisen kommer fram, og at pensjonsordningene forvaltes på en effektiv måte. Men det billigste tilbudet er ikke nødvendigvis det beste. Hvis et pensjonsselskap setter pengene i bank, er det selvsagt en billig forvaltning. Hvis selskapet skal velge ut og plassere i aksjer, kan det koste mer, men det

kan samtidig gi høyere pensjon. En avtale om mer aktiv plassering kan koste enda mer, men gi desto høyere pensjon. De ansatte kan derfor få dårligere pensjon hvis man velger billigst mulig forvaltning. Det er derfor helt nødvendig å vurdere pris i forhold til hva man betaler for. Også derfor må den faktiske prisen på ulike tjenester være tydelig. Både arbeidsgivernes og arbeidstakernes organisasjoner bør engasjere seg for å sikre de ansatte gode ordninger.

I kredittmeldingen har Regjeringen gjennomgått Norges Banks utøvelse av pengepolitikken. Verken Regjeringen eller komiteen har vesentlige merknader til det. Rentenivået i Norge har i flere år vært uvanlig lavt. Norges Bank har varslet at renta i Norge i likhet med renta internasjonalt må ventes å vende gradvis tilbake til et mer normalt leie.

De enkelte delene av den økonomiske politikken henger nøye sammen. Stortinget fastsetter selv budsjettpolitikken. Vi må unngå at budsjettpolitikken i seg selv bidrar til et særnorsk press på renta. Regjeringen og alle partiene i Stortinget, utenom Fremskrittspartiet, har derfor lagt til grunn et budsjettopplegg som skal hindre det.

Jeg har merket meg at én av fem nordmenn ifølge Aftenposten er bekymret for virkningene av økt rente. Det betyr at én av fem er bekymret for virkningene av Fremskrittspartiets økonomiske politikk, for en betydelig økt rente – en direkte følge av Fremskrittspartiets budsjettfor-slag.

På spørsmål i Stortingets finanskomite om virkningen av en økonomisk politikk lik Fremskrittspartiets, svarte sjefen for Norges Bank klinkende klart at det vil

«ha en umiddelbar virkning i form av et høyere rentenivå og en sterkere kronekurs, et høyere norsk kostnadsnivå. Det høyere rentenivået vil vare til det konkurranseutsatte næringslivet er bygd så mye ned at det er blitt rom for den økte etterspørselen som en slik merbruk ville innebære.»

Dette betyr i klartekst tap av tusenvis av arbeidsplasser i norsk næringsliv og tap av hus og hjem for tusenvis av unge familier.

Jeg er glad for at alle andre partier i Stortinget avviser en slik gambling med folks hus og hjem.

Ulf Leirstein (FrP) [13:36:38]: Det var ikke et særs lystig bilde forrige taler tegnet av Fremskrittspartiets økonomiske politikk. Det tror jeg vi skal komme rikelig tilbake til i denne debatten og kunne ha noen gode argumenter imot.

Men la meg aller først starte med selve Kredittmeldinga 2005, som vi har blitt oss forelagt, og som på en god måte gir oss et viktig blikk inn i den viktige finansnæringen. Spesielt sett i lys av de siste dagers mediebilde av en mulig streik i næringen – hvert fall i deler av den – er det tydelig hvor viktig denne næringen faktisk er for Norge som samfunn og ikke minst for hver enkelt av oss som innbygger og forbruker.

Finanskomiteen, som fremmer innstilling i saken, velger å fremme en innstilling som stort sett er kjemisk fri for politisk dissens – eller hvor man i hvert fall velger ikke å

flagge uenighet. Hvis vi ser på Stortingets behandling av kredittmeldingen for 2004, gir den et interessant innblikk i hvordan hverdagen for enkelte politiske partier tydeligvis har endret seg. Fjorårets innstilling bar preg av merknader fra SV og Senterpartiet, en rekke kritiske merknader. Disse synspunktene blir ikke lenger forfektet. Regjeringsmakt har tydeligvis også på dette området gjort inntrykk på enkelte. Og fra mitt ståsted er det positivt i denne sak.

Hovedmålet med pengepolitikken skal være å sikre lav og stabil inflasjon, da dette over tid også bidrar til stabil pengeverdi og kronekurs, noe som igjen er vesentlig for bedriftenes konkurransevne. Fremskrittspartiet vil fortsette sitt arbeid for at Norges Bank skal være uavhengig og selvstendig, og gjennom pengepolitiske virkemidler sikre lav og stabil inflasjon, uten innblanding fra politikerne.

Vi synes kredittmeldingen på en god måte gir et bilde av en finansnæring i Norge som går godt, og at det finansielle systemet fungerer godt.

Det som derimot har avstedkommet en rekke merknader i innstillingen, er tilknyttet den høringen som finanskomiteen hadde med sentralbanksjefen den 22. mai. Flertallet ønsker tydeligvis i sine merknader å gi inntrykk av at de har en sentralbanksjef på sin side i kampen mot Fremskrittspartiets ønske om å bruke litt mer av vår oljeformue til fornuftige investeringer. Hvis vi ser mer nøye på hva sentralbanksjefen faktisk sa, mener Fremskrittspartiet at hans svar ikke kan tolkes så entydig som flertallet ønsker å legge opp til. Spørsmålsstillingen i høringen fra komiteens leder bærer preg av det som er det store problemet i den norske samfunnsdebatten: hva som er fornuftig bruk av norske oljemilliarder. Man velger ikke å trekke et skille mellom økt bruk til drift og økt bruk til konkrete investeringer.

Jeg er glad for at i sentralbanksjefens svar på mitt spørsmål om *hvordan* man eventuelt bruker noen milliarder mer, f.eks. at man skiller mellom det som er drift og det som er investering, får vi et mer nyansert bilde. Sentralbanksjefen uttalte bl.a.:

«Det er mulig man kan tenke seg en helt finurlig bruk av pengene som ikke har så sterke utslag, men da vil det nok måtte gå på bekostning av det som i utgangspunktet er de mest prioriterte oppgavene, ville jeg tro.»

Slik jeg leser det svaret, kommer det faktisk en usikkerhet til uttrykk hos sentralbanksjefen. Og det er vel noe av kjernen i hele debatten: Det er ingen eksakt vitenskap hvor mye, på krona, man kan bruke av oljepenger før – eller hvis – det blir noen negative utslag.

Flertallet skriver i innstillingen at det «legger til grunn handlingsregelen for budsjettpolitikken.» Da er det jo noe spesielt at det samme flertallet ikke har valgt å følge den regelen som det legger til grunn. Siden innføringen av handlingsregelen i 2001 har man ikke i ett eneste budsjettår fulgt regelen. Man har faktisk brukt over 100 milliarder kr mer enn regelen skulle tilsi. Dette understreker Fremskrittspartiets poeng om at en slik regel i seg selv ikke kan være det eneste saliggjørende. Det er mange andre fakto-

rer som spiller inn når det gjelder hvilket nivå som vil være fornuftig.

Det er også gledelig å registrere at stadig flere fagøkonomer tar til orde for at man kan bruke noe mer av oljemilliardene. Ja, sågar en rekke framtrepende stortingsrepresentanter og andre politikere i regjeringspartiene tar til orde for det samme. Debatten om bruk av oljepenger burde tatt utgangspunkt i hvordan man ser for seg en mer fornuftig bruk, framfor at man velger ensidig å fokusere på handlingsregelen.

I innstillingen er det bl.a. nevnt at «skattelettelser generelt virke(r) mindre ekspansivt på økonomien enn økt forbruk i offentlig sektor». Dette gir også finansministeren uttrykk for i et skriftlig svar. Det er gjengitt i innstillingen.

Fremskrittspartiet har i sine alternative statsbudsjetter foreslått betydelige skatte- og avgiftslettelser, bl.a. med utgangspunkt i det faktum jeg nettopp nevnte. I tillegg velger Fremskrittspartiet å framsette forslag til investeringer i realkapital framfor kun å konsentrere seg om investeringer i utenlandske selskaper. Våre forslag til investeringer vil være meget kjærkomne for norsk næringsliv. Kombinert med store kutt på en rekke områder innenfor offentlig sektor, som vi også fremmer forslag om, gir dette en helhetlig – og bedre – bruk av noen av de mange oljemilliardene som staten tjener.

Jeg konstaterer at de øvrige partiene på Stortinget fortsatt velger ensidig å fokusere på handlingsregelen. Samtidig tar stadig flere til orde for et noe mer nyansert syn på dette. Dette gleder meg.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [13:41:55]: Stortinget står overfor et krevende samspill mellom finanspolitikken og penge- og valutapolitikken framover. Begge politikkområdene er finanskomiteens og Stortingets ansvar.

I denne innstillinga er det merknader fra regjeringspartiene som går djupere inn i dette arbeidet enn tidligere. Det viktigste er å etablere en felles virkelighetsforståelse når det gjelder norsk økonomi og samspillet mellom privat og offentlig sektor – at det er et samspill som er noe langt mer enn en stram finanspolitikk.

Dernest må Stortinget se helheten og prioritere – ja, foreta en tøff prioritering – for uten klarere prioriteringer vil vi ende opp med en pengepolitikk som uvilkarlig vil gi en kronekurs som for næringslivet vil være svært skadelig. Det krever lederskap, og det krever en langt mer aktiv samfunnsdebatt om sammenhenger enn det vi har i dag, for å unngå en slik utvikling.

Ekspansiv finanspolitikk kan prinsipielt ha samme effekt som om myndighetene gjennom andre politiske vedtak stimulerer til økt privat forbruk eller private investeringer. Det er den samlede økonomiske aktiviteten i offentlig og privat sektor som avgjør om vi har realressurser som er tilstrekkelige til å unngå skadelig press i økonomien.

Norge er et rikt land. Vi har enestående muligheter for å bygge Norge. Vi har enestående muligheter for å bygge fellesskapet, for å investere i moderne kommunikasjoner. Vi har muligheter til å sikre høyhastighets bredbånd til

alle innen 2007, slik det står i Soria Moria-erklæringa. Vi har muligheter til å sikre vedlikehold og utbygging av jernbane, vegnett, kaier og farleier. Innenfor handlingsregelen må dette investeringsprogrammet for offentlig sektor klart prioriteres i kommende budsjetter. Det krever et møysommelig arbeid å framskaffe mer arbeidskraft, bl.a. ved tilrettelegging, slik at de mange som helt eller delvis er utenfor arbeidslivet, kan delta etter evne. Vi trenger økt stimulans og krav til spreke eldre arbeidstakere om å fortsette i arbeidslivet etter 67 år samt importert arbeidskraft med norske lønns- og arbeidsvilkår, uansett om de kommer gjennom utenlandske firmaer eller ansettes i norske selskaper. Videre krever det en streng prioritering av offentlige utgifter og en demping av veksten i privat forbruk og investering. Det er en krevende, men nødvendig oppgave for å sikre en forsvarlig kronekurs, som kommer til å bli ett av de mest sentrale spørsmålene i norsk økonomi framover.

Jan Tore Sanner (H) [13:45:06]: Det er ingen tvil om at de store oljeinntektene gir oss store muligheter som nasjon. Vi har muligheten til å bygge ut velferden i en tid hvor mange av våre europeiske naboer bygger den ned. Vi har muligheten til å investere mer i verdiskaping og fremtidig velferd, og vi har muligheten til å trygge pensjonen for både dagens og morgendagens pensjonister.

En viktig premiss for å få dette til er at man sikrer en balansert utvikling i økonomien. Da er de to ankerfestene, nemlig handlingsregelen og pengepolitikken med inflasjonsmålet, viktige forutsetninger. Jeg er derfor glad for at den sittende regjering har videreført de to ankerfestene i økonomien, og deler de synspunktene som er fremført i forhold til konsekvensene av Fremskrittspartiets politikk. Det er, etter høringen med sentralbanksjefen, ingen tvil om hvilke virkninger en betydelig økt pengebruk vil ha – også konsekvenser dersom pengene brukes til investeringer.

Når det er sagt, er bildet selvfølgelig også nyansert i forholdet mellom den forrige og den nåværende regjering. Det er slik at en økonomisk politikk som prioriterer økt offentlig forbruk, vil virke mer ekspansiv og øke trykket mer på rente og krone enn en politikk som også innebærer reduserte skatter og avgifter. Dette har finansministeren i brev til Høyres stortingsgruppe, som også er referert i innstillingen, sluttet seg til. Det betyr at Regjeringen har et betydelig ansvar i tiden som kommer, for å sikre at man ikke presser renten oppover. Jeg deler den bekymring som leder av komiteen, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, gir uttrykk for, i forhold til konsekvensene av økt rente. At renten gradvis vil gå noe oppover, er det vel liten tvil om, men det er helt åpenbart at finanspolitikken og innretningen på finanspolitikken vil ha konsekvenser for i hvor stor grad den bidrar til å øke presset på rente- og kronekurs.

Da spiller prioriteringer av økte offentlige utgifter kontra en forsiktig reduksjon av skatter og avgifter inn, og da spiller også selve strukturpolitikken inn. Vi har fått en regjering som har satt full stopp i moderniseringen av offentlig sektor, og som heller ikke er så opptatt av andre strukturpolitiske virkemidler som økt konkurranse og

skattelettelse, som bidrar til økt tilgang på arbeidskraft. Det er også et moment i en diskusjon om hvordan finanspolitikken spiller inn på Sentralbankens vurdering av renten.

Så her er det ikke slik at de forrige og de nåværende regjeringspartier står sammen i et race mot Fremskrittspartiet. Jeg deler langt på vei vurderingen av Fremskrittspartiets politikk, men det er også forskjell på konsekvensene av den rød-grønne politikken og den politikken som ble ført av den forrige regjeringen, som nettopp klarte å holde et lavt rentenivå, sikre god vekst i økonomien og fallende arbeidsledighet.

Statsråd Kristin Halvorsen [13:49:02]: Jeg hadde ikke tenkt å ta den store debatten om alle prioriteringer og rammebetingelser for den økonomiske politikken akkurat under dette punktet i Stortinget i dag, men la meg bare komme med et par innledende bemerkninger siden sentralbanksjefen ikke har replikkadgang og ikke kan forsvare seg. Det er ingen grunn til å stille spørsmål ved de rådene som gis. Referatet fra høringen som finanskomiteen har hatt, foreligger som vedlegg til innstillingen, og de vurderingene som gjøres derfra, er meget klare.

Det er riktig som representanten Sanner sier, at vi her er inne på et område der det i stor grad er enighet i Stortinget. Det er innenfor rammene som beskrives for den økonomiske politikken, at de politiske prioriteringene blir tydelige. Da er det de politiske prioriteringene og ønskene om å styrke offentlig sektor som ligger bak denne regjeringens påpekning av hva vi kommer til å prioritere i de fire årene som vi har mulighet til å gjøre det, som utgjør veivalget. Diskusjonen om hvordan ulike prioriteringer slår inn i økonomien, blir på en måte en annen sak. Det er de politiske prioriteringene som er retningsgivende.

Så til det som er situasjonen. Ingen kan trekke i tvil at den økonomiske aktiviteten i 2005 har vært høy. Vi har en økende sysselsetting. Vi har en arbeidsløshet som er på vei ned. Vi har en kombinasjon av lave renter og en markert økning i inntekt og formue, som gjør at det er husholdningene som har vært den viktigste drivkraften bak oppgangen. Det skulle ytterligere tilsi at når husholdningene har fått en betydelig økt kjøpekraft, er det ikke der ropet er størst om at vi skal prioritere økt kjøpekraft ytterligere gjennom skatteletter.

Etter hvert har også lønnsomheten i næringslivet bedret seg, og fastlandsinvesteringene har tatt seg kraftig opp. Det har vært en kraftig vekst i oljeinvesteringene og en god utvikling i internasjonal økonomi. Det har gitt ytterligere impulser til vekst i fastlandsøkonomien, og det har ført til at oppgangen i norsk økonomi gradvis er blitt bredere basert. Vi er heldige som nyter godt av høye priser på råvarene olje og gass, samtidig som vi importerer lav inflasjon.

Men vi har en krevende situasjon når det gjelder husholdningenes gjeldsbelastning. Det vi vet, er at finansinstitusjonene har gode resultater for 2005. Det står meget klart dokumentert i kredittmeldingen. Nivået på den ansvarlige kapitalen i finansinstitusjonene har økt, og de resultatene kan i stor grad forklares med at utenlandsvolu-

met har økt, det er nær nulltap, det er økte gebyrer og provisjoner osv., samtidig som bemanningen ikke har økt tilsvarende med økningen i utenlandsvolumet. Økningen i ansvarlig kapital medvirker til at institusjonene er bedre rustet til å bære risiko.

Husholdningenes gjeldsbelastning burde bekymre Stortinget. Den bekymrer Regjeringen og er et av de forholdene som vi må ha et veldig sterkt fokus på i den perioden som kommer.

Gjelden i husholdningen vokser raskere enn inntektene – den er på ca. 170 pst. Det er 10 pst. høyere enn på slutten av 1980-tallet. Rentebelastningen er selvfølgelig fortsatt lav fordi rentenivået er lavt, og det er vesentlig lavere enn på 1980-tallet. Lav rente og økte boligpriser er de viktigste drivkreftene bak husholdningenes låneetterspørsel. En eventuell videre renteøkning framover vil kunne bidra til en avdemping av dette. Det er ingen grunn til dramatik i det, men sentralbanksjefen gir klar beskjed om at den vil komme i små, men ikke hyppige skritt. Det vil avhenge av hvordan den økonomiske situasjonen utvikler seg ellers.

Det som vi vet vil være dramatisk, er hvis renten raskt går opp. Vi vet at ca. 130 000 familier kan få betydelige gjeldsproblemer dersom renten raskt går opp med 3 prosentpoeng. De vil da ikke være i stand til å betale sin gjeld. Vi vet at mange av de unge i etableringsfasen har lånt mer enn 80 pst. – ja til og med mer enn 100 pst. – av verdien av boligen. Dette er en skjør situasjon som man må ta stort hensyn til når man vektlegger utviklingen i den økonomiske politikken.

Torgeir Micaelsen (A) [13:54:21]: Vi glemmer ofte i politikken at ting ofte er slik som Gro uttrykte det, at alt henger sammen med alt. Når vi i dag skal ha en kort debatt om kredittmeldinga, kommer dette svært godt fram. Det vi gjør i finanspolitikken, har innvirkning på norsk rente, kronekurs og kostnadsnivå. Dette ble slått fast en gang for alle gjennom komiteens høring om denne meldinga, som er behørig referert av komiteens leder.

Jeg må tillate meg å si at uttrykket «å tolke i beste mening» får en ny betydning når vi hører hvordan Fremskrittspartiets representant Leirstein prøver å ta sentralbanksjefens svar til inntekt for sitt syn, når han siterer sentralbanksjefen:

«Det er mulig man kan tenke seg en helt finurlig bruk av pengene som ikke har så sterke utslag», osv.

Det gir uttrykket å tolke i beste mening, eller tolke til egen fordel, en helt ny betydning.

Jeg må si at det er bra, og det viser også debatten her, at det er stor enighet i Norge om det man på en måte kan kalle «tørretens bibel», at handlingsregelen er en genial måte å legge opp til en fornuftig bruk av oljepenger i norsk økonomi på. At politikere pålegger seg sjøl måtehold, slik vi her har gjort, er kanskje noe vi burde tenke på oftere. Men det er vel ingen bombe, og det har også kommet fram i innstillinga, at det finnes unntak i denne sal. En litt mer presis måte å si det på er at det finnes ett unntak. Jeg tar meg stadig vekk, og også her i dag, i å tenke: at de tør – når jeg hører representanter fra Fremskrittspartiet argumentere for sin økonomiske politikk.

Jeg vil ikke si at man tar hardt i hvis man påstår at ni av ti økonomer i Norge støtter det jeg vil kalle en forsvarlig bruk av oljepenger i økonomien, der vi setter et omtrentlig tak på hvor mye penger den tåler før det er fare for oppkok. Men jeg har skjont det slik at økonomer ikke står så veldig høyt i kurs på vår motstanders banehalvdel. Kanskje kan min gamle helt – og sikkert flere andres helt – Donald Duck isteden være opinionsdanner på den kanten.

I Dagbladet sist lørdag henvises det til en strålende historie, for øvrig også billedgjort, der finansministeren poserer sammen med vår venn Donald. Donald ønsker å finne en måte å bli rik på – uten å arbeide. Det er en fantastisk historie. Men dette går jo sjølsagt ikke, ikke før pengebingen til Onkel Skrue blir tatt av en sykklon og pengene blir spredt utover Andebys skjøre økonomi. De fleste som leser Donald, kjenner historien om vår mann og hans venner. Man skjønner at når dette skjer, tar det helt av – med galopperende priser, mangel på arbeidskraft osv. Ting går med andre ord veldig galt i Andeby.

Jeg skal ikke påstå at vi får slike tilstander over natten i Norge om man velger en langt mer ytterliggående oljepengebruk enn det det store flertallet ønsker. Men jeg registrerer i denne debatten og i innstillinga at enkelte velger å hoppe bukk over advarslene fra et nesten samlet fagmiljø, internasjonalt og nasjonalt, og det politiske miljøet om hva som skjer hvis man sprøyter betydelig flere kroner inn i vår lille økonomi i utkanten av verden, som tross alt Norge er. Jeg tenkte i mitt unge sinn at kanskje Donalds erfaringer fra Andeby i større grad gjør inntrykk. Men debatten i dag viser vel at heller ikke det slår til.

Det å være ansvarlig er ikke alltid det mest spennende. Jeg er tilhenger av å ha mot, være dristig og dra til litt av og til. Men i denne saken håper jeg – også i forhold til framtidige kredittmeldinger – at jeg fortsatt vil tilhøre dem som ikke er av de mest spenstige i rekkene. Jeg ønsker ikke at vi skal oppleve det vi kan kalle kortvarig moro i landet, som etterfølges av Andeby-tilstander i Norge. Det tror jeg dessverre kan bli konsekvensen hvis man ikke fører en politikk der man lytter til de folkene som faktisk har greie på det, til det det store flertallet av fagøkonomer og andre i Norge sier er fornuftig bruk av penger i norsk økonomi.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Hans Olav Syversen (KrF) [13:58:41]: Jeg skal ikke forlenge debatten veldig. Men siden statsråden var inne på husholdningenes gjeldsbelastning, tenkte jeg å rette hennes oppmerksomhet mot en del finansieringsvirksomheter som spekulerer i at folk tar opp mer lån enn det de egentlig bør. Dessverre er det jo ofte slik at det er banker som i realiteten står bak den type finansieringsinstitusjoner som annonserer på baksiden av tabloidavisene, på tekst-TV, osv. hvor mye lån man kan få uten noen form for sikkerhet. Svar får man pr. SMS i løpet av 10 sekunder.

Jeg synes det er grunn til å se dette i sammenheng med økende boligpriser, hvem som faktisk vil bli rammet der-

som vi får en høyere rente, og hva det vil medføre for mange familier. Jeg vil derfor utfordre statsråden på hva hun vil gjøre, og hvordan hun vil gripe an det vi ser av mer aggressiv markedsføring av forbrukslån, som igjen kan medføre fare for hus og hjem for mange familier. Det er ingen tvil om at den utviklingen vi ser her, går i gal retning. Vi har frarådingsplikt, men jeg er ikke sikker på om den fungerer helt slik den skal. Så min utfordring går til finansministeren, som jeg vet har vært opptatt av det samme, om hvordan hun vil følge utviklingen, og om hun eventuelt vil iverksette tiltak for å sikre at vår alles lånelyst holdes på et nivå som er mer forsvarlig enn det kanskje er p.t.

Så var det jo spennende å høre om Andeby og representanten Micaelsens utlegninger om Donald Duck. Vi kan vel kanskje være enig i at Norge er i fetter Antons situasjon. Vi er usedvanlig heldige i dette landet, og da gjelder det å forvalte den rikdom og de muligheter vi har, på en god måte.

Jeg er glad for at det er et stort flertall som står bak handlingsregelen – det lover godt. Det er ikke noe vi er alene om. Komiteen var i OECD og fikk det samme rådet. Det internasjonale pengefondet har akkurat kommet med en ny rapport som sier noe av det samme. Ja, jeg ser også at statssekretær Geir Axelsen antyder at når statsråd Halvorsen skal legge fram et nytt statsbudsjett, skal hun endog gå under 4 pst.-regelen i bruk av oljepenger. Det får vi se på.

Lars Sponheim (V) [14:01:45]: Hvis jeg skal få begynne der representanten Syversen avsluttet: Jeg har også merket meg uttalelsene fra finansministeren via hennes statssekretær om at det kan være aktuelt å bruke mindre enn 4 pst. i en periode. Jeg tror vi kanskje er i en situasjon hvor økonomien nå er så overopphet og går så fort, og en presser realinteressene så hardt i dette landet at det kan være nødvendig å ha en enda strammere finanspolitikk. Vi avventer selvsagt statsbudsjettforslaget for 2007 for å se om dette allerede da blir realiteter. Uansett vil det bli en fantastisk krevende politisk situasjon for Regjeringen å skulle måtte gjøre det som er nødvendig for landet, samtidig som man skal ta noen riktige skritt opp igjen mot Soria Moria. Jeg håper uansett at Regjeringen vil tenke langsiktig og prioritere det som er den nødvendige økonomiske politikken i stort, framfor å måtte innfri en del løfter – selv om det sikkert blir vanskelig å møte opposisjonen på det punktet når det må gjøres. Men det er altså en regjerings og en finansministers lodd i livet å gjøre det som er nødvendig å gjøre.

Ellers syns jeg det blir en ganske meningsløs debatt å diskutere hvorvidt sentralbanksjefen tilhører folk flest eller ikke. Sentralbanksjefen har sin jobb å gjøre, og jeg tror vi alle har stor tillit til at den jobben utføres, og ikke bør være en del av den løpende debatten i Stortinget. Det var for øvrig både en nyttig og viktig høring som finanskomiteen hadde med sentralbanksjefen.

Det som synes å være ganske tydelig på det sentralbanksjefen varsler, og det som synes å være opplest og vedtatt, er at vi nå på grunn av utviklingen i norsk økono-

mi, konjunktursituasjon og mange forhold står foran en periode med renteoppgang. Jeg tror ikke vi skal drive for mye politisk polemikk på det grunnlaget at renta kommer til å øke noe, men jeg tror vi skal være veldig våkne for å si at det ligger nok innenfor politikernes handlingsrom og ansvar hvor fort og hvor langt renta kommer til å øke. Det er et viktig område som ikke minst Stortingets finanspolitikere må følge framover. Jeg mener f.eks. at hvis man ensidig skulle omsette til praktisk økonomisk politikk gjennom framtidige budsjetter det som var valgkampretorikken om mer fellesskap og mindre skattelette, ville det isolert sett kunne bidra til høyere rente enn det en mer balansert utvikling på dette området ville ha gjort, ganske enkelt ut fra det forhold at penger til kommunene gir mer press i økonomien enn penger brukt på andre områder. Det har jo også finansministeren selv bekreftet i brev til komiteen.

Jeg syns også det er et poeng å understreke det som kom fram i høringen med finanskomiteen, hvor det ble antydnet at så mye som 15 pst. av husholdningene i dette landet står i en veldig krevende situasjon for å klare sine forpliktelser hvis renta skulle øke framover. Det legger et særlig ansvar på hele Stortinget i å bidra til – ut fra en fordelingspolitikk, ut fra hensynet til dem som trenger det mest i samfunnet – at renta ikke må øke mer enn det den bør gjøre i en situasjon hvor den tilsynelatende skal gå opp.

Det er viktig å føre en stram politikk og holde igjen på mange fellesskapsoppgaver. Men kanskje enda viktigere er det å løse fellesoppgavene på en smartere måte med litt mindre bidrag til press i økonomien for å løse de offentlige fellesskapsoppgavene på en måte som kan rydde plass i økonomien til annen aktivitet, og som dermed gjør at vi ikke kan få det samme presset på renta. Da minner jeg om forhold som handler om konkurranse på viktige områder – la private utføre oppgaver på en mer effektiv måte, slik vi har opplevd på mange områder, noe denne regjeringen synes å ville reversere. Det rydder mindre plass i økonomien til å løse oppgavene på en bedre måte, og legger dermed mindre press på renta.

Så er det alltid slik at når vi får en debatt mellom Fremskrittspartiet og resten av partiene i denne salen, blir det en debatt om handlingsregelen. For det første har jeg faktisk ikke opplevd noen som ser på handlingsregelen som en helt absolutt størrelse. Det viser de siste årene. Det er brukt noe mer enn 4 pst. i en periode fordi økonomien tålte det og hadde plass til det. Vi kan kanskje nå stå overfor en periode hvor det kan være nødvendig å bruke noe mindre. Uansett er det nok slik at økonomien synes å virke slik at den tåler mer ved at kapasitetsgrensen er flyttet på. Det har noe med tilgangen på arbeidskraft ut og inn av landet å gjøre. Vi ser det på polske håndverkere som farer rundt i sine biler i denne byen og andre plasser. Vi ser det på hvordan import fra Kina gjør at ting blir utført for oss på en mer effektiv måte enn tidligere. Det er en viktig del av den langsiktige utviklingen som er viktig for et land som Norge, som ønsker å bedre velferden sin ved å bruke oljepenger – og det gjør vi i stor monn.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [14:07:07]: Gjennom en lang valgkamp bygde dagens regjeringspartier opp et enormt forventningsnivå for hva de skulle gjennomføre når de kom til makten. Bare flertallet ble sikret, skulle det bli fart i nær sagt ethvert infrastrukturprosjekt. Velferden skulle styrkes, og fattigdommen skulle utraderes. For å finansiere dette skal man ikke øke veksten i norsk økonomi, man skal ikke øke skattene, og man skal ikke kutte i offentlig sektor. Nei, alle løftene skal finansieres ved bruk av handlingsregelen. Med andre ord skal norsk velferd og infrastruktur gjensidig avhenge av hvilken pris vi får for et fat olje, eller av 4 pst. estimert avkastning av Statens pensjonsfond.

Det merkelige med denne logikken er at det ikke er hvor mye offentlige penger som sprøytes inn i norsk økonomi, som definerer økonomisk ansvarlighet, men en gitt prosentandel av et stadig større beløp i Statens pensjonsfond – Utland. Regjeringen har med andre ord gitt fra seg et vesentlig styringsverktøy i bytte med en definert presentsats på et stadig økende beløp. I løpet av hvert minutt i hver time hver dag i alle årets 365 dager er det i løpet av det siste året totalt blitt avsatt mer enn 800 000 kr på Statens pensjonsfond – Utland. Totalsummen tilsier at det i statsbudsjettet for 2007 vil være økonomisk ansvarlig å bruke nesten 15 milliarder kr mer enn i 2006. Hadde oljeprisen vært enda høyere, ville det ha vært økonomisk ansvarlig å bruke enda mer. Hadde oljeprisen vært lavere, ville det ha vært økonomisk ansvarlig å bruke mindre. Dette er helt uavhengig av om pengene blir brukt til investering eller drift, om pengene blir brukt i Norge eller i utlandet, eller om pengene blir brukt til avgifts- eller skattelettelser.

Det mest oppsiktsvekkende med handlingsregelen er at man skal se bort fra økonomiske konjunkturer, eller hvor det er ledig kapasitet i norsk økonomi. Dette er med respekt å melde økonomisk tøv. Det er rett og slett finansøkonomisk snikksnakk, og da taler jeg både som økonom og som stortingsrepresentant. Det er politisk ansvarsfraskrivelse satt i system, hvor det blir viktigere å overholde en meningsløs økonomisk tallmagi, istedenfor å løse de utfordringene vi er satt til å løse.

Det Norge i dag er i ferd med å gjøre, til stor applaus fra bl.a. andre representanten Schjøtt-Pedersen, er å bruke våre penger til å pusse opp naboens hus – ja faktisk alle husene i gaten. Samtidig er vi fast bestemt på at vårt eget hus skal forfalle. Våre barn og barnebarn skal arve et hus med slitt innbo, et hus hvor det elektriske anlegget svikter, og malingen flasser av veggene. Det er dette norske huset vi skal overlate til våre barn, samtidig som vår generasjon har gjort sitt ytterste for å pusse opp alle de andre husene i gaten.

Det er faktisk enda verre enn som så. Hadde det bare vært huset i en gate vi hadde snakket om, hadde det vært til å leve med, men det vi faktisk snakker om, er at vi rusler opp våre konkurrentlands infrastruktur og industrier med vår egen nasjonalformue. Ola og Kari nordmann bru-

ker sine penger på en måte som på sikt vil utkonkurrere deres eget livsgrunnlag. Denne logikken lar seg ikke forsvare innenfor rammen av noen økonomiske modeller, og der ligger også FrP-koden.

Gjermund Hagesæter (FrP) [14:10:20]: Eg har mange gonger lurt på korleis regjeringspartia har kome fram til dei konklusjonane som dei har, men det har representanten Micaelsen gitt svar på her i dag. Dei raud-grøne partia trur at Noreg er som Andeby. Dersom Micaelsen hadde lese eit stykke vidare, hadde han lese at Andeby – så vidt eg hugsar – hadde ein lukka økonomi og ikkje hadde kontakt med omverda. Det er ikkje Noreg. Dersom ikkje regjeringspartia har fått med seg det, er det ikkje rart at ein kjem fram til dei konklusjonane som ein gjer.

Det som gjorde at eg ville ta ordet, var det innlegget frå Schjøtt-Pedersen der han seier at ein av fem nordmenn er redd for auka rente, og dermed er ein av fem nordmenn redd for politikken til Framstegspartiet. Det er sjølvsgatt fullstendig feil. Det som representanten Schjøtt-Pedersen kvar gong gløymmer å fortelje, er at Framstegspartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2006 hadde eit netto kutt i offentlege utgifter på 12 milliardar kr. Vi hadde riktig nok eit noko lågare overskot på statsbudsjettet – 17 milliardar kr – men vi hadde eit netto kutt i offentlege utgifter, og vi brukte nesten 30 milliardar kr på skatte- og avgiftslette.

Eg må minne om at Det internasjonale pengefondet har anbefalt Noreg å setje ned skattane. Det vil forbetre konkurransekrafta. Det er slik at ei krone som går til skattelette, gir ein heilt annan effekt enn ei krone som blir sprøyt inn i offentlig sektor. Kvifor det? Det er hovudsakleg tre grunnar til det. Det er ein større del av den krona som blir gitt i skattelette, som går til sparing, enn det den krona som blir sprøyt inn i offentlig sektor, gjer. Det er det eine. Det andre er at ein større del av den krona som blir gitt i skattelette, vil gå til å etterspørje varer og tenester i utlandet meir enn det den krona som går til offentlig sektor, vil. Det gjeld spesielt dersom ein f.eks. reduserer bilavgiftene. Da vil ein stor del av det gå til å etterspørje bilar som er produserte i utlandet, og som dermed ikkje vil skape press i norsk økonomi. Så er det det tredje forholdet, nemleg at skattelette på lønn vil auke arbeidstilbodet. Mange tal frå Statistisk sentralbyrå har vist at det er riktig.

Eg må også minne om at da Schjøtt-Pedersen sat som finansminister, frå 2000 til 2001, auka Noregs Bank renta frå 5,5 pst. til 7 pst. Da Framstegspartiet fekk ei hand på rattet i den økonomiske politikken, gjekk ho ned, frå 7 pst. til 2 pst. No har Arbeidarpartiet teke over makta igjen, og da er renta på full fart oppover.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [14:13:45]: Det er mange utfordringer i Norge. Når man hører om Framskrittspartiets tall, virker det nærmest som at norsk næringsliv har gitt seg ende over når det gjelder tap av konkurranse i forhold til andre land.

Det er altså slik at vi har et av verdens høyeste velferdsnivåer. Vi har en av verdens mest konkurransedyktige økonomier. Vi har en høy produktivitet. Problemstillin-

gen er at dersom vi skulle følge den økonomiske politikken som Fremskrittspartiet tilrår, ville vi ikke bare ramme husholdninger slik at tusenvis av unge mennesker ville tape hus og hjem, men vi ville også få et kostnadspress som ville innebære at norsk konkurranseutsatt virksomhet ville tape i konkurransen med andre land, og vi ville tape arbeidsplasser. For å sitere sentralbanksjefen:

«Det høyere rentenivået vil vare til det konkurranseutsatte næringslivet er bygd så mye ned at det er blitt rom for den økte etterspørselen som en slik merbruk ville innebære.»

Jeg registrerer at representanten Tybring-Gjedde snakker om handlingsregelen som det som er økonomisk forsvarlig å bruke. Ja, det er en langsiktig, fornuftig innfasing av oljepengene i norsk økonomi. Men også mer bruk av oljepenger innenfor rammen av handlingsregelen har negative virkninger for konkurranseutsatt næringsliv. Dersom vi bruker mer penger, betyr det at presset i norsk økonomi øker, selv om vi er innenfor rammen av handlingsregelen. Det bidrar til at vi taper en del arbeidsplasser som vi ellers ikke ville ha tapt. Men vi skal samtidig ta oljepengene *inn* i økonomien, og da må vi ha en fornuftig måte å gjøre det på. Det er bred enighet om at det er fornuftig å ha en slik handlingsregel, som vil sørge for at vi gjør det på en rimelig balansert, langsiktig og forsvarlig måte.

Så sier representanten Tybring-Gjedde at man ser bort fra de økonomiske konjunkturene. Man kan jo lure på om Tybring-Gjedde har vært i nærheten av å se hva de økonomiske retningslinjene går ut på. De økonomiske retningslinjene har to elementer: Det ene elementet er den såkalte handlingsregelen, som innebærer bruk av realavkastningen av Pensjonsfondet. Det andre er nettopp at man til enhver tid må ta hensyn til den økonomiske situasjonen, og hvor mye det er mulig å gjøre bruk av uten skadelige virkninger for økonomien. Begge disse forholdene skal finansministeren avveie. Begge disse forholdene skal Stortinget avveie. Det som er problemet for Fremskrittspartiet, er at de verken har en langsiktig strategi eller tar hensyn til den til enhver tid gjeldende økonomiske situasjon, men kun ser på hva som måtte være det enkleste å gjøre til enhver tid, selv om man på den måten kaster titusener av unge familier ut av deres hus og hjem, og selv om man kaster titusener av mennesker ut i arbeidsledighet som følge av at arbeidsplassene går tapt.

Rolf Terje Klunghand (A) [14:16:54]: Arbeiderpartiet er vant til å være ryddegutt etter de borgerlige regjeringene. Det er vel også en god forklaring på hvorfor renten gikk opp etter jappetiden på 1980-tallet. Jeg tror faktisk at alle partier lærte noe av det – unntatt Fremskrittspartiet. Så kan en spørre seg: Hvorfor det? Jo, hvis en hører etter hva Fremskrittspartiets representanter sier i debatten, kommer det mye fram. De vil heller ha skattelette enn bruk av penger i offentlig sektor. Ja, det har vi sett. I forrige periode gav de 110 000 kr i skattelette til en som tjente 3,5 mill. kr – de gav altså mer enn én minstepensjon i skattelette – mens de fjernet ordningen med gratis skolebøker, de fjernet småbarnstillegget i barnetrygden for

barn under tre år, de fjernet ordningen med gratis medisin på blå respekt, de fjernet ordningen med gravferdsstøtte, de kuttet i dagpengene til de arbeidsledige med opp til 20 000 kr, de økte moms fra 24 til 25 pst. – en avgiftsskjerpelse på omtrent 4 milliarder kr – de gjeninnførte egenandeler på fri rettshjelp for dem som tjener under 230 000 kr. men de greide altså å gi mer enn én minstepensjon i skattelette til folk som tjente 3,5 mill. kr i året!

Komiteen besøkte uken før påske EU og OECD, og i forrige uke hadde vi besøk av Det internasjonale pengefondet. Alle har vært helt klare på hva Norge må gjøre: Vi må holde fast ved handlingsregelen og de 4 prosentene, for det er det som avgjør om norsk økonomi har tillit eller ikke. Det må vi legge vekt på, samtidig som vi må se på det presset som er i norsk økonomi. I går var jeg på et møte i Kristiansand i Vest-Agder, der jeg møtte noen bedriftsledere og tillitsvalgte. De ansatte hadde fått 9 kr og 50 øre i timen i lønnsplagslag – uten å kreve lønnsforhandlinger. De ville faktisk at det skulle være norske arbeidere på deres arbeidsplass, derfor var de villige til å vise moderasjon. Men de fikk altså tilbud om 9 kr og 50 øre fra bedriftsledelsen, som sa at dersom de ikke fulgte med på den karusellen som er i ferd med å komme nå, så fikk de ikke arbeidskraft. Det er også en utfordring i norsk økonomi.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [14:20:26]: Representanten Schjøtt-Pedersen snakker om økonomiske konjunkturer og handlingsregelen. Det er jo akkurat der selvmotsigelsen ligger. Man sier på den ene siden at handlingsregelen er fleksibel, mens man på den annen side sier at den er fast. Det er vi politikere som skal gjøre den vurderingen. Da må politiske partier kunne vurdere det på forskjellige måter. Vi kan ikke ha en enstemmighet i Stortinget der man sier at det skal være 4 pst., men så skal det ikke være 4 pst. likevel, avhengig av det ene eller det andre. Vi må som politikere, som politiske partier, vurdere hva som er ansvarlig og fornuftig i norsk økonomisk politikk. Det er jo det som er politikk. Det er det vi er satt her til å forvalte – ikke et prosenttall som er satt av andre, som vi skal forsvare. Vi må vurdere dette selv, ut fra våre kunnskaper. Partiene må som helhet vurdere hva som er ansvarlig i norsk økonomi. Det er jobben vår.

Det er slik at det er den samlede aktiviteten i privat og offentlig sektor som styrer hvor mye penger vi kan bruke i norsk økonomi. Da burde man spørre: Hvorfor bruker man penger på f.eks. Innovasjon Norge? Jo, for å skaffe mer fart i norsk økonomi. Men da blir det jo press i økonomien, ifølge flere talere, f.eks. Klunghand. Men man burde ikke sprøyte inn 1 milliard kr til Innovasjon Norge hvis man ikke ønsker mer fart i norsk økonomi. Og man burde ikke gråte krokodilletårer over tapte arbeidsplasser, for det ville da svekke norsk økonomi og ikke skape press i norsk økonomi. Det er jo en meningsløs logikk. Det henger ikke sammen. Det henger ikke sammen på den ene siden å si at vi ikke kan bruke 5 øre mer, og på den annen side å si at vi kan bruke mye mer i privat sektor, når det er det totale forbruket i privat og offentlig sektor som definerer om vi får press i norsk økonomi.

Gjermund Hagesæter (FrP) [14:22:16]: Fleire av dei påstandane som representanten Klungland kom med, er ikkje riktige. Det veit han sannsynlegvis veldig godt. Mange av desse tinga var ikkje noko som vi gjekk inn for i vårt alternative statsbudsjett, men det at det blei forverringar på enkelte av desse områda, var noko som vi var nøydd til å akseptere etter eit forlik. Men sidan representanten Klungland går så frontalt ut, reknar eg med at Arbeidarpartiet og resten av Regjeringa no vil rette opp dei tinga som Framstegspartiet ikkje fullt ut fekk gjennomslag for i forhandlingane med Bondevik II-regjeringspartia i førre periode.

Han nemnde òg at vi gjekk inn for svære summar i skattelette til dei rike. Det er heller ikkje riktig. Vi gjekk inn for ei fjerning av formuesskatten, men det er ei kortslutning å seie at det er berre dei rike som betaler formuesskatt. Det er faktisk slik at pensjonistane betaler ca. 40 pst. av formuesskatten; mange av dei er òg minstepensjonistar. Dette er ein særnorsk skatt, som veldig mange av våre konkurrentland ikkje har – dei fleste har det ikkje – og det gjør òg at mange av dei verkeleg rike flaggar ut av landet.

Representanten Klungland gjorde òg eit nummer av at Framstegspartiet gjekk inn for å auke den generelle momssatsen frå 24 pst. til 25 pst. Det gjorde vi ikkje i vårt alternative statsbudsjett, men det var noko som vi i forhandlingar med regjeringspartia aksepterte å stemme for subsidiært.

Det representanten Klungland ikkje nemnde, var at Arbeidarpartiet gjekk inn for å auke matmomsen frå 11 til 13 pst. etter at Framstegspartiet hadde fått matmomsen ned i 11 pst. Det er noko som er veldig usosialt, for jo lågare inntekt ein har, jo større del av den prosentvise inntekta bruker ein til å kjøpe mat for, slik at når ein aukar matmomsen, vil det sjølvsgatt gå langt sterkare ut over dei som har dårleg økonomi, enn dei som har veldig god økonomi.

Så vil eg berre igjen nemne at dette med innretningar på korleis vi bruker pengane, er vesentleg. Dersom ein t.d. reduserer eingongsavgifta på bil, som blei brukt som eksempel i stad., vil det stimulere til at fleire kjøper ny bil. Vi får altså ein nyare bilpark, vi får mindre etterspørsel etter verkstadtenester, og vi får òg færre trafikkkulykker. Korleis kan det skape press i norsk økonomi? Det kunne eg godt tenkje meg å få ei fagleg utgreiing om frå nokon i denne salen.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [14:25:28]: Fremskrittspartiet har en spesiell form for logikk. For det første er det slik at en endring i matmomsen på 1 pst. har en mye større virkning enn en økning i det alminnelige momsni-vået på 1 pst. Det er faktisk slik at en økning av den alminnelige momsens rammer atskillig sterkere enn en økning av matmomsen. Så er det riktig at Arbeiderpartiet er i ferd med å rette opp de skjevheter som Fremskrittspartiet bidrog til da de hadde – såkalt – hånden på rattet. Vi har rettet opp arbeidsmiljøloven, vi er i ferd med å rette opp endringene i arbeidsledighetstrygden – for å nevne to eksempler.

For å forklare sammenhengen for Fremskrittspartiets representanter kan det være grunn til å minne om at en økt rente, som det er liten tvil om at Fremskrittspartiets politikk vil føre til, innebærer at utlendinger er villige til å betale mer for den norske krona. Det betyr at valutakursen øker, det betyr at norsk næringsliv får mindre betalt for varer i andre lands valutaer. Hva slags virkninger har så det? Det har vi eksempler på fra den tid da Fremskrittspartiet, etter eget utsagn, hadde hånden på rattet. Fra andre kvartal i 2002 til andre kvartal i 2003 tapte Norge 33 000 arbeidsplasser i norsk næringsliv. Hvis jeg ikke husker veldig feil, var 19 000 av dem i industrien, en vesentlig del i de fylkene som er i den regionen som representanten Hagesæter kommer fra. Hva er Fremskrittspartiets bekymring i forhold til det? Jo, de ønsker å føre videre en politikk som faktisk bidrar til å presse valutakursen opp, og som bidrar til en slik utslåing av norsk næringsliv når det gjelder tap av arbeidsplasser. Hva er så Fremskrittspartiets svar? Jo, da Fremskrittspartiets tidligere leder, Carl I. Hagen, ble konfrontert med virkningene av denne politikken i forhold til næringslivet, var svaret: So what? Ja – so what? Virkningene er at arbeidstakerne taper sine arbeidsplasser, at ledigheten øker, og at Norge taper konkurransekraft. Det er disse virkningene som gjør at Arbeiderpartiet og alle de andre partiene, utenom Fremskrittspartiet, så sterkt advarer mot den økonomiske gamblingen med folks hus og hjem, den økonomiske gamblingen med folks arbeidsplasser, som Fremskrittspartiet driver med.

Lars Sponheim (V) [14:28:04]: Det vi i dag i denne litt dovne debatten i varmen i juni måned er vitne til og deltakere i, er vel, etter hva jeg forstår, litt av det som er varslet: Arbeiderpartiets kamp for å knekke fremskrittspartikoden. Jeg vet ikke hvor mye jeg og andre partier skal legge oss borti det, men jeg forstår at det her er mange stressfaktorer, ikke minst da vi i går fikk avismeldinger om at det blant Fellesforbundets medlemmer er et betydelig antall som stemmer Fremskrittspartiet – og det er jo kjerneområdene til Arbeiderpartiet. Så det er vel i en slik kontekst en må forstå det. Men det ligger selvsagt også mye realiteter i den debatten. Men det er ikke det jeg vil kommentere.

Jeg lot meg for en gangs skyld provosere litt i denne salen da representanten Klungland gikk opp på talerstolen og sa at Arbeiderpartiet hadde litt tradisjon for å være ryddegutt etter de borgerlige regjeringene. Jeg hadde den ære å sitte i den forrige regjering, som var en borgerlig regjering, og jeg vil ikke ha på meg at det var nødvendig å rydde opp i norsk økonomi etter den forrige regjering. Med all respekt tror jeg ikke det er *noen* regjering gjennom tidene som har fått anledning til å overta et så ferdigryddet hus som det den rød-grønne regjering fikk anledning til i høst – hvilket er bra, og hvilket jeg unner denne regjeringen. Men å påstå at det var en ryddeoppgave i forhold til norsk økonomi, i en situasjon med lav rente, med fallende arbeidsledighet, med en orden i økonomien som knapt noe land har sett, synes jeg var en usedvanlig uærlig og uryddig karakteristikk fra representanten Klungland.

Jeg vil vel egentlig heller utfordre representanten Klungland ved å si at la oss nå – både han og jeg – være nøye med å notere nå de neste årene framover og la oss møtes her til debatt, f.eks. ved behandlingen av revidert våren 2009, og summere opp litt: Hvordan har renten utviklet seg i denne perioden. Hvordan er det blitt med antall industriarbeidsplasser i denne perioden, og med andre viktige parametere for mange av oss? Så får vi se hva som var opprydding, og hva som var tilroting som kanskje vil kreve en opprydding etter 2009. Men nå er det ikke rydding etter den forrige regjeringen som er den nødvendige oppgaven, det handler bare om å levere like gode resultater, og det er krevende nok.

Presidenten: Gjermund Hagesæter har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Gjermund Hagesæter (FrP) [14:30:32]: Når representanten Schjøtt-Pedersen begynner å snakke om gambling med norske arbeidsplassar og gambling med hushaldningane, skal vi lytte. Det viser både historia og den noverande utviklinga at han har greie på. Poenget er at då han sat med makta og var finansminister, var renta frå Noregs Bank oppe i 7 pst. – det innebar at hushaldningane måtte betale 8 pst. Om Regjeringa greier å få renta opp og rotar det til slik at renta kjem opp på det same nivået som då, vil det bety at ei hushaldning med 2,5 mill. kr i gjeld må betale 100 000 kr meir pr. år i renteutgifter.

Framstegspartiet er ikkje ueinig i at auka rente kan medføre styrkt krone. Vårt poeng er at vår politikk ikkje vil bidra til auka rente, vår politikk vil bidra til at vi får ei fornuftig renteutvikling.

Presidenten: Christian Tybring-Gjedde har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [14:31:59]: Representanten Schjøtt-Pedersen snakket om tapte arbeidsplasser. Hele poenget er at man har et næringsliv som er i bevegelse. Man kan ikke, som representanten Schjøtt-Pedersen, hvert fjerde år telle opp hvor mange industriarbeidsplasser som er blitt borte de siste fire årene. Det er en meningsløs statistikk. Poenget er at man må satse på forskning og utvikling og på de kompetansekrevende næringene. Da kan man ikke bl.a. kutte 25 milliarder kr i Forskningsfondet og tro at det løser seg selv. Det er ikke slik det foregår. Det er klart at hvis man taper industriarbeidsplasser, erstattes disse industriarbeidsplassene av annen næringsvirksomhet, og det er dét som har skjedd i Norge de siste fire årene. Representanten Schjøtt-Pedersen arvet, som representanten Sponheim korrekt sa, en økonomi som var veldig sunn, fordi man hadde kuttet mange industriarbeidsplasser, men erstattet dem med teknologisk høyt krevende og kompetansekrevende industri. Det er dét vi må satse på i framtiden. Her kutter Regjeringa altså i Forskningsfondet, og det er trist.

Statsråd Kristin Halvorsen [14:33:11]: Jeg er fristet over evne til å kaste meg inn i denne debatten, men la meg prøve å ikke bidra til at det tar altfor lang tid. Jeg vil bare ta et par momenter.

Det er selvfølgelig slik at man har gode og dårlige utgangspunkt for å drive økonomisk politikk. Uansett har man utfordringer. Nå er vi jo i en ekstremt gunstig situasjon med lave priser på mange importvarer, og stadig flere importvarer. Den økonomiske utviklingen i både Kina og India drar verdensøkonomien opp. Vi har en dobbelt effekt av det, både på grunn av vår import og på grunn av gode priser på eksport. Det tror jeg kanskje representanten Sponheim har hatt litt liten mulighet til å påvirke. Jeg har i hvert fall ikke tenkt å ta æren for den økonomiske utviklingen verken i Kina eller i India eller for tilstanden i amerikansk økonomi eller noe som helst. Det sier jeg nå høyt fra Stortingets talerstol, slik at det står i Stortingstidende og man har det som bevis for senere.

Utfordringen er å drive en fornuftig ansvarlig økonomisk politikk ut ifra det som er konjunktorene og situasjonen i verdensøkonomien. Den største utfordringen vi har nå, er å sørge for at vi ikke stiller oss slik at renten går rett til værs, og at vi bruker handlingsrommet i økonomien til å styrke det vi mener er viktigst, og det er offentlige tjenester. Det er kunnskap, helse, barnehagesektoren og omsorgssektoren – de områdene som ble nedprioritert fordi den forrige regjeringen oppprioriterte skattelette på bekostning av det.

Så har jeg lyst å utkvittere noe som representanten Syversen, og for så vidt også komiteens leder, var innom i sine innlegg. Det dreier seg om flere forhold rundt aggressiv utlånsvirksomhet fra diverse selskaper. Det ene er den SMS-lånevirksomheten, der folk – la oss karikere det – kan sitte på pub en sen kveldstid og skaffe seg et lån når en går tom for penger og har lyst å fortsette festen, og våkner opp dagen etter og tenker at det var ikke spesielt lurt. Det er et forhold som vi ser nøye på ut ifra hvordan dagens lovverk er, og om det trengs noen endringer i den sammenheng.

Det andre forholdet er om det er mulig for vanlige forbrukere å overskue hva som egentlig er prisen på forbrukslån – hva som er den reelle renten og det beløpet man faktisk betaler tilbake. Det dreier seg også om markedsføring. Det er et samarbeid mellom forbrukerministeren, justisministeren og meg, og vi må sørge for at vi har godt nok lovverk når det gjelder dette. Jeg har høyt fokus på det, fordi min bekymring for hvordan denne virksomheten foregår, er like stor som den flere medlemmer av komiteen har gitt uttrykk for i debatten.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [14:36:28]: Jeg hadde et håp om at vi i denne diskusjonen kunne komme litt videre i forhold til det som har vært diskusjonen rundt handlingsregelen og finanspolitikken. Jeg hadde et håp om at en i større grad kunne se sammenhengen mellom offentlig aktivitet og privat aktivitet, som i sum trekker på de samme arbeidskrafts- og realressursene som vi har til disposisjon, og som egentlig er poenget vi må ta stilling til.

Representanten Tybring-Gjedde sa at det å være ansvarlig, det å prioritere, det er dét som er politikk. Representanten Tybring-Gjedde sa videre at vi må sjøl vurdere ut ifra våre kunnskaper hva som er forsvarlig. Da er det viktig at en i større grad tar inn den faglige plattformen, som representanten Tybring-Gjedde la til grunn, for å ha den i bunnen før en ser på det politiske skjønnet.

Fremskrittspartiet er jo en sikker vinner ved å gå inn for å øke den private veksten og øke den private aktiviteten mer enn det Regjeringa legger opp til. En går videre inn for å øke de offentlige utgiftene mer enn det Regjeringa legger opp til. Altså: Fremskrittspartiet har få begrensende tiltak som kan gjøre at en i sum kommer ut med en helhet som er forsvarlig. Det er vel ganske rimelig at det som Fremskrittspartiet legger opp til, er en politikk hvor en i praksis overlater til sentralbanksjefen å rydde opp gjennom å bruke penge- og valutapolitikken som siste skanse.

Fremskrittspartiet toer sine hender og sier at en ikke har noe ansvar. Sjølsagt har en ansvar når en i sum legger opp til noe som i helhet går langt utover det en har realressurser til.

Jeg prøvde i mitt første innlegg å appellere til å komme videre i diskusjonen om virkelighetsforståelse, om virkning av samspillet mellom offentlige og private penger og om bruk av arbeidskraft for å få et offentlig ordskifte på den basis og få en prioritering: Hva vil vi med Norge?

Dette er en helhet som vi kommer tilbake til ved flere anledninger, og jeg håper at vi kan gå djupere inn i det, slik at vi kan få en helhet som innebærer at det vi gjør, i sum er ansvarlig. Fremskrittspartiet har her en utfordring som er enorm, i og med at helheten til de grader overgår det vi har realressurser til, slik at politikken ikke vil være mulig å praktisere dersom en kommer i en ansvarlig rolle.

Svein Flåtten (H) [11:39:31]: Jeg skal ikke legge meg for mye opp i det makroøkonomiske felttoget som komitelederen fører mot Fremskrittspartiet. Våre merknader står.

Men når representanten Schjøtt-Pedersen snakker om ledigheten vinteren 2002 og anklager Fremskrittspartiet for den – og selvfølgelig enda mer Regjeringa, som mitt parti satt i – har han jo nettopp i dag i en av sine økonomiske doseringer for nettopp Fremskrittspartiet sagt at det er høy rente som er ondet, og som bidrar til at vi mister konkurransekraften, og at den norske kronen blir sterk. Det var jo renten som var for høy. Og ikke nok med at den var for høy, den var mye høyere enn det den var i våre konkurrentland – i sammenliknbare EU-land – og det var vår finanspolitikk og innenrikspolitikken som hadde bidratt til det. Da vi overtok, tok det selvsagt litt tid før stram finanspolitikk og bl.a. skattelettelser begynte å virke. Selv om jeg er enig med Arbeiderpartiet i mye av det som har vært sagt her i dag – vi står også sammen i merknadene – vil jeg påstå at når det gjelder akkurat ledigheten vinteren 2002, var den en funksjon av den politikken som hadde vært ført.

Jan-Henrik Fredriksen (FrP) [11:41:20]: Aller først må jeg si at jeg hadde ikke tenkt å ta ordet i denne debat-

ten. Men når det blir så voldsomme frontalangrep på Fremskrittspartiets økonomiske politikk, vet vi alle sammen at vi er det partiet som til nå har til gode å sitte med regjeringsmakt.

Det er også slik at det er en del som husker litt lenger tilbake enn til 2002 og 2001. Da vi hadde arbeiderpartiregjerings, skjedde følgende i Finnmark: Det ble nedlagt over 5 000 arbeidsplasser. 450 av dem var i Vardø. Det forsvant 600 bare i Sør-Varanger. Og tenker vi på et tall som 5 000 arbeidsplasser innenfor både det offentlige og det private, og ganger det med en indikator på 2,5, kanskje 3, så er det altså 15 000 mennesker som ble direkte påvirket av dette, og da har vi en befolkning på 73 000 som utgangspunkt. Dette er en ganske formidabel statistikk.

Når da Schjøtt-Pedersen, som også satt i regjering, så til de grader utfordrer Fremskrittspartiet og sier at det er vi som er årsaken både til arbeidsledighet og til høy rente, så blir dette i mine øyne totalt meningsløst. Vi husker! Og vi husker også at det var en fullsatt Finnmarkshall med 1 500 til stede som vendte Stoltenberg og Regjeringa ryggen.

Ulf Leirstein (FrP) [11:43:34]: Det er ganske mye man kunne grepet fatt i i denne debatten, men det er ikke alt man rekker på noen minutter.

La meg aller først si at når jeg hørte Lundteigen fra Senterpartiet på talerstolen – ikke det at vi nødvendigvis er enige i alt – føler jeg i hvert fall at det er betydelig bevegelse i enkelte deler av regjeringspartiene når det gjelder visse spørsmål. Jeg har selv hatt gleden av å delta i debatter med nevnte representant, og jeg tolker i hvert fall de uttalelsene som meget klare i retning av at det faktisk er mulig å tenke litt annerledes enn å sverge evig troskap til handlingsregelen, og den tolkning som Schjøtt-Pedersen til enhver tid måtte legge til grunn for den regelen.

Jeg registrerer også i dag at det drives ganske mye skremselspropaganda. To ganger har sakens ordfører på denne talerstol sagt at mange tusen vil miste hus og hjem som en konsekvens av Fremskrittspartiets økonomiske politikk. Jeg tror at den type skremselspropaganda faktisk ikke går hjem hos folk. Det er ikke slik at Fremskrittspartiet bedriver en uansvarlig økonomisk politikk. Tvert imot er det jo stadig flere, også fagøkonomer, som uttaler seg i retning av det Fremskrittspartiet har påpekt i mange år. Ja, det er sågar veldig mange i Arbeiderpartiets egne rekker som stadig vekk, i hvert fall i det jeg leser i aviser og ser på TV, uttaler seg nøyaktig på samme måte som Fremskrittspartiet gjør. Mange fagøkonomer har ment at vi kan bruke noe mer, og at vi kan gjøre ting på en annen måte. Mye av debatten burde gå på hvordan man bruker det, ikke nødvendigvis på hvor mye man bruker til enhver tid, slik som Schjøtt-Pedersen legger opp til.

Men siden det nå er ganske mange etter hvert i Arbeiderpartiets egne rekker som er enig i dette – vi så det spesielt i media etter flere av fylkesårsmøtene til Det norske Arbeiderparti, hvor det altså var flere og flere i Arbeiderpartiet som gikk ut og var enig i dette, sågar var det flere fylkesårsmøter som vedtok resolusjoner om at en ønsket å bruke mer oljepenger, bl.a. til veiinvesteringer – betyr

det at Arbeiderpartiets egne rekker er smekk fulle av uansvarlige mennesker som flyr rundt med helt uansvarlige meninger? Det hadde det vært veldig interessant å få et klart svar på fra representanten Schjøtt-Pedersen.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen (A) [14:46:14]: Jeg har full respekt for at representanten Sponheim har behov for å tegne et veldig positivt bilde av resultatene etter den forrige regjeringen. Jeg tror likevel det er behov for å nansere det bildet. Arbeidsledigheten var betydelig høyere enn da regjeringen tiltrådte, sysselsettingsveksten var klart lavere enn veksten i befolkningen, vi så en betydelig utstøting fra arbeidslivet, og vi så manglende engasjement i forhold til utviklingen på viktige områder. Jeg er for så vidt glad for at representanten Sponheim er tilfreds, men fasiten på det er i alle fall at det norske folk ikke var tilfreds, noe som også er bakgrunnen for at det kom en ny regjering.

Så merket jeg meg at representanten Flåtten viser til den stramme finanspolitikken som ble ført av den forrige regjeringen. Arbeiderpartiet er i hovedsak enig i hovedrammene for den økonomiske politikken som var når det gjelder totaltallene, men en må ikke prøve å framstille det som at finanspolitikken fra 2001 og senere var strammere enn den finanspolitikken som ble ført tidligere. Da må jeg be representanten Flåtten om å gå nærmere inn i materialet.

Jeg skal ikke kommentere mye i forhold til representanten Fredriksen, men bare minne om at bortfallet av 1 000 arbeidsplasser i fiskeindustrien i Finnmark skjedde fra 2002 til 2003, da Fremskrittspartiet, etter representanten Hagesæters utsagn, hadde «ei hand på rattet». Regjeringen og Fremskrittspartiet løftet som kjent ikke en finger for å møte det.

Så til slutt til denne diskusjonen om rente. Det er altså slik at Norges Bank utøver pengepolitikken. Under behandlingen av denne saken har finanskomiteen spurt den som står ansvarlig for utøvelsen av pengepolitikken, om hva som vil være virkningen av den type pengebruk som Fremskrittspartiet legger til grunn. Svaret er som finansministeren sa, klinkende klart: Det vil bli en betydelig økt rente, det vil bli et betydelig kostnadspress, og det vil være en valutakursheving. Dette vil ha konsekvenser både for norsk næringsliv og for husholdningene. Det som bekymrer meg, er hvis Fremskrittspartiet går rundt og tror, faktisk går rundt og tror og ikke bare gir inntrykk av, at deres politikk ikke skulle ha disse virkningene. Det ville være enda mer alvorlig. Det som er åpenbart for tilnærmet alle andre observatører og alle økonomer som følger denne debatten, er at virkningen av en slik politikk ville være alvorlig. Derfor vil det være behov for at Fremskrittspartiet tar innover seg den type innsigelser, snarere enn bare å vifte dem til side og si at det er uvesentlig. Det man spiller med, er – jeg gjentar – titusenvis av hus og hjem og titusenvis av arbeidsplasser. Det burde man ha et ansvar i forhold til.

Rolf Terje Klungland (A) [14:49:28]: Jeg synes det kan være hyggelig når Sponheim løfter seg opp i et fugle-

perspektiv, selv om jeg vil oppfordre ham til å holde seg til høna si når det gjelder dette spørsmålet. Det er ikke noe tvil om at vi i hans periode i regjering økte bruken av oljepenger. Det er jo litt av den definisjonen som er diskusjonsemnet i dag mellom Fremskrittspartiet og de andre partiene.

Å rydde opp kan altså bety mye mer enn å rydde opp i den økonomiske politikken. For eksempel kan en rydde opp i kommuneøkonomien, en kan rydde opp i forhold til arbeidstakernes rettigheter i lovverket, en kan rydde opp i forhold til kutt i pensjoner og kutt i ledighetstrygd, en kan rydde opp i forhold til satsing på barnehager, og en kan rydde opp i manglende miljøsatsing. Da må en faktisk gjøre noen valg. Da kan en ikke samtidig pøse ut penger i form av skatteletter.

Fremskrittspartiet er ikke lett å skjønne, for når de blir kjørt i den ene enden, så snakker de om sitt alternative budsjett, mens i den andre enden, hvis det er noe de vil ha honnør for, så har de hatt en hånd på rattet og vært med og styrt budsjettpolitikken. Ja, det er slik at hvis de skal ha ansvar for det som gikk bra, så må de også ta ansvar for det som ikke gikk så bra. Det er derfor disse debattene er viktige, nettopp for å få fram Fremskrittspartiets sanne ansikt. Tenk om alle politiske partier skulle snakket ut fra sine alternative budsjett og ikke brydd seg så mye om de vedtakene som en faktisk gjør. Men det er jo det Fremskrittspartiet har gjort. Det er det som er resultatene etter Fremskrittspartiet. Det viktigste for folk flest er faktisk de vedtakene som blir tatt her i huset.

Så spør de: Vil Arbeiderpartiet rydde opp? Ja, vi vil jo det. Men det er altså vanskelig å rydde opp når inngrepene blir så store at det er noe annet som tar overhånd, f.eks. rentepolitikken. Derfor skal vi være glad for at Fremskrittspartiets alternative budsjett aldri har blitt vedtatt. Jeg håper at det aldri kommer til å bli vedtatt heller, for det blir en kjempejobb å rydde opp.

Etter Willoch-perioden fikk jeg et byggelån til 21 pst. rente. Jeg vil be Flåtten lese sitt innlegg og knytte det opp mot at vi da hadde en rente på 21 pst., så vil han også skjønne hvor feil det var, det han sa i sitt innlegg.

Presidenten: Lars Sponheim har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lars Sponheim (V) [14:52:43]: Jeg forstår representanten Klungland nå roer seg på plass ved å definere rydding som mer enn løpende politisk arbeid hvor en arbeider for sine politiske saker, og det er noe helt annet enn det jeg, og jeg tror de fleste andre også, oppfattet det som da han snakket om behovet for å rydde etter en regjering. Jeg ville ikke engang bruke det uttrykket om situasjonen i 2001, da vi også hadde et regjeringsskifte, hvor vi hadde rekordhøy rente, da vi hadde stigende arbeidsledighet, og da sentralbanksjefen i sin tale brukte uttrykket at det er ulage i norsk økonomi. Selv ville ikke jeg bruke uttrykket «å rydde» etter Stoltenberg I-regjeringen.

Så avslutningsvis: Finansministeren adresserte meg et lite øyeblikk ved å prøve å gi meg æren for at det er så mange kinesere. Jeg har riktignok vært på tur til Beijing,

sammen med finansministeren – den gang stortingsrepresentant – men jeg vil definitivt ikke ta æren for det. Jeg vil heller si at den forrige regjeringen hadde flaks fordi vi hadde så mange kinesere, og den nåværende regjering har flaks både fordi det er så mange kinesere, og fordi den forrige samarbeidsregjeringen også hadde det.

Svein Flåtten (H) [14:53:59]: Finansministeren sa i et innlegg tidligere her i dag – jeg tror det var i Odelstinget – at tingene går bra, alt ser bra ut for norsk næringsliv, norske arbeidsplasser osv.

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen snakket ikke om utgangspunktet da han kritiserte at ikke alt var gjort i den forrige regjeringstiden. Selvsagt står det igjen å gjøre. Det vil det alltid gjøre, og representanten Klungland vil alltid kunne klatre opp her og fortelle om ting som står igjen å gjennomføre. Men utgangspunktet høsten 2001, da Arbeiderpartiet tapte valget med dunder og brak, snakker Schjøtt-Pedersen lite om. Han har heller ikke svart på dette med renten, som han selv mener er helt avgjørende, og det er den selvsagt for den norske valutaen. Det er ingen tvil om at den nye regjeringen gikk til et dekket bord, det ser alle uten å ha særlig innsikt, for så vidt ikke i norsk politikk, men kanskje mer i norsk næringsliv, og det som rører seg når det gjelder verdiskapingen. Der gikk tingene fremover. Vi presterte bra, og det er noe som vi absolutt står ved.

Når det gjelder Klunglands betraktninger, som veldig ofte i denne sal går ca. 25 år tilbake i tid, synes jeg ikke de er så veldig interessante. Mer interessant er det jo at den

høyest kjente renten i den tiden vi beskjeftiger oss med, fortsatt er den som var under Stoltenberg da den regjeringen fikk en helt nødvendig avløsning.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 2727)

S a k n r . 2

Innstilling fra finanskomiteen om statsregnskapet medregnet folketrygden for 2005 (Innst. S. nr. 209 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 3 (2005-2006))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2727)

S a k n r . 3

Innstilling fra finanskomiteen om samtykke til å sette i kraft en protokoll til endring av skatteavtalen mellom Norge og Østerrike av 28. november 1995, undertegnet i Wien den 14. november 2005 (Innst. S. nr. 179 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 56 (2005-2006))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2727)

Den reglementsmessige tid for formiddagsmøtet er straks omme. Nytt møte settes kl. 18, og Stortinget starter da forhandlingene med sak nr. 4.

Møtet hevet kl. 14.58.

Møte tirsdag den 13. juni kl. 18

President: Eirin Falde

Dagsorden:

Sakene på dagens kart (nr. 87)

Sak nr. 4

Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005 (Innst. S. nr. 204 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 55 (2005-2006))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

(Votering, se side 2727)

Etter ønske fra utenrikskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 5 og 6 behandles under ett – og anser det som vedtatt.

Sak nr. 5

Innstilling fra utenrikskomiteen om samarbeidet i NATO i 2005 (Innst. S. nr. 203 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 16 (2005-2006))

Sak nr. 6

Innstilling fra utenrikskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATO-parlamentarikerforsamlingen for 2005 (Innst. S. nr. 173 (2005-2006), jf. Dokument nr. 18 (2005-2006))

Marit Nybakk (A) [18:03:01] (ordfører for sak nr. 5): Det er 16 og et halvt år siden de første østtyskerne hamret seg gjennom den forhatte muren i Berlin. 9. november 1989 markerer et brudd – eller kanskje snarere et gjenombrudd – i historien. Den nye tids orden – eller uorden – starter her. Den kalde krigen tok slutt, Sovjetunionen ramlet sammen som et korthus. Nye stater så dagens lys. Europakartet – men også asiakartet – måtte tegnes helt på nytt. Også nord-sør-politikken endret seg dramatisk. Det var ikke lenger slik at stormaktene USA og Sovjetunionen delte innflytelsessfærene mellom seg i Afrika.

Framtidshåpet var enormt. Likevel, siden 9. november 1989 har vi opplevd et blodbad på Balkan, i vår egen verdensdel. Vi har hatt etnisk rensing i Sentral-Afrika og økende terror fra nye militante grupper, noe som kulminerte med angrepene på World Trade Center og Pentagon. Og vi har fått et nytt begrep: trafficking. Mafia fra post-sovjetiske områder og Balkan sluser hundretusener av kvinner og barn inn som sexslaver i Europa og bidrar til at prostitusjon nå er nest største inntektskilde i internasjonal kriminalitet.

NATO har mer enn noen annen organisasjon maktet – det er kanskje en påstand – å tilpasse seg både det nye kartet og de nye trusselbildene. I dag har alliansen 26

medlemsland, og en rekke stater er innlemmet i Partnerskap for fred.

Da både undertegnede og kollega Per Ove Width fremmet det norske offisielle standpunktet til Keflavikbasen og NATOs rolle på NATOs parlamentarikerforsamling nylig, etter at Island hadde tatt opp saken, hvem var det da som kom og støttet oss? Det var Latvia og de baltiske land, på grunn av behovet for NATO-nærvær i nordområdene. Det sier mye om den nye tids orden, som noen kanskje fortsatt vil mene er uorden. For 16 og et halvt år siden var det ikke engang land.

For Norge er det transatlantiske samarbeidet viktig. Som utenforland i EU er vi avskåret fra de formelle diskusjonene om sikkerhetspolitikken i Europa. Vår kanal er NATO. Der har vi både formell og uformell innflytelse. Det er derfor oppmuntrende at det er en positiv vilje i alliansen til å forsterke NATO som et viktig transatlantisk politisk forum. Riktignok var forholdet mellom NATO og EU avgrenset i hele 2005. Noen land ønsket selvfølgelig å styrke EUs egne organer som europeisk basis for politisk dialog mellom Europa og USA.

Dette er imidlertid i ferd med å endre seg, noe kanskje vårens utenriksministermøte i NATO viste.

For mange av de nye landene i øst er NATO-medlemskap en måte å bli integrert i Vesten på, og vi må forstå dem også i den konteksten. Det vil imidlertid trolig ikke bli utstedt invitasjoner til medlemskap under det kommende toppmøtet i Riga. En enstemmig komitee understreker her at vi vil støtte Regjeringens holdning om at NATOs dør står åpen, men at medlemskap avhenger av landenes egen reformevne og -vilje, og at landene må vurderes på individuelt grunnlag. Jeg vil gjerne understreke dette med individuelt grunnlag. Her mener jeg at det nok er en betydelig forskjell på Ukraina og Georgia.

Vi skal heller ikke underslå det geopolitiske når det gjelder Ukraina og forholdet til Russland. Derfor er det i norsk interesse at det er en dialog med Russland om en nærmere tilknytning til NATO for disse landene.

Så synes jeg det er riktig å nevne, når vi diskuterer rapporten om NATO i 2005, at Norge har ført en veldig aktiv politikk for å gi land som Serbia – og, i parentes da, Montenegro – og Bosnia-Herzegovina en eller annen form for status i forhold til NATO. Norge har vært kontaktambassaden i Beograd i perioden, og har bl.a. bidratt veldig sterkt til omstrukturering av landets væpnede styrker. Det er vår ambassade i Beograd, som altså har vært kontaktambassade for NATO, som har bidratt til en konstruktiv utvikling. Og dette er bare slutten på en lang prosess der Norge har vært veldig aktiv med tanke på at disse landene også må trekkes inn i Europa på en eller annen måte. Hvis man skyver dem fra seg, kan det ende på en helt annen måte enn det vi ønsker.

Jeg ønsker å gi ros til både den nåværende ambassadøren i Beograd, Haakon Blankenborg, og den forrige, som nå er OSSE-ambassadør samme sted. De fortjener honnør for det arbeidet som er nedlagt i samarbeid med norske myndigheter. Ros fortjener også vår NATO-ambassadør, Kai Eide, for sitt enestående Kosovo-arbeid.

Hvis vi ser på den militære siden av NATO, preges NATO fremdeles av at en del land er inne i en prosess for å omstrukturere de væpnede styrker, og det er ikke alle land dette er like enkelt for. Forsvarsplanleggingen baseres på de retningslinjer som fastsettes av forsvarsministrene gjennom den såkalte Ministerial Guidance. Og for å styrke NATOs evne til å følge opp alliansens strategiske konsept vedtok NATOs råd i desember 2005 et sett av politiske retningslinjer for alliansens videre omforming.

Jeg synes også det bør nevnes at initiativet fra toppmøtet i 2002 – Prague Capabilities Commitment – er viktig for å sikre at NATO har de kapasiteter som de nye truslene krever. Stikkord her er bl.a. arbeidsfordeling mellom de enkelte NATO-land, dvs. at de godt kan være komplementære, alle land behøver ikke å ha alt, de kan godt samarbeide med andre land om ulike forsvarsinvesteringer. Det er også interessant det som nå skjer med en NATO-pool for transportfly, f.eks., som flere NATO-land kan dra nytte av. Det betyr at de enkelte land også skal ha ansvar for spesialiserte kapasiteter. Vi har i Norge bl.a. ansvar for strategisk sjøtransport.

NATO Response Force skal for øvrig ha full operativ kapasitet innen 1. oktober i år. Det er viktig – la meg få legge til det – at de styrker som inngår i NRF, brukes aktivt. Det kan skje i Afghanistan, der utvidelsesområdet for ISAF tilsier robuste styrker, men det kan også være at man kan bruke dem på mange andre steder. De ble vel også brukt – så vidt jeg husker – i den humanitære innsatsen etter jordskjelvet i Pakistan.

Til slutt: Norge forbereder deltakelse i FN-operasjonen i Darfur. NATO har sagt ja til å støtte Den afrikanske union i en overgangsfase, bl.a. med stabsoffiserer, for det tar litt tid å sette sammen en FN-styrke som kan være operativ. Norge bør etter min oppfatning ta sitt ansvar for dette og ha stabsoffiserer knyttet til NATO i en overgangsfase i Sudan.

Med dette anbefaler jeg komiteens innstilling.

Finn Martin Vallersnes (H) [18:11:37] (ordfører for sak nr. 6): Et ganske kort innlegg – det er to tverrpolitiske, enstemmige innstillinger som foreligger i anledning meldingen og årsrapporten, men jeg har likevel noen få kommentarer for å supplere.

La meg først si at overskriften for innstillingene må være at det slås fast i begge at NATO ser ut til å komme både politisk og militært styrket ut av 2005, som også representanten Nybakk understreket. Jeg er også enig med henne i at viljen til å forsterke NATO som et viktig transatlantisk forum synes å være sterk og positivt til stede.

Når jeg likevel vil peke på et par forhold, er det fordi jeg synes anledningen byr seg til også å peke på ting som blir en utfordring fremover. Det kan synes som det vil bli viktig for Norge å følge med i EUs samordning av europeiske synspunkter inn i NATO. En har ikke sett så mye til dette foreløpig – mer på det politiske enn på det militære området. Og for all del, det er ingen tvil om at våre forsvars- og sikkerhetspolitiske prioriteringer ligger fast. Likevel vil det være viktig å observere hvordan forholdet mellom EU og USA i og utenfor NATO eventuelt gir oss

nye utfordringer når det gjelder hvor vi har formell og eventuelt praktisk innflytelse.

Så er det tre små forhold som jeg bare vil nevne – små og små, de er jo store utfordringer. Det første er Afghanistan. I høst går NATO inn i fase 4 i Afghanistan, og man vil øke fra 9 000 til 17 000 soldater. Det vil også bety at samarbeidet mellom ISAF og Operation Enduring Freedom blir tettere. De to skal ha et felles koordineringssenter i 2007, i første omgang ledet av en amerikaner. Behovet for koordinering blir større fordi operasjonene er spesielt farlige i sør for ISAF og i øst for Operation Enduring Freedom. En må vel se i øynene at det lett kan føre oss inn i en situasjon hvor ISAF-oppgavet blir skarpere. Det er vel heller ingen tvil om at Taliban vil gjøre sitt ytterste for å teste NATOs beslutsomhet og utholdenhet. Dette kan komme til å gi oss så vel politiske som militære utfordringer som vi må være forberedt på å møte.

Det andre punktet er at det vel i og for seg er bekymringsfullt at bare syv av NATO-landene til nå bevilger 2 pst. eller mer av statsbudsjettet til forsvar, når 2 pst. er alliansens vedtatte mål. Her er det en utfordring for hele alliansen.

Det siste jeg vil dra frem, er at det også er bekymringsfullt at den politiske dialogen med Russland synes å være så vanskelig. Det gjelder så vel for NATO-parlamentarikerne som for NATO generelt. Jeg håper at det vil bli et satsingsområde for organisasjonen i tiden som kommer, å arbeide systematisk med hvordan man bedrer det forholdet.

Per Ove Width (FrP) [18:15:15]: Først vil jeg takke saksordførerne, både Vallersnes og Nybakk, for å ha gjort en veldig god jobb med hensyn til å framstille hva som har skjedd i forbindelse med NATO i 2005.

Det som nå står foran oss, er det videre arbeidet, og da har jeg bare lyst til å referere litt fra hva den norske delegasjonen var med på i vårsesjonen i NATOs parlamentariske forsamling i Paris 26.–30. mai – det er ikke så lenge siden.

Jeg vil bare fortelle at Norge deltok i alle komitemøter: i politisk komite, forsvars- og sikkerhetskomiteen, vitenskaps- og teknologikomiteen, komite for økonomi og sikkerhet, komite for sivile sikkerhetsdimensjoner samt styringskomiteen og NATO-Russlandskomiteen.

Forsamlingen vedtok i vitenskaps- og teknologikomiteen en uttalelse om Irans atomenergipolitikk. Resolusjonen uttrykker bekymring, men likevel håp om å løse konflikten ved diplomatiske midler. Plenum vedtok en uttalelse om framdriften i arbeidet for NATO-medlemskap for landene i Adriaterhavstraktaten – Makedonia, Kroatia og Albania – og om utviklingen i Georgia.

Sesjonen var preget av sterk fokusering på svartehavslandene og Sør-Kaukasus. Det gjaldt både i plenum og i flere av komitemøtene. Innfallsvinkelen til regionen og sikkerhetsspørsmål omfattet demokratiutvikling, herunder rettssikkerhet og korrupsjonsforebyggelse, menneskerettigheter og generelle utviklingsspørsmål, samt energi og miljøspørsmål. I plenum talte bl.a. Ukrainas utenriksminister, Hviterusslands opposisjonsleder Milin-

(Width)

kevich, Aserbajdsjans president, Georgias president, og den russiske delegasjonen markerte seg sterkt og uttrykte høylydt misnøye med de ovennevnte lands ønskede nærhet til NATO.

Koordinering av innsatsen i Afghanistan var et annet tema som engasjerte forsamlingen. Etter manges syn er operasjonene der den viktigste testen på NATOs operasjonsevne i dagens sikkerhetsbilde. I rapportene om NATOs operasjoner ble det lagt vekt på den utfordring det ligger i at NATOs operasjoner i dag skjer utenfor NATOs territorier, samt NATOs evne til å gjennomføre operasjoner.

Ressurs- og energispørsmål var en sentral komponent av møtet i flere av komiteene, og et spørsmål som det vil være naturlig å følge opp videre fra norsk side.

Likeledes ble det reflektert over menneskelige sider ved NATOs engasjement. I denne debatten ligger spørsmål om endring av NATOs mandat, med et foreløpig forslag til konklusjon om at pådriverrollen ikke ligger til NATO når det gjelder krisehjelp og humanitær hjelp, eller bekjempelse av terrorisme, men at NATO kan utføre den type oppgaver i samarbeid med nasjonale myndigheter og internasjonale organisasjoner med relevant mandat. NATO-retningslinjer for et slikt engasjement ble etterspurt.

Norge støttet Island, som representanten Nybakk nevnte, i deres bekymring over tilbaketrekningen av amerikanske styrker fra Keflavikbasen. Det norske perspektiv var ikke bare at Island, som eneste NATO-land, ikke lenger vil ha et luftforsvar, men like mye at det kan ses som et signal på mindre interesse for nordområdene og alle de muligheter, så vel som utfordringer, som ligger der med hensyn til ressursutvinning.

Ellers volder forholdet til PLC og Hamas like mye uenighet i forsamlingen som på hjemlig arena. PLC har observatørstatus, men mange i NATOs parlamentarikerforsamling ønsker ikke å henvende seg aktivt til Hamas for deltakelse i NATOs parlamentarikerforsamling.

Norge har for tiden ingen verv i forsamlingen. Det var derfor gledelig at Jan Petersen ble nominert til visepresidentkandidat fra forsamlingens konservative gruppe. Valget finner sted på høstsesjonen i Quebec i november.

Ågot Valle (SV) [18:19:44]: Komiteens innstilling er enstemmig i år, og de som har lest de tidligere års innstillinger, vil se at det er stor forskjell. Den er enstemmig fordi SV er med i en regjering som bygger på NATO-medlemskap, og det tar vi konsekvensene av.

Jeg vil kommentere to forhold som jeg synes er viktig for oss i SV å følge med på. Det ene er NATOs atomvåpenstrategi, og det andre er forholdene i Afghanistan sett opp mot ISAF.

I et intervju med den tyske avisa Der Spiegel sa fredsprisvinner El Baradei følgende: Risikoen for bruk av atomvåpen har aldri vært større.

SV og Regjeringa vil arbeide for at NATO-landene skal gå foran når det gjelder kampen mot atomopprusting. Vi vil arbeide for at NATO kontinuerlig vurderer sin

atomvåpenstrategi for å redusere atomvåpenenes rolle i internasjonal politikk. En fullstendig avskaffelse av atomvåpen er et mål som det må arbeides for. Ved behandlingen av budsjettet for 2006 var faktisk en enstemmig utenrikskomite enig med regjeringspartiene og Soria Moria-erklæringa i akkurat dette. Det skulle være et godt grunnlag for at Norge skal innta en offensiv holdning i NATO.

Canberra-kommisjonen sa i 1996: Atomvåpen innehas i dag av en håndfull stater som insisterer på at disse våpnene sikrer dem unike sikkerhetsfordeler, samtidig som disse statene reserverer seg en unik rett til å ha slike våpen. En slik situasjon er ustabil, og derfor heller ikke holdbar. Enhver stats besittelse av atomvåpen er en konstant oppmuntring for andre til å skaffe seg slike våpen. – Det var sant i 1996. Det er enda mer sant i 2006.

Bush-administrasjonen har delt opp atomvåpnene i to kategorier: «De gode», som USA sjøl har, og som de har gode hensikter med, og «de onde» i «røverstater», som er farlige og destabiliserende. Det er en forenkling, for å si det mildt. Parallelt med utviklinga av et rakettforsvar, forsøk på å utvikle mindre og mer anvendelige atomvåpen, har USA redusert tida som skal til før testing av atomvåpen kan gjennomføres, og motsatt seg en kontrollerbar produksjonsstans av spaltbart våpenmateriale.

I denne situasjonen mener vi i SV at det er viktig å arbeide for å få vekk atomvåpnene som USA har på europeisk jord. I en undersøkelse som er gjort i Belgia, Tyskland, Storbritannia, Italia og Nederland, sier et stort folkeflertall seg enig i at våpnene må vekk. Flere initiativ er tatt, bl.a. av det belgiske senatet og FDP i Tyskland. Her heime jobber Mellomkirkelig Råds komite for internasjonale spørsmål for tilbaketrekking av NATOs kjernevåpen fra ikke-atomstaters jord.

NATOs atomvåpenparaply omfatter omtrent en sjettedel av verdens befolkning. Utvidelsen av alliansen kombinert med utplasserte atomvåpen har gjort Russland mer uvillig til å ruste ned.

El Baradei sier at andre land ikke kan sitte og se på at NATOs 25 medlemsland satser på atomparaplyen mens en forsøker å forby det som tydeligvis oppleves som en type sikkerhet for andre stater. Det er ikke bærekraftig i det lange løp. Det er rett og slett farlig, og er en trussel mot det nedrustingsarbeidet Norge har tatt på seg å fronte i FN-sammenheng. Derfor må Norge ta på seg en initiativtakerrolle og en brubyggerrolle innenfor NATO for å få vekk atomvåpnene i Europa, og da med sikte på å få redusert det enorme tallet på russiske kjernevåpen som også er i Europa.

Norge deltar i NATOs ISAF-styrker i Afghanistan. Det er i tråd med Soria Moria-erklæringa. Norge gjør en viktig jobb i ISAF. Situasjonen i Afghanistan er komplisert, og stabiliteten er skjør. Det er kombinasjonen av mange faktorer som har skapt det over lang tid. Situasjonen har forverret seg, og det er alvorlig. Folk i Afghanistan er lei av krig. De vil skape seg en framtid, slik som alle vi andre vil gjøre. Det Afghanistan trenger, er det samme som alle velfungerende land har – Afghanistan er jo ikke noe velfungerende land ennå – en stat som kan disponere en vesentlig del av landets økonomi, et næringsliv, en skole

som gir utdanning, et helsevesen som gir hjelp, og et politi som sikrer folk rettssikkerhet og trygghet. Det meste av dette mangler i Afghanistan. Folk ble lovet bedringer da USA og koalisjonen av villige gikk inn i landet. Den britiske tankesmia Senlis sier i en rapport at folk i det sørlige Afghanistan lever fortsatt i ekstrem fattigdom og har ikke merket noen goder av det nye demokratiet. De har også mottatt mange tomme løfter fra det internasjonale samfunnet, altså løfter som ganske enkelt ikke er blitt oppfylt. De har ventet i fem år på at deres liv skal bli bedre, og det har ganske enkelt ikke skjedd.

Dette er en farlig situasjon, for dersom det går lang tid nå før folk ser noen bedringer, kan det føre til mer uro og større grobunn for bl.a. Taliban. Derfor må Norge, ved siden av bidragene til ISAF-styrkene, intensivere de sivile bidragene til bygging av et rettsvesen og øke innsatsen for å erstatte narkotikaøkonomien med alternative inntektsmuligheter for å redusere de mange krigsherrenes makt over regioner og økonomien. Det hører også med i en debatt når det gjelder NATO.

Anne Margrethe Larsen (V) [18:26:34]: Norges sikkerhetspolitiske omgivelser er blitt mer diffuse siden den kalde krigens dager. Sikkerhetspolitikken må derfor ta høyde for et bredt og mer sammensatt risikobilde, som kjennetegnes av glidende overganger mellom fred, konflikt og krig. Trusler langt unna Norge kan oppstå og utvikle seg raskt uten særlig forvarsel, og kan bidra til å svekke norsk sikkerhet. Ikke-statlige aktører kan dessuten true sikkerheten og trekke Norge inn i konflikter. En bredere forståelse av sikkerhetsbegrepet er derfor av stor betydning.

Venstre er bl.a. opptatt av energi som et nytt og viktig sikkerhetspolitisk element. Som vi vet har Norge fått en framtrødende posisjon som en pålitelig energiekseportør, noe som forventes å få en tiltagende sikkerhetspolitisk betydning både for oss og våre partnere. Norge er dessuten en betydelig forvalter av naturressurser i store havområder. Det gjør det nødvendig for Norge å hevde suverenitet og utøve myndighet i disse områdene.

Stilt overfor gamle og nye trusler framstår fortsatt NATO som den viktigste brikken i norsk sikkerhetspolitikk, dette til tross for at NATOs betydning for Norges rolle generelt har endret seg betydelig siden den kalde krig. NATO er nå i en prosess hvor den tradisjonelle forsvarsalliansen søker og prøver ut nye roller og funksjoner. Dette vil være et sentralt tema i forbindelse med høstens uformelle NATO-toppmøte i Riga.

Venstre er opptatt av at alliansen skal komme videre med hensyn til å bli et politisk konsultasjonsforum. Det vil åpenbart være i Norges interesse at framtidige sikkerhetspolitiske konsultasjoner mellom EU og USA i størst mulig grad skjer innenfor en slik NATO-ramme, og ikke bilateralt mellom de to blokkene.

Det er videre rimelig å anta at betydningen av NATO som et politisk konsultasjonsforum vil tilta. Man kan her bl.a. vise til nye typer trusler som ikke kan møtes med tradisjonelle forsvarsstrategier, slik vi kjenner dem fra den

kalde krigen og tidligere. Terrorisme og trusler mot partnere fra nye atommakter er sentrale stikkord.

Politisk konsultasjon og dialog er dessuten viktige instrumenter i forhold til en rekke tredjeland. Via ulike mekanismer er de i ferd med å knytte seg an til NATO-samarbeidet. På denne måten eksporterer NATO-landene verdier og samfunnssyn til nye land, noe som er med på å fremme stabilitet og sikkerhet.

Perspektivet om et medlemskap i alliansen bør framholdes for aktuelle tredjeland, samtidig som det understrekes at evnen til å gjennomføre indre politiske og militære reformer vil være avgjørende.

I prosessen med å knytte til seg nye land vil det være av stor betydning at NATO ikke danner en ny front rettet mot Russland. En ny terrorbalanse ville her framstå som et uhyggelig perspektiv. Integrasjonen av nye østeuropeiske land bør i størst mulig grad skje i forståelse med Russland. Det bør videre i rimelig grad tas hensyn til legitime russiske sikkerhetsinteresser. Enkeltland som Serbia og Bosnia bør dessuten ikke holdes utenfor NATOs samarbeidsstrukturer, noe som neppe vil bidra til å fremme sikkerhet i Europa.

Vi har i den senere tid sett NATO tre inn i nye roller. Både i kjølvannet av orkanen «Katrina» i USA og etter jordskjelvet i Pakistan bidro NATO med logistisk støtte knyttet til humanitær bistand. Mye tyder dessuten på at NATO vil styrke sin funksjon innen trening og opplæring i utvalgte land. Her vil bl.a. respekt for menneskerettigheter og demokratisk kontroll over landets væpnede styrker bli vektlagt.

Venstre stiller seg positiv til at NATO trer inn i slike roller. Forutsetningen må være at det ikke bidrar til å strekke NATOs ressurser for tynt utover. Det blir derfor en utfordring å finne fram til den riktige balansen mellom NATOs tradisjonelle kjernefunksjoner og nye oppgaver.

Det bør videre finne sted en integrasjon mellom gamle og nye oppgaver. Mer konkret innebærer det at militære, politiske og humanitære aspekter bør knyttes nærmere sammen i NATOs framtidige aksjoner.

Til slutt vil jeg framholde at det bør finne sted en god arbeidsdeling mellom NATO og andre sentrale aktører, som OSSE, FN, EU og Den afrikanske union, AU.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 5 og 6.

(Votering, se side 2727)

Etter ønske fra utenrikskomiteen vil presidenten foreslå at sakene nr. 7 og 8 behandles under ett – og anser det som vedtatt.

S a k n r . 7

Innstilling fra utenrikskomiteen om samarbeidet i Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) i 2005 (Innst. S. nr. 180 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 11 (2005-2006))

S a k n r . 8

Innstilling fra utenrikskomiteen om årsrapport fra Stortingets delegasjon til parlamentarikerforsamlingen til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE PA) for 2005 (Innst. S. nr. 171 (2005-2006), jf. Dokument nr. 13 (2005-2006))

Ågot Valle (SV) [18:33:13] (ordfører for sak nr. 7): Det er en enstemmig komite som står bak innstillinga om samarbeidet i OSSE i 2005.

Helt siden initiativet til opprettelse av OSSE, og det møtet i Helsinki i 1975 som la grunnlaget for den organisasjonen vi har i dag, har OSSE spilt en viktig rolle. Med 55 medlemsland er organisasjonen den største regionale organisasjon i verden. OSSE har utviklet seg til å bli en viktig aktør på områder som spenner fra våpenkontroll og antiterrorismetiltak til demokratisering, menneskerettigheter, nasjonale minoriteter og miljøspørsmål.

Utviklinga i et utvidet Europa etter den kalde krigen har krevd stor grad av vilje til samarbeid og fokus på de spørsmålene og områdene som OSSE jobber med. Organisasjonen har vært viktig i forhold til oppbygginga etter krigen i det tidligere Jugoslavia og har vært og er en aktør som bidrar til å fokusere på spørsmål om oppbygging etter krigene, retur av flyktninger og internt fordrevne flyktninger, press på de ulike lands myndigheter for å løse problemer i forhold til eiendomsspørsmål og gjenoppbygging og samspill for å få nasjonale minoriteter og ulike etniske grupper til å samarbeide og leve side om side. Her har organisasjonen fremdeles utfordringer, spesielt i forhold til å bidra til løsning av spørsmålene som knyttes til Kosovo og områdets framtidige status.

OSSE er også en viktig aktør i forhold til demokratiutvikling i de tidligere Sovjetstatene, som f.eks. Hviterussland, Ukraina og Usbekistan. Her har landenes myndigheter behov for hjelp til å gjennomføre prosessene, og det er behov for internasjonalt press fra OSSE for å få demokratiseringsprosesser iverksatt og menneskerettigheter respektert. Den dialogen som nå er på gang mellom statsledere i Armenia og Aserbajdsjan for å forsøke å få til en løsning på den langvarige konflikten om Nagorno-Karabakh, trenger oppfølging. Her er OSSE en viktig bidragsyter.

Så til et område som naturlig nok ikke er omtalt i innstillinga. De siste dagers avsløringer av hemmelige fengsler i Tsjetsjenia viser at vi må legge press på Russland for å få til en løsning på konflikten, få iverksatt en demokratiseringsprosess og få respekt for grunnleggende menneskerettigheter. OSSE kan, i tillegg til FN, bidra til å sette situasjonen i Tsjetsjenia i fokus. Dette er absolutt nødvendig for å bidra til at de som fremdeles bor i området, skal kunne oppleve trygghet, og at alle de som er internt fordrevet i Russland eller har måttet flykte til andre land, skal kunne ha håp om en dag å kunne returnere til hjemmene sine i trygghet og uten å frykte forfølgelse. Etter vår mening må Norge igjen også fokusere på at OSSE må få en tilstedeværelse i Tsjetsjenia, slik at brudd på menneskerettigheter kan overvåkes systematisk og tas opp med

Russland. De frivillige organisasjonene, som Memorial, gjør en stor og viktig jobb og trenger støtte fra OSSE. På lik linje med at USA får kritikk fra Europarådet for hemmelige fengsler og brudd på grunnleggende menneskerettigheter, må Russland nå også få den samme kritikken. Situasjonen i Tsjetsjenia har krav på samme oppmerksomhet og undersøkelser fra OSSEs side som det Europarådet har gitt – med rette – når det gjelder de hemmelige fengslene i europeiske land, og som har vært brukt av amerikanske myndigheter.

De områdene som det i de siste årene har vært størst fokusering på i OSSE-sammenheng, er handel med mennesker, med våpen og med narkotika. Hvert år er hundretusener av kvinner og barn utsatt for menneskehandel i Europa, slik også representanten Nybakk var inne på i sitt innlegg om NATO. Det arbeidet som gjøres i OSSE og av OSSEs spesialrapportør på dette feltet, er veldig viktig. Trafficking har jo også en dagsaktuell og klart synlig side i Norge. Vi må ivareta ofrene og sørge for samarbeid over landegrensene for å ta bakmennene. En slik moderne form for slaveri som menneskehandel er, involverer både fysisk og psykisk terror i forhold til ofrene. Det er vel knapt et land i OSSE som ikke er avsenderland, transittland eller mottakerland når det gjelder ulike former for trafficking. De ulike aspektene av trafficking har betydning for omtrent alle områder OSSE jobber med. Det er derfor viktig at organisasjonen har styrke og kapasitet til å bekjempe alle former for menneskehandel.

Jeg viser til innstillinga fra en enstemmig komite.

Finn Martin Vallersnes (H) [18:38:46]: I denne enstemmige innstillingen er det omtalt en rekke prosesser, saker og situasjoner som har relasjon til Kaukasus, Tsjetsjenia, Hviterussland, Usbekistan og Tadsjikistan. En rekke av de berørte aktuelle sakene angår derfor Russland. Det er bekymringsfullt at forholdet til nettopp Russland har blitt mer anstrengt det siste året. I denne saken om OSSE er det for så vidt en viss parallell til noen av kommentarene i forbindelse med NATO og de problemene man står overfor der. Det er å håpe at OSSE, og kanskje spesielt våre delegater og myndigheter i sitt arbeid gjennom OSSE, ser det som et mål å jobbe systematisk for å bedre forholdet til nettopp Russland, slik at man kommer mer i inngrep med de prosessene og de sakene der man er avhengig av russisk medvirkning. Det vil være grunnlaget for fremgang i en rekke av de sakene som bl.a. ble nevnt av saksordfører Valle.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 7 og 8.

(Votering, se side 2727)

S a k n r . 9

Innstilling frå utanrikskomiteen om Noregs deltaking i den 60. ordinære generalforsamlinga i Dei sameinte nasjonane (FN) og vidareførte sesjonar av FN's 59. generalforsamling (Innst. S. nr. 202 (2005-2006), jf. St.meld. nr. 14 (2005-2006))

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [18:40:58] (ordfører for saken): St.meld. nr. 14, som vi har foran oss nå, er rapporten fra FN's 60. ordinære generalforsamling, en sesjon som har vært preget av den store reformprosessen som er satt i gang.

Vi kan stort sett si at det som har skjedd, har vært preget av to forhold: Det ene er den generelt altomfattende reformprosessen og diskusjonen rundt den. Det andre er maktforholdet mellom Generalforsamlingen og Sikkerhetsrådet, der en gruppe kalt G4-land har kjempet for å få plass, uten at dette har kommet til endelig avklaring.

Jeg oppfatter det slik at det har vært bred enighet i komiteen om nødvendigheten av en reform. Det har kanskje vært nyanser når det gjelder syn, tempo og omfang. Derfor har Fremskrittspartiet kommet med en mindretallsmerknad, som jeg går ut fra at partiet selv vil redegjøre for.

Det er vel lov til å gi uttrykk for at reformarbeidet kunne ha fått en bedre start. Organisasjonen har dessverre delt seg i de vestlige land og utviklingsland, i en nord-sør dimensjon. Det vil gå for langt å gå inn i alle mulige og tenkelige nyanser i denne delingen, men jeg tror vi må erkjenne at den er historisk betinget, at den er politisk betinget, og at den er kulturelt betinget. Som jeg sa: Prosessen som er igangsatt, er nødvendig. Vi trenger et bedre organisert FN, som kan ta hånd om de meget viktige arbeidsoppgavene som organisasjonen står overfor. Derfor tror jeg at vi må ta inn over oss at vi ikke må stille oss slik at vi utdyper de skillelinjene som er kommet fram, men heller invitere til en god dialog for å finne fram til de framtidrettede løsningene som er nødvendig. Da må vi og bør vi ta den tid som er nødvendig.

Komiteen registrerer med tilfredshet at det er oppnevnt et eget høynivåpanel, der Norges statsminister er invitert til å være leder, og der man i hovedsak skal konsentrere seg om arbeidet med å finne en effektiv og bedre måte å organisere den humanitære hjelpen på. La meg fra denne talerstolen få lov til å uttrykke at Stortinget er spent på komiteens arbeid. Det er sterkt anmodet om at komiteens leder holder Stortinget orientert.

Med disse ord legger jeg fram komiteens tilråding.

Anette Trettebergstuen (A) [18:45:13]: Jeg leste med glede en kronikk av Kofi Annan i søndagens utgave av Dagsavisen, der han skriver i disse VM-tider om at han kunne ønske at FN var litt mer som FIFA og fotball-VM av og til. Og hva mener Kofi Annan med det? I utgangspunktet vil nok de fremste kritikerne av FN-systemet si at han må nok tenke på at her er det mange nasjoner som alle synes sitt lag og sine egne mål er viktigst. Kanskje han mener at landene som ikke gjør det så bra på banen, prøver å skjule det ved å skylde på dommeren?

Nei. Kofi Annan trekker fram sider ved fotballen som FN-systemet definitivt skal være misunnelig på. Han konstaterer at FIFA har flere medlemsland enn det FN har. Fotball er også et av de ytterst få fenomener med like stor global oppslutning som det FN har. Det er et spill som spilles i alle land, på tvers av alle folkegrupper og religiøse overbevisninger.

FN er vårt viktigste globale verktøy for fred, sikkerhet, bærekraftig utvikling og forsvar av menneskerettighetene. Men organisasjonen er langt fra perfekt. Derfor er noe av det viktigste som har skjedd i denne perioden vi nå diskuterer her i dag, rapporten «In Larger Freedom», som Kofi Annan la fram – i fjor var det vel. Rapporten kom med viktige forslag til reform av FN, bl.a. på det sikkerhetspolitiske området, på det sosiale og økonomiske området og i forhold til menneskerettigheter. Det er ingen tvil om at FN har store utfordringer foran seg knyttet til behov for styrking og reformering for bedre å kunne takle nåtidens og framtidens sikkerhetstrusler.

Noen grep er åpenbare for å endre FN's struktur.

Ta FN's sikkerhetsråd. Her har alle seierherrene fra den 2. verdenskrig vetorett. Dette gjenspeiler ikke verden slik den er i dag. Her må det endringer til. Sammensetningen må definitivt reflektere dagens realiteter bedre. Vetoretten må endres slik at vetomaktene ikke kan blokkere vedtak som det vil være flertall for i rådet. Én stemme bør ikke kunne sette til side et vedtak som et klart flertall ønsker å gjennomføre.

Det tredje – og kanskje det aller viktigste – er at det må gjøres noe med finansieringen av FN-systemet, slik at vi kan gi FN stabile og mer forutsigbare inntekter til å drive bedre global utjevningsspolitikk. Finansieringen av FN må derfor vris fra medlemskontingenten over til en mer direkte global skatt. Vi kan beskatte valutahandel. Vi kan beskatte våpenhandel. Vi kan innføre CO₂-avgift eller en avgift på import og eksport over landegrensene, slik som Brandt-kommisjonen foreslo i sin tid. Og vi kan beskatte flyreiser, slik som bl.a. Norge tar til orde for.

Det er en kontinuerlig utfordring for FN å ha tilstrekkelig legitimitet i eksempelvis utviklingsarbeidet.

FN blir beskyldt for å ha et tungrodd byråkrati. FN blir beskyldt for å være et pengesluk og en lite effektiv kanal for utvikling og nødhjelp. Enhver beskyldning om et dårlig fungerende FN skal vi ta på alvor, for et FN uten legitimitet er definitivt et svekket globalt redskap. Derfor er det en viktig oppgave for Regjeringen å spille en aktiv rolle i det videre arbeidet med reformprosessen og å være en aktiv pådriver og røst slik at organisasjonen får den legitimiteten den trenger, og blir mer handlekraftig og bedre i stand til å møte de utfordringer vi står overfor.

Kofi Annan skriver også i kronikken sin at han kunne ønske at FN hadde litt mer av den konkurransen medlemslandene imellom som vi finner i fotball-VM. Jeg slutter meg til Annan når han sier at det hadde vært fantastisk om land hadde satt all sin ære og prestisje i – og kjempet om – å være best på f.eks. menneskerettigheter. Og det hadde vært fantastisk om land forsøkte å overgå hverandres resultater når det gjelder å redusere barnedødeligheten, eller når det gjelder antall barn som får utdanning etter grunnskolen. Og det hadde vært fantastisk om det var like mye penger til bistandsarbeid som det er i fotballindustrien.

Jeg tror vi alle kan slutte oss til Annan når han sier at verden hadde vært et litt bedre sted å leve, hadde FN vært litt mer som fotball-VM og FIFA på noen områder, selv om også selvfølgelig FIFA, i likhet med FN, blir beskyldt for korrupsjon og tungroddhet.

Jeg er glad for at Regjeringen ønsker å styrke FN-systemet. Norge har økt og vil øke støtten til FN, men vi skal også stille tøffere krav til FN-organisasjonene om at de skal levere resultater i kampen for fred og utvikling, og vi skal stille krav om en mer effektiv, ubyråkratisk organisasjon og en mer effektiv bruk av pengene vi gir.

Øyvind Vaksdal (FrP) [18:50:24]: Som saksordfører var inne på, slår en enstemmig utenrikskomite fast at den reformprosessen som er igangsatt, er nødvendig for å gi FN en form og en arbeidsmåte som er bedre for å klare de store utfordringene som organisasjonen har i årene som kommer.

Fra vår side vil vi i tillegg understreke at reformprosessen også må ha som mål å gjøre FN mer relevant, og at organisasjonen må løse sine oppgaver raskere og mer effektivt. FN må ikke være et mål i seg selv, men FNs eksistensberettigelse må være betinget av at organisasjonen fokuserer på konkrete globale utfordringer som medlemslandene selv ikke har styrke eller evne nok til å løse hver for seg.

Det er også avgjørende i en reformprosess at man søker å gjøre FN mer åpent for innsyn. Dette er spesielt med hensyn til økonomiske disposisjoner. De fleste er kjent med at FN har hatt en rekke korrupsjonsskandaler, noe som klart svekker organisasjonens arbeid og i tillegg svekker folks tillit til FN-systemet.

Fra vår side vil vi også peke på behovet for en total gjennomgang av FN's samlede bistandspolitikk. Det er mye som tyder på at en bedre koordinering og en bedre struktur kunne gi langt bedre resultater enn i dag. Det må være i alles interesse at de enorme ressurser som FN totalt sett rår over, blir brukt mest mulig fornuftig og effektivt, slik at en når flest mulig av dem som trenger hjelpen. Vi vil derfor understreke at vi i det videre reformarbeidet må øke fokuseringen på dette, og også foreta en omfattende evaluering av forholdet mellom mål og virkemiddelbruk i FN's helhetlige utviklingspolitikk.

Jeg vil til slutt be om at man fra norsk side hele tiden holder presset oppe og fokuserer på reformprosessen i FN.

Finn Martin Vallersnes (H) [18:52:40]: Det er ikke vanskelig å slutte seg til den enstemmigheten som er i komiteen om reformprosessen, og som er omtalt i de felles merknadene, hvor en peker på at den er nødvendig for bedre å mestre de store utfordringene som en ser for seg i tiden fremover. Det er også viktig å merke seg at det er en enstemmig komite som bemerker at det gjelder ikke å tape dette av syne, selv om generalforsamlingen 9. mai gjorde et vedtak som kan tolkes som et foreløpig tilbakesteg i det arbeidet.

Jeg har lyst til å dvele litt mer ved vedtaket 9. mai. Det har i flere år vært tydelig for dem som har fulgt FN's arbeid fra sidelinjen, at generalsekretæren, Kofi Annan, har nedlagt et betydelig arbeid for å skape en bedre koordinering i de ulike delene av FN's organisasjon, ulike avdelinger og «agency»-er. Det gjelder også organisatorisk, lo-

gistisk og økonomisk – det hele for å få en mer effektiv drift, mer målrettethet og bedre ressursutnyttelse.

Derfor var vedtaket 9. mai ganske overraskende, da en splittet generalforsamling vedtok en resolusjon som forsinker effektivisering av pengebruk og beslutningsprosedyrer, hvor alle giverland, unntatt Norge, stemte imot. Dette har jeg tidligere reist som et skriftlig spørsmål til utenriksministeren, den 24. mai, og jeg har fått et fyldig svar på to A4-sider, hvor en redegjør for begrunnelsen for stemmegivningen. Men jeg merker meg at en i svaret også anfører at andre områder, slik som styrket myndighet for generalsekretæren, ikke er fullt så godt ivarettatt. Og nettopp det er jo poenget. En har savnet denne koordinerende – skal vi si – autoriteten i toppen av organisasjonen som kunne føre til en bedre koordinering på de områdene som vi nevnte.

Videre i svaret fra utenriksministeren sier en at til tross for det dårlige forhandlingsklimaet som avstemningen i mai bidro til, fortsetter reformprosessen videre, og en peker på at avstemningen kanskje burde vært unngått, fordi den kan bidra til ytterligere polarisering mellom utviklingslandene og de vestlige landene. Da må det jo være lov å peke på at det kanskje er en reell uenighet om FN's fremtidige utseende, hvor det å definere hva som er effektiv drift og god ressursutnyttelse, kanskje ser annerledes ut hvis man sitter på donorsiden, enn hvis man sitter på mottakersiden. Derfor vil jeg avslutte med å konkludere med at etter min mening og Høyres mening var Norges votering 9. mai begrunnet for svakt i forhold til den skadeforvirkningen den kunne gi.

Ågot Valle (SV) [18:56:31]: Som flere talere har vært inne på og kommentert, er FN inne i en viktig reformprosess, og jeg vil kommentere én viktig del av det som jeg synes fortjener sin plass.

Men først vil jeg si at utfordringene er store i forhold til å skape en organisasjon for framtida, en organisasjon som har tyngde og slagkraft til å gripe fatt i de store oppgavene som FN har, og som FN får. Det er gitt klare signaler om at det er behov for en klarere struktur på alle fond, organisasjoner, særorganisasjoner og komiteer som FN's medlemsland etter hvert har bedt om, og som er blitt utviklet.

Samtidig er det slik at FN's reform og dens prosess må inkludere et kjønns- og likestillingsperspektiv. Det er et klart behov for å etablere en tydeligere og muligens ny struktur innenfor FN som kan ivareta kvinner og likestilling. Slik dette arbeidet drives i dag, er det for svakt, preget av fragmentert oppbygning, som både er underbemannet og underbudsjettet. I mange tilfeller mangler de som jobber med kvinner og likestilling, makt til å ta avgjørelser, og det er langt til dit avgjørelsene reelt tas.

I interpellasjonsdebatten som vi hadde om kvinner og utviklingsspørsmål i Stortinget i mai i år, ble det fra alle tydeliggjort at vi trenger både «mainstreaming» og spesielt tiltak i utviklingsarbeidet. Det samme kravet må vi stille til FN's arbeid med kvinner og likestillingssspørsmål. Ja takk, begge deler, må også formidles inn i debatten som pågår i Høypanelet, og jeg har stor tiltro til at statsminister

Stoltenberg som en av lederne av panelet gjør akkurat det. Nye evalueringer av bl.a. UNDPs «mainstreaming»-arbeid viser at i de faktiske implementeringsprosessene har kvinner og likestilling en tendens til å bli usynliggjort. Det er langt igjen til at sluttokumentet fra FN's kvinnekonferanse i Beijing i 1995 og de to påfølgende oppfølgingsmøtene i New York er blitt fulgt opp.

Kvinner over hele verden følger faktisk veldig godt med på det reformprosessarbeidet som er blitt satt i gang. Det har til nå vært stor skuffelse over at arbeidet for å styrke FN's kvinne- og likestillingsmekanisme tilsynelatende ikke har fått noen framhevet plass, til tross for at verdens ledere i sluttokumentet fra FN's World Summit høsten 2005 sa at FN's dyktighet når det gjelder kvinner og likestilling, må styrkes.

Også når det gjelder FN, ønsker jeg å snakke om atomopprustningen og behovet for nedrustning, for mer enn noen gang trengs de kreftene som kjemper mot spredning av atomvåpen og for nedrustning. Derfor må reformarbeidet kunne ut i en forsterket kamp mot ikke-spredning og for nedrustning. Norges engasjement på dette området har vært klart lenge, også under den forrige regjeringa. Norge har vært og skal være en pådriver for et bredest mulig og mest mulig forpliktende ikke-sprednings- og nedrustningsarbeid. Spredning av kjernefysiske våpen er en alvorlig trussel mot internasjonal fred og sikkerhet. Det er derfor viktig at Norge fortsetter samarbeidet i sjulandsgruppa for å komme videre i oppfølginga av tilsynskonferansen i 2000, og det er enda viktigere sett på bakgrunn av at man verken på tilsynskonferansen i 2005 eller i FN-toppmøtet i september i fjor klarte å bli enige om nye tiltak for å møte trusselen fra spredning av kjernefysiske våpen.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her overtatt presidentplassen.

Anne Margrethe Larsen (V) [19:01:05]: Dyptpløyende reformer må gjennomføres for at FN skal kunne håndtere de store utfordringene som verdenssamfunnet står overfor. Den igangsatte reformprosessen er derfor høyst nødvendig.

De aller fleste kan si seg enig i dette. Uenigheten synes å gjelde i hvilken retning reformene bør gå, og hvordan de bør gjennomføres. Det er her uenighet mellom nord og sør, mellom store og små bidragsyttere, og det er en vedvarende uenighet om sammensetningen av Sikkerhetsrådet. Dette har bidratt til å svekke FN. Dertil kommer kritikk fra forskjellig hold, en kritikk som dessverre i mange tilfeller har vist seg å være berettiget. Sentrale stikkord her er en tungrodd og ineffektiv administrasjon, korrupsjon og fragmentering i underorganisasjoner, program og fond. Herunder kan nevnes at mange ulike organisasjoner i FN-systemet har beslektede arbeidsoppgaver. I en del tilfeller står organisasjonene i et konkurranseforhold til hverandre. Videre er FN's nærvær i mange samarbeidsland ofte ukoordinert, hvor ulike underorganisasjoner har hvert

sitt administrative apparat. Her er det mye å spare og et stort rom for forbedring og rasjonalisering.

Det bør videre ryddes opp i de ulike rollene og funksjonene som FN har. FN skal være normsetter, gi legitimitet til vedtak som verdenssamfunnet er samlet om, og gi mandat til å gripe inn der det er behov for det. Disse funksjonene bør i størst mulig grad samles i FN og ikke forvitte ute i andre fora hvor militær, politisk eller finansiell tyngde er utslagsgivende. Videre skal FN yte bistand og nødhjelp, men her er det mange andre aktører som FN må samarbeide med.

Ingen vil være tjent med å la FN bli ytterligere svekket. Venstre mener derfor at man ikke bør stille urimelige krav til reformprosessen, eventuelt koblet med trusler om å kutte ned på bevilgningene. Å reformere FN vil bli en lang og vanskelig prosess. Det avgjørende blir å sette i gang en bevegelse i riktig retning og ikke kreve konkrete og kortsiktige resultater. Man bør derfor presse på for forandringer, men man bør samtidig utvise den nødvendige ydmykhet overfor den store og kompliserte oppgaven man står overfor.

Venstre er ikke enig i at FN ikke har en egenverdi. FN skal være en universell og permanent organisasjon som står klar til å virke eller gripe inn når det kreves. Når nye globale problemer melder seg, eller en ny omfattende naturkatastrofe rammer, skal FN-systemet stå parat. Man skal da ikke måtte bruke tid og ressurser på å bygge opp grunnleggende strukturer og infrastruktur som er nødvendig for at verdenssamfunnet skal kunne agere.

Venstre er noe skeptisk til utviklingsministerens betoning av gulrot og pisk, slik han gjorde det i forbindelse med sin utviklingspolitiske redegjørelse 16. mai: FN-organisasjoner som følger opp norske prioriteringer, skal belønnes med økte bevilgninger, mens de som ikke gjør det, fratras bevilgninger. Norge bør ikke gå i bresjen for å øke sin innflytelse i FN basert på finansielle bidrag til FN. Hvis alle aktuelle land skulle legge seg på en slik linje, ville det neppe utgjøre noe konstruktivt bidrag, verken til det løpende arbeidet eller til reformprosessen. Det ville sannsynligvis bidra til å skape en enda større avstand til mange land i sør.

Det mest konstruktive bidraget til reformprosessen i FN er å delta aktivt i det møysommelige arbeidet forbundet med å bygge opp en konsensus mellom alle involverte land og aktører. Dette er en komplisert og tidkrevende, men ikke desto mindre nødvendig prosess.

Venstre ønsker en velordnet verden basert på felles kjøreregler – og ikke den sterkeste rett. Derfor trenger vi FN.

FN er langt fra perfekt, men det finnes ikke noe alternativ.

Bjørn Jacobsen (SV) [19:06:03]: Det er ikkje berre for å få ein god overgang til dei kommande forsvarssakene at eg har lyst til å trekkje fram det enorme arbeidet som FN gjer i militære operasjonar. FN er den største militære aktøren, med 80 000 mann ståande rundt omkring i verda. FN gjer ein kjempejobb. Vi har siste året fått nestleiarer, ein norsk offiser. Vi kan vere stolte over at vi har blitt sett

til ei slik oppgåve, fått eit så høgt verv, i ein organisasjon som har mange sider ved seg, men som faktisk skaper utruleg mykje sikkerheit for folk rundt omkring i verda. Så vi skal ikkje gløyme at FN også er noko som nyttar, og som verkar. Og det verkar endå meir og nyttar endå meir dersom medlemslanda gjev meir til organisasjonen.

Vi veit alle at FN skal ha ei overbyggjande rolle i sikkerheitshandsaminga. Men samtidig må FN halde seg til fleire andre, regionale aktørar. Vi veit at NATO ikkje heilt veit kor ein vil og kor ein skal. Vi veit at AU, African Union, også leiter etter sin måte å produsere sikkerheit på i Afrika. Vi veit også at vi har fått opp eit nytt element, ein ny måte for – iallfall uttalt – positivt å prøve å jobbe for sikkerheit, som er koalisjonar av villige. Vi veit også at EU er på leiting etter måtar å samle troppar på for å bidra til auka sikkerheit.

I denne samanhengen er det viktig at FN bevarer si overordna rolle. Men FN sitt forhold til kvar av dei enkelte, og også mange fleire, må vi klare å intensivere framover, slik at ein klarer å utnytte dei ressursane som finst, ikkje berre telje troppar mange nok gonger og så seie som så at på papiret verkar dette, men få enda større smidigheit mellom det arbeidet som foregår i Generalforsamlinga, i Tryggingrådet og dei ulike regionale aktørane. Her trur eg det kan leggjast mykje – kva vi skal seie – gammalt tankegodt til sides for at ein skal kunne bli meir dynamisk og få dette til å fungere smidigare. Vi veit at av og til må det lirkast og lurast, berre for å få til det kanskje viktigaste av alt av og til, internasjonalt nærvær, for der det ikkje er internasjonalt nærvær, er det ofte at overgrepa er aller verst. Eg trur at FN vil kunne bli enda betre i sine militære operasjonar. Med auka diplomati, sjølvsgagt, og smidigheit frå militærpolitisk side vil vi kunne auke sikkerheita for folk, dersom vi vil gje FN den nøkkelrolla. Men då må sjølvsgagt også FN sjølv setje seg i stand til å ha den rolla, via generalsekretær og dei instrumenta som FN har.

I alle moglege samanhengar snakkar vi om forholdet mellom det militære og det sivile. Vi har òg hatt debattar om det humane. Det eg har registrert, er at fleire og fleire fagmilitære peiker på at vi må gje deira innsats ei oppfølging i form av bistand. Men i tillegg høyrer eg at fleire og fleire av dei seier at vi også bør bli flinkare til å skilje mellom kva det er som er militære oppgåver, og kva det er som er politimesse oppgåver. Vi er til stades i Colombia, vi er til stades i Afghanistan med våre dyktige folk frå Politihøgskolen i Oslo, osv. Men ofte kjem det viktige arbeidet som politiet driv med, utafør debatten. Det kan i mange tilfelle vere lettare dersom ein ikkje berre har vore med og bygd opp ein nasjonal hær, men også vore med og bygd opp eit justisvesen og sjølvsgagt ei utøvande sivil politimyndigheit. At vi får heile breidda og heile spekteret her, trur eg vil kunne vere med på å auke sikkerheita for dei som verkeleg treng det. Eg trur at FN kan vere ein stad der den debatten kan førast vidare. Og for all del, eg er heilt einig med representanten frå Framstegspartiet som seier at då må FN òg sjølv bli betre i stand til å få bukt med alle dei, eg heldt på å seie, interne problema ein har, for det er viktige nok og store nok problem ute om ikkje det skulle kunne øydeleggje.

Sidan det har vore ein veldig roleg debatt i dag, vil eg nesten seie, må eg berre ta eit lite pek til Vallersnes, som etterspør 2 pst. til NATO. Eg skal ikkje berre skulde på Høgre, men ikkje noko parti har spurt etter at vi må auke og passe på at FN får sine midlar i form av pengar til tusenårsmåla sine.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre [19:11:12]: Det har vært en interessant debatt om en innstilling som i god norsk tradisjon er enstemmig på de viktigste punktene. Jeg vil bare knytte en kommentar til det det ofte blir fokusert på når det gjelder FNs framtid, nemlig alle de områdene der FN kommer til kort. Man kan noen ganger føle at FN i vår tid blir gjort til gjenstand for alle sine mangler. Men FN er resultatet av det landene vil, og det landene gir FN mulighet til å være. Hvis man skulle trekke fram all den innsatsen som gjøres hver dag av FN i lokalsamfunn over hele verden, kunne man kanskje få en litt annen inngang til debattene om FNs rolle i dag, hvor vi ofte ender opp med syn på hvorvidt det kan være hensiktsmessig å fjerne etasjer på FN-bygningen i New York.

Så vil jeg også bare knytte en kommentar til denne avstemningen som Vallersnes har vært opptatt av, og som jeg har svart på i et brev til ham. Jeg vil ikke overdrive betydningen av det. Dette var altså en situasjon der Norge valgte ikke å gå inn i et veldig polarisert bilde der sør stod mot nord, og hvor vi mente at diskusjonen dro seg til til en polarisering. I slike tilfeller mener jeg Norge kan velge å avstå, for så å kunne bidra til å lege noen av de sårene som oppstår når ting blir tilspisset.

Ellers vil jeg understreke det representanten Ågot Valle trakk fram om nedrustning, at det er viktig at vi fører den dagsordenen videre, og jeg er glad for at hun tok det opp i FN-sammenheng. Vi var litt inne på det når det gjaldt NATO. Det hører selvfølgelig hjemme der, men det initiativet som Jan Petersen tok, var et godt initiativ – 7-landsinitiativet. Det fører vi videre. Vi arbeider aktivt med det, med sterk støtte fra Kofi Annan. Vi fornyer, forsterker og utdyper samarbeidet med IAEA, El Baradei, og skal ha et seminar i Oslo om hele håndteringen med hensyn til høyanriket uran denne måneden. Det er et viktig arbeid, et arbeid som ofte kan fortone seg som bare oppoverbakker. Men uten å ta fatt i det kommer vi ingen vei.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 9. (Votering, se side 2727)

S a k n r . 1 0

Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til inngåelse av avtale mellom Norge, Island og Sveits om Sveits' tilknytning til Schengen- og Dublin-samarbeidet (Trepartsavtalen) (Innst. S. nr. 206 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 60 (2005-2006))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2728)

S a k n r . 1 1

Innstilling fra utenrikskomiteen om samtykke til godkjenning av Tiltak 1 av 20. juni 2003 om oppretting av eit sekretariat under Antarktistraktaten av 1. desember 1959 (Innst. S. nr. 207 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 62 (2005-2006))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2728)

S a k n r . 1 2

Innstilling fra forsvarskomiteen om investeringer i Forsvaret (Innst. S. nr. 224 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 57 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Henning Skumsvoll (FrP) [19:14:59] (ordfører for saken): Formålet med denne proposisjonen er dels å orientere Stortinget om Regjeringens politikk innenfor utvalgte deler av investeringsvirksomheten i Forsvaret, dels å anmode om Stortingets vedtak i en enkeltsak. Styrende dokument for innholdet i denne proposisjonen er bl.a. Innst. S. nr. 234 for 2003-2004, jf. St.prp. nr. 42 for 2003-2004, Den videre modernisering av Forsvaret i perioden 2005-2008.

Proposisjonen har følgende innhold:

- Godkjenning av kostnadsramme for nytt bygg og anleggsprosjekt (kap. 1760 post 47): Tørrdokk – Haakonvern
- Informasjonssaker (kap. 1760): Følgende saker fremlegges til Stortingets informasjon: Program Golf/LOS, Nye sjømålmissiler, Nye fregatter, Panserbekjempelse middels rekkevidde og Brukte pansrede spesialkjøretøy

Fremskrittspartiet og Høyre har registrert at Regjeringen har besluttet å videreføre tørrdokk i fjell på Haakonvern. Fremskrittspartiet og Høyre vil her vise til at vi tidligere har pekt på at behovet for tørrdokk bør løses på annen måte. Fremskrittspartiet og Høyre registrerer at kostnadsrammen er økt betydelig, fra opprinnelig 314 mill. kr til 381 mill. kr. Med en slik økning i kostnadene kan vi ikke annet enn å frykte at kostnadene øker ytterligere etter som prosjektet tar til.

Program Golf har bestått av flere aktiviteter for å få etablert et felles integrert forvaltningssystem, FIF, i Forsvaret. Dette programmet er nå endret til LOS-program-

met. Fremskrittspartiet registrerer at det neste trinnet i realiseringen av FIF, som skal gjennomføres av det nye LOS-programmet, benevnes Økonomiprojektet. Fremskrittspartiet er skeptiske til at det endelige omfanget og kostnader forbundet med dette ikke er avklart.

Fremskrittspartiet registrerer at Forsvaret har gjennomført en oppdatert vurdering av framtidige driftskostnader for prosjekt 6088 – nye fregatter. Her framkommer det at planlagt drift gir et forventet årlig behov for driftsmidler på ca. 900 mill. kr når alle fregattene er levert i 2010. Denne vurderingen er basert på at tre fregatter er operative, at ett fartøy driftes som opplæringsfartøy, og at ett fartøy er til vedlikehold eller klargjøring. Fremskrittspartiet registrerer med bekymring at prosjektet fortsatt har en betydelig økonomisk usikkerhet. Videre er Fremskrittspartiet opptatt av at kommende storting må ta inn over seg at det blir ytterligere behov for driftsmidler til Forsvaret i årene som kommer som følge av innfasing av bl.a. nye fregatter og etter hvert nye MTB-er av Skjoldklassen.

Hittil har ikke andre partier enn Fremskrittspartiet sett behov for tilføring av ytterligere ressurser til Forsvaret. I framtiden må også de andre partiene ta dette inn over seg, slik at anskaffet materiell blir benyttet til det formål de ble anskaffet for.

Signe Øye (A) [19:18:55]: Arbeiderpartiet er tilfreds med at Regjeringen følger opp Stortingets vedtak om å investere i en utvidet tørrdokk på Haakonvern. Dette vil sikre at Forsvarets nye fregatter til enhver tid vil ha tilgang på dokk, samtidig som det bidrar til å bevare et viktig kompetansemiljø ved Sjøforsvarets hovedbase på Haakonvern.

Den 1. juni 2006 var en merkedag for Sjøforsvaret, for Forsvaret og for landet vårt. Vi fikk en ny fregatt da den første av de fem nye fregattene, KNM «Fridtjof Nansen», la til kai i Oslo – med stor festivitas og påfølgende folkefest. Heretter kommer det én fregatt i året fram til 2009. Til sammen er dette en investering på mer enn 20 milliarder kr, våpen og helikopter inkludert. Dette er en formidabel investering, men det er også vel anvendte penger.

De nye fregattene vil løse et vidt spenn av oppgaver både hjemme og ute. I våre nærrområder vil de bidra til overvåking av store hav- og luftområder, og de er med sin betydelige ledelseevne og helikopterkapasitet utrustet til å møte de fleste situasjoner, fra redningsoppdrag til kampoppdrag, om det skulle bli nødvendig. Særlig blir de nye fregattene sentrale som virkemiddel for militær tilstedeværelse i viktige områder. På den måten er de uttrykk for våre interesser, verdier og prioriteringer. Militær tilstedeværelse støtter opp om norsk diplomati ved å understreke og markere norske standpunkter og norske posisjoner.

For at en slik tilstedeværelse skal bidra til å forebygge at kriser og konflikter utilsiktet trappes opp, er det nødvendig med mer enn det viktige arbeidet Kystvakten utfører. Det er derfor det er så viktig med moderne havgående fregatter, og jeg regner med at et bredt flertall på Stortinget er enig i at fregattene fortsatt er en stor og viktig investering for Norge.

En slik stor investering må også tas vare på, og fregattene må vedlikeholdes av Sjøforsvaret. Jeg registrerer at Høyre og Fremskrittspartiet har andre løsninger på og ideer om hvordan vi skal forvalte våre fregattinvesteringer i framtiden, og at de i dag forsøker seg på en omkamp ved at de ikke mener at Sjøforsvaret har behov for en egen tørrdokk. Det ville være fint om de nevnte partier ville redegjøre for hvilke løsninger de ser for seg når det gjelder det framtidige vedlikeholdet av våre nye fregatter.

Jeg vil også minne forsamlingen på at en samlet komite i innstillingen til gårdsdagens sak om økonomistyring i Forsvaret sier at det er mulig og hensiktsmessig, skal det prioriteres å effektivisere internt i Forsvarets militære organisasjon i stedet for å sette deler av Forsvarets virksomhet ut til eksterne aktører. Dette bør vel også gjelde Sjøforsvaret og framtidig fregattvedlikehold. Fremskrittspartiet gikk sågar så langt i gårdsdagens debatt om økonomistyring at de sa at de «er av den oppfatning at Forsvaret i størst mulig grad selv må eie og disponere egne kapasiteter» innen eiendom, bygg og anlegg.

Videre sa Fremskrittspartiet at de

«ser på investeringer i Forsvaret som en del av investeringer i samfunnet og vil således se på kommersialisering av dette som en ytterligere fjerning av folkeforsvarets grunnlag».

Men dette var altså bare ord og retorikk som ikke gjelder når man kommer til virkelighetens verden og til store, faktiske investeringer i Forsvaret som fregattene.

Vi erkjenner at vi er i mindretall i komiteen når det gjelder dette spørsmålet, og jeg vil derfor ta opp mindretallsforslaget i innstillingen.

Avslutningsvis, og når det gjelder de andre informasjonssakene i proposisjonen, er vi er glade for at det er stor grad av samstemmighet i komiteens merknader – med unntak av Fremskrittspartiet – og for at Regjeringen på egnet måte vil komme tilbake til Stortinget i de saker som eventuelt vil avvike i forhold til det som er beskrevet, eller som krever videre beslutninger fra denne sal.

Presidenten: Representanten Signe Øye har tatt opp det forslaget hun viste til.

Jan Petersen (H) [19:24:05]: Dette har jo ikke vært noen spesielt krevende vår for forsvarskomiteen. Det kunne derfor være hyggelig å ta opp en av de trådene som ble vevd i Signe Øyes innlegg, nemlig gleden over at vi nå har fått den første fregatten levert, og at den har kommet til Norge. Jeg tror det er all grunn for oss til å understreke at dette er en svært viktig begivenhet som vil gi mange muligheter for å markere norsk tilstedeværelse der norsk tilstedeværelse skal markeres.

Jeg la merke til at hun også benyttet den litt interessante formulering at hun nå mente at et bredt flertall i Stortinget var enig i at denne store investeringen var riktig. Jeg regner med at den først og fremst var rettet til regjeringskoalisjonskollega SV, som jo har forsøkt seg på salgsmarkedet når det gjelder fregattene. Jeg tror at de øvrige av oss har fått med seg noe av hovedpoenget, nemlig at hvis man først skal ha en fartøyklasse av den typen, er det nød-

vendig å ha kritisk masse. Det er nødvendig å ha et visst antall for at det skal være effektivt. Det har Stortinget tidligere sluttet seg til, og jeg tror vi skal krysse av for at denne beslutningen var riktig.

Det er i denne saken også nødvendig å gjenta standpunktet om dokkingen. Det er ikke spørsmål om en omkamp, men det er faktisk slik at når Regjeringen inviterer oss til å fatte et vedtak i saken, må vi også svare med det vi mener er det riktige, nemlig at det vil være andre, mer kostnadseffektive måter å få løst dette problemet på. Jeg vil minne om at det vil være mulig å ha fornuftige samarbeidsarrangementer langs norskekysten som vil gi vinnvinn-situasjoner for både næringslivet og Sjøforsvaret. Når vi skal gjennomføre en meget vanskelig omstrukturering, hvor det er kamp om midlene, er det viktig at man ikke gjør tingene dyrere enn høyst nødvendig. Det er dette som styrer oss. Vi ønsker å benytte oss av andre løsninger som kan frigjøre midler til Forsvaret. Men når Regjeringen inviterer oss til å fatte et vedtak, er vi også nødt til å føre frem i forslags form at dette ikke var veien å gå.

Ellers legger jeg merke til at Fremskrittspartiet igjen annonserer, som de gjorde i går, at de ønsker ytterligere midler til Forsvaret. Ære være dem for det, men det er viktig å minne om to ting. Det ene er at flertallet – og det er et bredt flertall – med kraft gjennomfører omstillingen av Forsvaret nettopp for å sørge for at det blir en balanse med et godt resultat for norsk forsvarsevne. Og så må det være anledning til å konstatere det jeg konstaterte i går, nemlig at hver gang Fremskrittspartiet var i nærheten av å kunne påvirke en politisk beslutning – som de jo var mange ganger når det gjaldt statsbudsjettet i forrige periode – nådde aldri Forsvaret frem i prioriteringene. Det forteller oss vel litt om hva det egentlig dreier seg om.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [19:27:46]: Senterpartiet, som ikke har fast medlem i komiteen, har i forbindelse med behandlingen av denne saken lyst til å gi uttrykk for en del synspunkter. Da vil jeg starte med tørrdokken.

Det er vel ikke til å legge skjul på at vi fra vår side var noe skeptiske. Ideelt sett hadde vi ønsket at realiseringen kunne ha blitt utsatt til Forsvarsutvalget hadde hatt sin gjennomgang, men vi kom da til den oppfatning at saken var kjørt såpass langt at det var riktig å ta en avgjørelse. Vi håper bare at de 381 mill. kr som er satt som ramme omkring dette prosjektet, viser seg å holde, og at vi får gjennomført det.

I forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 10 i går var vi innom Golf-prosjektet. Jeg skal ikke berøre det som jeg nevnte i går, men vi ser fram til at man ved utgangen av 2007 har fått utvidet dette prosjektet, som nå kalles LOS, til også ta for seg forsyningstjeneste, horisontal samhandling, lagerhold og materiellregistrering. Da vil vi i sum få et arbeidsredskap for Forsvaret som forhåpentligvis vil gi oss den kontroll og det innsyn som er nødvendig.

Vi uttrykte i går glede over at den ene fregatten var kommet på plass i Norge, i norsk farvann, og ønsket om – og la meg gjenta det – at den blir testet skikkelig ut i tøffe arktiske forhold, der vi har skikkelige utfordringer. Så får vi konstruktivt finne en løsning på de 900 millionene i

økte driftsutgifter i 2010, når samtlige fem fregatter er på plass – tre vil være operative i rullerende bruk, en vil driftes som opplæringsfartøy, og en er til vedlikehold.

Så registrerer vi at det er satt i gang nødvendig utviklingsarbeid med sjømålmissiler, med ny panserammunisjon, og man vurderer pansrede kjøretøy. Dette er jo et bilde av et fornyet forsvar som skal være i stand til å takle de endrede betingelsene vi står overfor.

Med disse merknadene slutter Senterpartiet seg til mindretallsforslaget fra komiteen.

Bjørn Jacobsen (SV) [19:31:26]: Denne saka om investering står også i forhold til det vi diskuterte i går, om økonomistyring, utan at eg skal brodere ut det for mykje. Men det er klårt, forsvarssjefen har gitt nokre signal om politisk underdekking av militære overbod, som er ramma for desse debattane. Eg skal ikkje ta den debatten. Eg skal heller ikkje ta nokon omkamp om fregattsaka, berre kort konstatere at eg òg synest det var ein fantastisk båt. Det er ingen tvil om at det er gode båtar. Eg kunne seie noko om korleis dei vil oppføre seg i Barentshavet, men det skal eg heller ikkje gjere. Men det eg har tvilt på, er om denne investeringa står i forhold til den trusselen desse båtane er laga for å møte. Eg er ikkje sikker på om den trusselen finst. Den trusselen ligg antakeleg og rustar i Murmansk eller er gått ned i Barentshavet. Lat no det liggje. Vi skal ikkje ta den debatten heller – det blir veldig mange avklaringar av kva for debattar vi ikkje skal ta her.

I samanheng med investeringar har eg foreslått at ein kan gjere som Frankrike og Nederland, der ein har avhenda delar av fregattvåpenet nettopp fordi nye oppgåver i forhold til kystarbeid, kystvern, har vist at fregattar ikkje var like tenestedyktige som andre båtar. Men eg registrerer at Regjeringa er på god kurs og uansett vil melde frå til oss dersom det skulle bli problem undervegs i forhold til økonomistyringa i dette. For det er det viktigaste av alt, at det er orden på økonomien, sånn at vi ikkje kjem i den situasjonen at vi no har hive oss inn i eit overforbruk der vi rett og slett får problem med kassakreditten, for å seie det rett ut. Den situasjonen har vi vore i før, og det skal vi ikkje ein gong til.

Det verkar som om det er god styring på dette, og skulde det ikkje vere tilfellet, kjem statsråden så fort som mogleg tilbake til denne salen.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [19:33:32]: Hensikten med denne investeringsproposisjonen er todelte. Dels ønsker Regjeringa å orientere Stortinget om de enkelte deler av investeringsvirksomheten i forsvarssektoren, dels anmodes det om Stortingets vedtak i én enkelt sak.

Regjeringa la i sin tiltredelseserklæring stor vekt på våre nordområders strategiske betydning. Rikdommen i våre havområder skal sikre velferden for framtidige generasjoner. Forsvaret er med sitt nærvær en vesentlig bidragsyter i arbeidet med å sikre disse rikdommene.

Som nevnt i flere innlegg ankom for ca. to uker siden den første av våre nye fregatter til landet. Dette var en merkedag, ikke bare for Forsvaret, men for nasjonen Norge. For fregattprosjektet var også mottaket av det første fartøyet en svært viktig milepæl.

Regjeringa vektlegger oppfølgingen av gjenkjøpsavtalen med Navantia. Det er vesentlig at vi gjennom gjenkjøpsavtalen kan gjere norsk verftsindustri i stand til å konkurrere om vedlikehold av fregattene og andre av våre fartøyer. Forsvaret har uttrykt ønske om at fregattene vedlikeholdes i Norge. Det er innledet et samarbeid mellom Forsvarets logistikkorganisasjon og Bergen Mekaniske Verksted for å utrede hvordan sivile og militære aktører kan samarbeide om vedlikehold av fartøyene. Det er sentralt i denne sammenheng at vi får til en overføring av teknologi fra Navantia til norske aktører i tråd med gjenkjøpsavtalens intensjon.

Som en konsekvens av ambisjonen om å vedlikeholde fregattene i Norge ber Regjeringa om at Stortinget formaliserer i vedtaks form bygging av tørrdock på Haakonsværn. Dokken er også sentral i forhold til ambisjonene om Haakonsværn som et maritimt kraftsentrum. Dokken vil kunne muliggjøre et samarbeid mellom sivile og militære aktører. Slikt samarbeid er viktig for å kunne oppnå gevinster, både for Forsvaret og for samfunn og næringsliv for øvrig.

Grunnen til at vi ber om en formalisering av dette vedtaket, er at til tross for at prosjektet flere ganger har blitt behandlet i Stortinget, har kostnadsrammen ikke vært inkludert i noen av vedtakene. Og fordi prosjektet medfører forpliktelser utover inneværende års budsjett, er det behov for et eget vedtak for prosjektets kostnadsramme.

Når det gjelder LOS-programmet, tidligere kalt Golf, har det som kjent vært gjennomført en fornyet vurdering av strategien for programmet. Jeg har konkludert med at videreføring av fellesintegreert forvaltningssystem i Forsvaret skal basere seg på datasystemet SAP, som er den samme strategiske beslutningen som opprinnelig ved oppstarten av programmet, som daværende forsvarsminister Godal la opp til. Det legges opp til en videreføring hvor økonomidelen og forsyningsdelen gjennomføres i ett leveranseprosjekt. Før gjennomføring blir besluttet, skal det foretas en ekstern kvalitetssikring. Forsvarssjefen er også i ferd med å gjennomføre en helsesjekk av programmet, og resultatene av disse arbeidene skal foreligge i løpet av sommeren 2006.

Hvis disse aktivitetene gir en god nok forsikring om at det er kontroll på risikoen ved prosjektet, vil det bli gitt grønt lys for videreføring. Deretter planlegges det gjennomført et leveranseprosjekt som fullfører logistikkdelen. Dette prosjektet er ennå ikke ferdig utredet. Det er derfor ikke mulig å si noe om omfanget av dette leveranseprosjektet, eller om totalomfanget av programmet. Jeg vil understreke at jeg vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte når dette er ferdig utredet.

Når det gjelder øvrige prosjekter som omtales i proposisjonen, er disse i likhet med LOS-programmet og fregattprosjektet informasjonssaker. De aktuelle prosjektene

er alle tidligere godkjent av Stortinget. Jeg ønsker derfor å holde Stortinget oppdatert om status og fremdrift.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Per Roar Bredvold (FrP) [19:38:03]: Noen ord om prosjektet Pansrede brukte spesialkjøretøy, M-113. Dette prosjektet skal tilføre Hærens mekaniserte brigade pansrede brukte spesialkjøretøy, og tilføre Forsvarets innsatsstyrke Hær pansrede brukte spesialkjøretøy basert på vogner av typen M-113.

Stortinget er tidligere blitt informert om at Forsvarsdepartementet vurderer å redusere prosjektets omfang – dessverre, må jeg si. Det pågår et arbeid med å revidere prosjektets styringsdokument med hensyn til reduksjon i antall kjøretøy og fastsettelse av ny og redusert kostnadsramme, inklusiv avsetning til usikkerhet. Det kunne være interessant om noen fra regjeringspartiene eller om ministeren kunne si noe om hvor dette prosjektet står, og hvordan det vil bli tatt med videre i budsjettene.

Ellers hørte jeg ministeren snakke litt om fregatter og hvor disse skal vedlikeholdes. Etter Fremskrittspartiets syn er det ikke noe problem å finne egnede steder for å gi den service og det vedlikehold som trengs, uten at Forsvaret selv skal bygge noe.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12.

(Votering, se side 2728)

S a k n r . 1 3

Innstilling fra forsvarskomiteen om utskifting av vinger på P-3 Orion maritime overvåkingsfly (Innst. S. nr. 226 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 72 (2005-2006))

Bendiks H. Arnesen (A) [19:39:56] (ordfører for saken): Stortinget er nå invitert til å godkjenne et prosjekt for utskifting av vingene på Luftforsvarets P-3 Orion-fly. Det arbeid som skal gjøres på flyene, er å skifte ut meste-parten av vingene og de horisontale vingeflatene bak.

Dette vil gi flyene en levetid fram mot omkring 2030. Flyene kunne vært flydd lenger med de gamle vingene, men det ville medført høyere vedlikeholdskostnader og omfattende bruksbegrensninger.

En samlet komite har også merket seg at uten de foreslåtte investeringsmessige tiltak, kan Norge risikere å stå med en redusert flybåren maritim overvåkingskapasitet fra omkring 2008, og uten en slik kapasitet fra 2016.

Regjeringens tiltredelseserklæring legger vekt på nordområdene som Norges viktigste strategiske satsingsområde i årene som kommer. For å ivareta Norges interesser og hevde vår suverenitet er effektiv overvåking av de aktuelle områdene nødvendig.

En samlet komite er derfor enig i at for å ivareta norske økonomiske, miljømessige og sikkerhetspolitiske interesser, samt å hevde vår suverenitet, er effektiv flybåren ma-

ritim overvåking ved hjelp av P-3 Orion-fly av vesentlig betydning for nasjonen.

Av den grunn støtter en samlet komite Regjeringens investeringsprosjekt for utskifting av vinger på P-3 Orion maritime overvåkingsfly med en kostnadsramme på 720 mill. kr, slik det er beskrevet i proposisjonen.

Alf Ivar Samuelsen (Sp) [19:42:17]: Saksordføreren har orientert godt om utbyttingen av vingene på P-3 Orion-fly. I går nevnte vi betydningen av nordområdene i en annen sak om Forsvaret. Vi må bare innse at P-3 Orion-fly er et vesentlig element i ressursovervåkingen. De har vært gode bidragsytere når det gjelder å oppdage og markere de fartøyene som har drevet med omlastning av fisk som har blitt fisket svart i Barentshavet – et beklagelig problem, som vi som ressursnasjon er nødt til å ta meget alvorlig.

Orion-flyene har vist seg å ha meget høy effektivitet. De har sikret oss god kontroll og god suverenitetsutøvelse. Det er derfor gledelig at forsvarskomiteen har funnet plass for å investere 720 mill. kr til denne nødvendige utbedringen. Vi har nå et tjenlig arbeidsredskap fram til 2030. Hvis ikke ville vi i 2008, som saksordføreren påpekte, fått halvert vår overvåkingskapasitet og i 2016 vært den foruten. Og med respekt å melde: Den tydelige vekt vi har lagt på nordområdenes betydning for nasjonen Norge, vil ikke stå til troende hvis vi ikke gjør de nødvendige grepene som vi foreslår her i dag.

Med disse kommentarene slutter Senterpartiet seg til innstillingen fra komiteen.

Per Roar Bredvold (FrP) [19:44:49]: Dette er en gledens dag både for Orion-flyene, de som bruker Orion-flyene, og ikke minst for Forsvaret og Norge. Vi bruker nå 720 mill. kr på å kjøpe nye vinger, inkludert avsetning for usikkerhet. Så dette skulle være greit. Vi legger òg til grunn at det skal være et samarbeid med andre land. Hvis det ikke blir noe samarbeid, skal Regjeringen komme tilbake til Stortinget med saken.

Men det står følgende i tillegg:

«I tråd med de regler som gjelder for større anskaffelser av materiell utenlands, vil det bli krevd gjenkjøp for 100 pst. av verdien av den forhandlede kontrakt. Forsvarsdepartementet har ansvaret for å forhandle en slik gjenkjøpsavtale.»

Jeg håper at dette lar seg ordne. Hvis det mot formodning ikke skulle gå, håper jeg at vi fortsatt står ved det vi har sagt, at vi skal bruke 720 mill. kr på å kjøpe nye vinger til Orion-flyene. Det viktigste må være vinger.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 13.

(Votering, se side 2728)

S a k n r . 1 4

Innstilling fra forsvarskomiteen om endringer i «Regulativ for tillegg mv. til utskrivne vernepliktige mannskap» (Innst. S. nr. 223 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 75 (2005-2006))

Signe Øye (A) [19:46:21] (ordfører for saken): Stortinget skal i denne saken behandle forslag til regulering av godtgjørelse for utskrevne vernepliktige mannskap fra 1. juli 2006. I tillegg er det redegjort for ordningen med vernepliktig akademisk befal. Den økonomiske ytelsen har som mål å sikre de vernepliktige og eventuelt deres familie en rimelig god levestandard.

Jeg vil først si at det foreligger en enstemmig komiteinnstilling i denne saken. En samlet komite har merket seg at forslaget til regulering er basert på lønnsoppgjøret i staten. Dette gir de vernepliktige mannskapene en økning på 4,5 pst. på primært tilleggene, med virkning fra 1. juli 2006. De samme tilleggene vil gjelde for sivile vernepliktige.

En samlet komite sier seg videre enig i at man oppjusterer lønnstrinnene for vernepliktig akademisk befal til henholdsvis lønnstrinn 36 for løytnanter og lønnstrinn 40 for kapteiner.

Avslutningsvis vil jeg også vise til at Regjeringen i denne saken oppjusterer tilleggene som ett av flere tiltak i en langsiktig prosess for å gi våre vernepliktige soldater økt status. De som gjennomfører verneplikten, er dyktige, høyt kvalifiserte ungdommer og Forsvarets viktigste ressurs. Jeg er glad for at Regjeringen gir uttrykk for at målet er å komme opp i en dimisjonsgodtgjørelse på 25 000 kr innen utgangen av 2008.

Per Roar Bredvold (FrP) [19:48:16]: Her går den ene saken fortere enn den andre. Jeg stilte noen spørsmål i forrige innlegg som jeg ikke har fått svar på. Jeg vet ikke om statsråden eller noen andre vil svare på det nå – f.eks. om dette med 100 pst. gjenkjøp og 720 mill. kr, om vi står for dette. Det er jo ikke det denne saken handler om, men jeg vil bare nevne det i forbiarten.

Det å avtjene verneplikten er det stadig færre som gjør. Nå er vi nede i ca. en tredjedel av samtlige gutter.

I Aftenposten 3. mars 2006 kan vi lese følgende:

«Om få år kan ned mot én av ti norske gutter komme til å gjennomføre tradisjonell førstegangstjeneste. Det er helt i tråd med Forsvarets behov.»

Om dette er et akseptabelt nivå, skal jeg ikke uttale meg om i dag. Men det som er klart, er at de som avtjener verneplikten, må ha statushevende tiltak samt en ryddig og grei økonomi. Det siste handler denne saken om.

I bladet Soldatnytt, nr. 5 2006, kan vi lese at soldatene krever ca. 90 000 kr. Dette fordeler seg på et tjenestetillegg på 1G for 365 dager og en dimisjonsgodtgjørelse på ca. en halv G. Til sammen, som sagt, ca. 90 000 kr. Det vi tilbyr i dag, er noe mindre, nemlig 126 kr i 365 dager. Hvis jeg har regnet riktig, blir det 45 990 kr pluss en dimisjonsgodtgjørelse på 20 900 kr, til sammen 66 890 kr. Det vil si ca. 30 000 kr mindre enn det soldatene ønsker.

Dette er noe komiteen og Stortinget må og bør se nærmere på. I hvert fall kan jeg love at Fremskrittspartiet vil se nærmere på dette. Det skal og må være attraktivt å være i Forsvaret. Da er økonomi en bit av dette, i tillegg til andre statushevende tiltak slik som flere og gratis hjemreiser, flere permisjonsdager, en tjeneste med et positivt innhold,

studiepoeng m.m. Et godt, effektivt forsvar er avhengig av positive soldater.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [19:50:44]: Jeg er helt enig i at når det gjelder denne godtgjørelsen til soldatene, er det egentlig bare ett av flere tiltak for å øke soldatenes status, for at det skal være rimelig at vi skal ha vernepliktige inne et helt år.

Jeg har likevel lyst til å understreke at det ikke er en vanlig lønn det er snakk om. De siste årene har vi økt soldatenes godtgjørelse mer enn hvis man ser på en prosentvis økning ellers i samfunnet. Det har man gjort fordi man ønsker å vise at vi ønsker å ha soldatene der, at vi setter pris på de ungdommene som avtjener verneplikt. Det er viktig. Men det som er like viktig, er at vi satser bredt på kompetanseheving og på andre tiltak. Det å avtjene verneplikt skal gi en merverdi for den enkelte soldat.

Når det gjelder representanten Bredvolds spørsmål om gjenkjøp, så jeg det som naturlig at det svaret kanskje kom i den neste saken, som dreier seg om næringspolitikk. Men jeg kan understreke at gjenkjøp er en viktig sak som vi alltid har fokus på. Det er viktig å ha som utgangspunkt at man skal ha gode gjenkjøpsavtaler på alt det materiell Forsvaret kjøper i utlandet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 14.

(Votering, se side 2728)

S a k n r . 1 5

Innstilling fra forsvarskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Per Ove Width og Christian Tybring-Gjedde om utarbeidelse av en ny næringspolitisk strategi for norsk deltakelse i internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor forsvarsmateriellsektoren (Innst. S. nr. 227 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:79 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra forsvarskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til inntil 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Signe Øye (A) [19:53:27] (ordfører for saken): Arbeiderpartiet har et mål om at Norge skal bli en av de ledende, innovative, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomier i verden innenfor de områder hvor vi har fortrinn. Videre har vi en målsetting om at staten skal engasjere seg på et bredt felt i næringspolitikken for å bidra til nyskaping og et konkurransedyktig næringsliv.

Som forslagsstillerne fra Fremskrittspartiet riktig påpeker, skiller forsvarsindustrien seg vesentlig fra annen industri. Mye av verdens mest avanserte teknologi er blitt utviklet med bakgrunn i forsvarsindustrien.

Norges framtidige arbeidsplasser ligger innenfor morgendagens teknologiområder, og svært mye av nytenkingen innenfor dette området kommer fra den avanserte forsvarsteknologien. Slik teknologi er primært utviklet med tanke på å bedre respektive lands forsvarsevne, men ringvirkningene av slike utviklingsprosjekter har vist seg å være svært verdifulle også for kommersiell virksomhet.

Forslagsstillerne ber derfor om at det utarbeides en ny næringspolitisk strategi for norsk deltakelse i internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor forsvarsmateriellsektoren. Strategien må sikre at Norge benytter seg av de mulighetene som foreligger for økt deltakelse i slike prosjekter.

I debatten om en aktiv næringspolitikk er det blitt brukt svært mye ulik politisk retorikk fra de ulike partier på Stortinget, Arbeiderpartiet inkludert. Derfor er det gledelig at en samlet komite i denne saken legger retorikken til side, er enige om et felles mål og har en enstemmig innstilling til vedtak.

Som det er gjengitt i innstillingen, viser forsvarsministeren i brev til komiteen at forslaget berører et område som nåværende regjering er svært opptatt av, og hvor man vurderer å endre strategi. Videre vises det til Regjeringens tiltredelseserklæring hvor det legges spesielt vekt på å gjennomgå rutinene for forsvarsmateriell med sikte på å føre en innkjøpspolitikk som sikrer gjenkjøpsavtaler og samsvarer med norske utenrikspolitiske mål.

Regjeringen vil foreta en gjennomgang av gjeldende næringspolitiske strategier for å videreutvikle norsk industris kompetanse til understøttelse av forsvarsmateriell. Videre vil Regjeringen styrke norsk industris muligheter til å delta i internasjonalt materiellsamarbeid og sørge for at norske bedrifter best mulig blir satt i stand til å levere materiell til Forsvaret innenfor de områder hvor dette anses hensiktsmessig.

De forhold som forslaget berører, vil bli vurdert i dette arbeidet.

Derfor vil jeg til slutt nok en gang understreke at det er gledelig at en samlet komite i denne saken legger retorikken til side, og at det på bakgrunn av Regjeringens svar til komiteen er enighet om at forslaget og forslagsstillerens intensjoner vil bli ivaretatt. Komiteens tilråding er derfor at Dokument nr. 8:79 vedlegges protokollen.

Per Ove Width (FrP) [19:57:34]: Norge har en godt utviklet forsvarsindustri som f.eks. Kongsberg Defence & Aerospace, eller det vi også kjenner som Kongsberggruppen. Denne type industri er vesentlig annerledes enn andre lands industri. Forskjellen er at forsvarsindustrien leverer kun til hvert enkelt lands myndigheter, og har således kun én potensiell nasjonal kunde.

Behovet for økt internasjonalt samarbeid innen denne sektoren er stort, og særlig Norge, som en liten nasjon, kan dra nytte av slike samarbeidsprosjekter.

Norge deltar i svært få internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor denne sektoren. Norge har faktisk for enkelte anledninger trukket seg ut av slike prosjekter på grunn av kostnadene, til tross for at Forsvaret har hatt et klart definert behov for det som ble utviklet. Et godt eksempel er det nordiske ubåtprosjektet Viking. Her trakk Norge seg ut av samarbeidet med Danmark og Sverige på grunn av pengemangel.

Mange land bruker forsvarsindustrien for å få innpass i avanserte utviklingsprosjekter. Et godt eksempel er Canada, som har deltatt i det amerikanske JSF-kampflyprosjektet, uten selv å ha ambisjoner om å anskaffe seg dette flyet.

Norske myndigheter mottar fra tid til annen invitasjon om å delta i slike multinasjonale forsknings-, materiell- og utviklingsprosjekter.

Dagens regjeringsrepresentanter brukte mye tid under valgkampen til å fortelle at landet trenger en mer aktiv næringspolitikk. Etter regjeringdannelsen har imidlertid retorikken forstummet, og den såkalte aktive næringspolitikken har uteblitt. Dette er mangel på næringspolitikk.

Fremskrittspartiet ønsker derfor å gjøre noe med denne mangelen på aktiv næringspolitikk og fremmer derfor forslaget som er inntatt på side 2 i innstillingen.

Alle partiene er enige om intensjonen i denne saken. Likevel fremmer vi vårt forslag som foran nevnt.

S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Per Ove Width har teke opp det forslaget han refererte til.

Jan Petersen (H) [20:00:08]: Som saksordføreren pekte på, er denne innstillingen enstemmig. Det inkluderer også meg.

Jeg har bare lyst til å gi en liten forklaring på hvorfor jeg er enig i dette. Det skyldes simpelthen at forsvarsmateriell er et meget spesielt marked, hvor det er et omfattende system med gjenkjøp og med preferanser. Jeg er uten videre enig i at dette kan være viktig for de deler av næringslivet som innretter seg på dette. Det faktum at alle driver med det, gjør at jeg for min del ikke ser det som mulig for Norge å ha en annen holdning til dette. Det er neppe noe vi kommer til å vinne på. Dermed er dette for så vidt greit.

Jeg har imidlertid lyst til å legge til det ene poenget som jeg nok synes svært mange glemmer i debatten. Det er at én ting er at dette er slik det er, og at det er fornuftig for en del industrier som har glede av det, men jeg tror vi samtidig må erkjenne at det behøver ikke være spesielt god samfunnsøkonomi i dette. Hvis noen tror at dette uten videre er gratis, tror jeg man er på feil vei. Som sagt, dette er neppe noe Norge alene kan reformere, og da får man heller gjøre det man kan, med de systemene som finnes.

Jeg ble imidlertid litt i stuss over at Fremskrittspartiet nå fører sitt forslag frem til votering, særlig hvis de ikke får tilslutning fra de øvrige partiene. Innstillingen tyder jo ikke på det. Jeg leser faktisk både forslaget og brevet fra

Regjeringen slik at Fremskrittspartiet på mange måter er bønnhørt før de har bedt. Hvorfor det da er behov for å føre forslaget frem til votering, er jeg usikker på. Det skulle være artig å høre hvordan Fremskrittspartiet vil fortolke det faktum at deres forslag blir nedstemt. Betyr det at Fremskrittspartiet fortolker det slik at det da ikke vil bli noe av den strategien som de har bedt om? Hvis de mener det, har de all grunn til å vurdere om det er fornuftig å opprettholde forslaget.

Bjørn Jacobsen (SV) [20:02:50]: Når vi frå SV har kunna gå med på dette utan å komme med nokon tilleggsmerknader, er det fordi eg reknar det som sjølv sagt at dette er innafør dei avgrensingane som ligg i norsk eksportlovgiving, som heilt klart regulerer eksport og kjøp av våpen. Derfor blir det endå meir underleg for meg, når alle er einige, at ein likevel fremmar forslaget. På ein måte blir det å setje det på spissen, men nok om det.

Det inspirerer meg for så vidt til å seie lite grann om kva vi egentleg snakkar om. Vi snakkar om det militærindustrielle konseptet. Eg skal ikkje gå langt inn i det, men vi veit at det er ikkje for ingenting at tilbydarane av fly til Noreg i dag har avtale med nokre land om utvikling av JSF og har eit anna utviklingsspor saman med Israel. Det er fordi dette er betente saker. Eg kunne ha ramsa opp ein masse andre betente saker. Det er ikkje sjølv sagt at ein kan kjøpe og selje våpen. Det er sterke avgrensingar på det.

Daverande statsminister Gerhardsen var vel den som i samband med Cuba-krisen la an tonen og moralen i norsk eksportpolitikk: Vi skal ikkje selje eller kjøpe frå land der krig eller konflikt truar. Skulle vi praktisert det i yttarste konsekvens, ville det ikkje bli selt eller kjøpt mykje våpen. Men så er det slik at allianseforpliktingane som vi har, på eit vis skyv på behovet, målet, som ligg i eksportkontrollen og i eksportpolitikken. Det er klart at dette er noko som ein ikkje bør tøyse altfor langt. Det kan slå tilbake på dei utviklingsmogleghetene som forsvarsindustrien eventuelt har, dersom ein ikkje er konsekvent. Tøyer ein dette for langt inn i det militærindustrielle konseptet, vil dette ikkje kunne finne legitimitet i befolkninga.

Eg vil oppmode Framstegspartiet til ikkje å fremme forslaget, for da kan vi i det minste vere einige til Regjeringa kjem tilbake med ei konkret sak om dette. Det er jo da vi eventuelt får det reelle innhaldet fram i denne saka og ser om vi kan bli einige.

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [20:05:37]: Først vil jeg gjerne få understreke at Dokument nr. 8-forslaget berører et område som denne regjeringen er svært opptatt av, og der Regjeringen nå er i gang med arbeidet med å endre gjeldende strategi.

Det er slik at Forsvarets anskaffelser gir oss muligheter til å utøve en aktiv næringspolitikk. Regjeringen vil føre en politikk der en legger til rette for å utnytte dynamikken mellom Forsvaret, fagmiljøene og næringene. Vi vil arbeide for å sikre norske arbeidsplasser og heve norsk kompetanse. Det er viktig, slik at vi kan styrke mulighetene for norsk forsvars- og sikkerhetsindustri på det inter-

nasjonale markedet. Vi må utnytte de mulighetene vi har, til å arbeide for både et sterkt norsk forsvar og en levedyktig industri i Norge. Derfor er det både riktig og naturlig at anskaffelser til Forsvaret også resulterer i oppdrag for norsk industri.

I Regjeringen ønsker vi å gjøre det vi kan for å gi norsk næringsliv gode forutsetninger for utvikling. Vi ønsker å bevare bærekraften i industrien. For å støtte norsk forsvarsindustri har vi en rekke konkrete virkemidler. Blant disse finner vi for det første Forsvarets materielle anskaffelser. Det gjelder gjenkjøp. Det gjelder utviklingsprosjekter. Det gjelder internasjonalt materiellsamarbeid, tilrettelegging for langsiktige industrielle allianser, militært samarbeid og statens eierskap i forsvarsindustrien.

Utviklingen av nye forsvarssystemer, særlig i Europa, er i økende grad basert på samarbeid mellom flere land. Regjeringen ønsker at Forsvaret skal engasjere seg økonomisk i utvalgte prosjekter, men vil samtidig forutsette at det blir industriell deltakelse. Deltakelse er med på å gi norske miljøer tilgang til andre lands spissteknologi.

Som en del av Regjeringens satsing på internasjonalt materiellsamarbeid signerte jeg en samarbeidsavtale med EUs forsvarsbyrå, European Defence Agency, EDA, under møtet med EUs forsvarsministere i Innsbruck den 7. mars i år. Jeg vil gjerne understreke at dette arbeidet var startet opp under den forrige regjering. Denne samarbeidsavtalen er viktig for Norge, fordi den vil sikre tilgang til et sentralt europeisk samarbeidsorgan som både vil samordne forsvarsmateriellanskaffelser, som vil drive forsvarsrelatert forskning og utvikling, og som vil utvikle militære kapasiteter for EUs medlemsland. EDA arbeider også med å styrke Europas høyteknologiske kompetansebasis og europeisk forsvarsindustri. Avtalen vil være av stor betydning for vårt samarbeid med EU, både på forsvarsområdet og på industriområdet. Den vil gi Forsvaret tilgang til viktige materiellprosjekter og industrien tilgang til internasjonalt samarbeid og nye markeder.

I Regjeringens tiltredelseserklæring legges det spesielt vekt på at Regjeringen vil gjennomgå rutineene for innkjøp av forsvarsmateriell med sikte på å føre en innkjøpspolitikk som sikrer gjenkjøpsavtaler, og som samsvarer med norske utenrikspolitiske mål. Gjenkjøp er et viktig virkemiddel i en aktiv næringspolitikk. Dersom vi f.eks. bestemmer oss for å kjøpe nye kampfly til Forsvaret, vil det bli et nasjonalt løft. Flertallsregjeringen ønsker at kampflyanskaffelsen, i tillegg til å gi den beste løsningen for Forsvaret, også skal være til beste for landet på andre måter. Derfor har Regjeringen lagt ned en betydelig innsats for å vise de potensielle leverandørene at vi ikke har valgt flytype, og at vi er bevisste kunder. Valget av flytype er helt åpent. Regjeringen har lagt stor vekt på å kommunisere at samtlige leverandører er aktuelle. Leverandørene har tydelig vist at de har forstått nettopp dette. Vi vil stille strenge krav til involvering av norsk industri.

Regjeringen foretar nå en gjennomgang av gjeldende næringspolitisk strategi for å videreutvikle norsk industris kompetanse til understøttelse av Forsvarets materiell, for å styrke norsk industris muligheter til å delta internasjonalt og for å sørge for at norske bedrifter blir best mulig i

stand til å levere materiell til Forsvaret innenfor de områder hvor dette anses hensiktsmessig. I dette arbeidet vil de forhold som omtales i dette forslaget, bli vurdert.

La det være helt klart at denne regjeringen vil utøve en aktiv næringspolitikk, og vi vil følge dette opp videre i tett dialog med industrien, Forsvaret og berørte myndigheter.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Per Ove Width (FrP) [20:10:52]: Når vi fortsatt ønsker å fremme dette forslaget, som flere tydeligvis har bedt oss om ikke å gjøre – uvisst av hvilken grunn – er det på grunn av det som står på slutten av flertallsvedtaket: «vedlegges protokollen». Erfaringsmessig, etter å ha vært på Stortinget i mange år, vet vi at det at noe vedlegges protokollen, kan være det samme som at ingenting skjer, og at dette er helt uforpliktende.

Selv om statsråden nå har redegjort for at hun arbeider med denne saken – og det håper jeg naturligvis er helt riktig – mangler vi en forklaring på en strategi for hvordan hun har tenkt å gå fram. Når vil hun eventuelt komme tilbake til Stortinget og redegjøre for hva som har skjedd i saken – når vi nå fremmer dette forslaget?

Statsråd Anne-Grete Strøm-Erichsen [20:11:52]: Hvert år handler Forsvaret for ca. 9 milliarder kr. Vi er helt avhengige av å ha et tett samarbeid med vår forsvarsindustri for å få de beste produktene og for at vi også skal ha en livskraftig industri. Det er Regjeringen opptatt av. I tillegg er vi opptatt av samarbeidsavtalen med EDA, fordi den gir oss muligheter både til å delta internasjonalt i forsvarsprosjekt og også til at industrien får nytte av internasjonale prosjekter.

Jeg synes – med all respekt – at vi i denne regjeringen har vist at vi har vært svært opptatt av industrien. Vi har vært svært opptatt av f.eks. området gjenkjøp. Vi har hatt en sterk dialog med de aktuelle potensielle leverandørene av kampfly og vil, som jeg også sa i innlegget mitt, legge vekt på dette aspektet dersom det blir aktuelt å vurdere nye kampfly.

Presidenten: Bjørn Jacobsen – til replikk?

Bjørn Jacobsen (SV) [20:13:02]: Nei.

Presidenten: Det var ikkje replikk, og då må du vente.

Bjørn Jacobsen (SV) [20:13:11]: OK.

Presidenten: Er det fleire som har bedt om ordet til replikk? – Det er det ikkje.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [20:13:54]: I svarbrevet fra forsvarsministeren til forsvarskomiteen i sakens anledning framhever statsråden at hun er opptatt av de problemstillingene som Fremskrittspartiet reiser i sitt Dokument nr. 8-forslag. Men det hjelper faktisk lite å være

opptatt av noe, dersom man ikke gjør noe med det. Regjeringen har nå sittet i ett år, men holdningen overfor Forsvarets anskaffelsesvirksomhet og tilhørende industrielle samarbeidsavtaler er like passiv som under regjeringen Bondevik.

I svarbrevet sier statsråden bl.a. at Regjeringen «ønsker at Forsvaret skal engasjere seg økonomisk i utvalgte prosjekter», og at den forutsetter «industriell deltakelse». Dette er imidlertid altfor passivt. Norges finansielle situasjon, i kombinasjon med vår industrielle og teknologiske kompetanse og ikke minst vårt fremragende forskningsmiljø, tilsier at Norge bør være en pådriver i internasjonale materiellutviklingsprosjekter. Som pådriver kan vi stille krav til hva vi industrielt ønsker å oppnå, og ikke som i dag, hvor vi er prisgitt industrielle tilbud utarbeidet av andre lands forsvarsbedrifter og myndigheter.

Norge bør bruke sitt komparative finansielle fortrinn til å delta i prosjekter ut fra de langsiktige teknologiske fortrinn slik deltakelse kan gi. Ringvirkningene for kommersiell virksomhet er også svært store, og dette er arbeidsplasser som krever høy teknologisk kompetanse, og som er framtidens næringer. Det vil ikke være mulig å gjøre kalkuleringer av slike virkninger i forkant. Hvem ville f.eks. ha trodd at komposittmaterialet benyttet i våre MTB-er også ville være et egnet materiale i vingene på de stadig flere vindmøllene som bygges rundt om i Europa? Eller at Forsvarets satsing på skipssimulatorer ville gjøre Norge til verdensledende på skipssimulatorer for kommersiell skipsfart?

USA, Storbritannia og Frankrike sprøyter alle betydelige milliardbeløp inn i forskning og utvikling innenfor forsvarsindustrien. Eksempelvis investerte USA 0,6 pst. av sitt bruttonasjonalprodukt i forsvarsmessig FoU i fjor, mens tilsvarende tall for Storbritannia var 0,2 pst. Dette gjør de ikke fordi de nødvendigvis har konkrete planer om å anskaffe materiellet som utvikles, men fordi de vet at forsvarsindustrien er inngangsport for annen høyteknologisk industri. De benytter aktivt de konkurranseunntakene som ligger innenfor WTO, EU og EØS-regelverket. I Norge har holdningen vært at markedet innenfor EU sannsynligvis vil åpnes for konkurranse i framtiden, og dette er blitt brukt som er argument mot forsvarsindustriell satsing. Det blir relativt meningsløst.

Fremskrittspartiet registrerer at Regjeringen stadig vekk taler varmt om samarbeid med opposisjonen, men konstaterer at selv når Stortingets største opposisjonsparti fremmer forslag som Regjeringen selv sier er i tråd med dens egen eventyrerklæring, er ikke samarbeidsviljen til stede. Ja, den velger sågar å stemme imot noe den sier den er for. Derfor ønsker Fremskrittspartiet å fremme dette forslaget. Som representanten Petersen sa, er vi alle enige. Hvis vi alle er enige, så stemmer vi for dette forslaget.

Bjørn Jacobsen (SV) [20:16:47]: Slik debatten har gått, synest eg det er viktig å få fram at kjøp og sal av alt forsvarsmateriell først og fremst skal vere vurdert ut ifrå eit trusselbehov. Finst det truslar som kan legitimere det salet eller det innkjøpet? Eller kan vi risikere at vi er inne i ein driv der forsvarsindustrien aukar meir og meir. Det

ligg jo i det militærindustrielle konseptet at vi bruker meir og meir på forsvar. Tala i dag er rundt 1 000 milliardar dollar på forsvar, 300 milliardar dollar på eksport, subsidiar og blandingsvarer, og bitte små 50–60 milliardar dollar på bistand. Det bør vere eit mål, òg for det norske storting, at dette skal snuast opp ned. Heile tida kjem det saker frå Regjeringa som SV oppfattar som heilt klart drivande i forhold til å auke militærutgiftene. Sjølv om det vil gje gode ringverknader for norsk teknologi og norske teknologibedrifter, vil vi vere veldig skeptiske til det. Om dette forslaget blir sendt over og Regjeringa kjem tilbake med det, opplever ikkje eg akkurat at det vil vere drivande i forhold til å auke forsvarsutgiftene. Det får vere opp til Regjeringa å vurdere når dei eventuelt kjem tilbake med dette.

Presidenten: Neste talar er Jan Petersen, som førebels er siste innteikna talar.

Jan Petersen (H) [20:18:42]: Det var i grunnen det som var min bekymring også, for jeg spurte Fremskrittspartiet hvordan de fortolker det faktum at forslaget deres blir nedstemt. Det vil jeg gjerne ha et svar på, for deri kan vi se om dette forslaget utelukkende dreier seg om å slå inn åpne dører, eller om det er en realitetsforskjell. Slik jeg leser og oppfatter saken, har Regjeringen vært så imøtekommende som det er mulig overfor det forslaget som er. Som sådan har denne saken vært relativt unødvendig, i den forstand at dette ville Regjeringen gjort i alle fall. Men hvis det er slik at det nå kommer til å skje noe annet enn det Regjeringen har varslet, om dette forslaget måtte bli vedtatt, vil jeg få vite det, men slik jeg greier å lese dette, er det å slå inn åpne dører.

Til representanten Tybring-Gjedde må jeg si at det er ikke det Stortinget normalt bruker sin tid på.

Per Ove Width (FrP) [20:19:54]: Jeg må ta en liten replikk på representanten Petersen. Han snakker om å slå inn åpne dører. Ja vel, da er det vel i grunnen bare å stemme for vårt forslag, så skjer ikke det. Det hjelper ikke å være imøtekommende, som Petersen hevder at statsråden er. Det er hun jo naturligvis, men det hjelper ikke bare å si det. Det skjer jo ingenting. Derfor fremmet vi forslag i går også om å nedsette en forsvarskommisjon, fordi Regjeringen i Soria Moria-erklæringen har sagt at dette skal den ordne. Så går det et helt år, og det skjer ingenting. Derfor er vi veldig skeptiske i denne saken. Det blir sagt mange pene ord, og det blir skrevet brev til komiteen at, ja, dette er vi i gang med, dette skal vi fikse, og dette skal vi ordne. Det skjer ingenting, og derfor må det et vedtak til som er forpliktende. Det er ikke flertallsforslaget – det skal vedlegges protokollen. Ja vel, hva skjer så? Det finnes ingen forpliktelse i at noe vedlegges protokollen.

Presidenten: Jan Petersen har hatt ordet to gonger og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Jan Petersen (H) [20:21:12]: Det inntrykket som nå blir skapt, må ikke bli sittende igjen. Det er en ganske sik-

ker tradisjon i denne sal for at når Regjeringen sier den ønsker å gjøre noe og har skrevet det til Stortinget, så kommer selvfølgelig noe til å skje. Det er ikke nødvendig med alle disse forslagene fra Fremskrittspartiet som er fremmet gjennom årene, for at noe skal skje. De kan f.eks. gå på bygda og late som om de har påvirket en utvikling, men ingen må tro at de i virkeligheten har gjort det. Dette har vi selvfølgelig slitt med i mange år, men det endrer seg ikke ved at det stadig fremmes forslag. Fremskrittspartiet driver for mange ganger med late som-politikk. Dette er nok et eksempel på det.

Signe Øye (A) [20:22:10]: Jeg skal ikke forby Fremskrittspartiet å fremme et mindretallsforslag i denne salen. Men det som er pussig i denne saken, er at vi har hatt komitebehandling, det er enstemmige komitemerknader gjennom hele innstillingen, og det har aldri kommet noe forslag fra noe mindretall, fordi vi har vært enige. Så dukker det opp som troll av eske, en eller annen gang siste døgn, at FrP ønsker å bli nedstemt på det forslaget likevel. Og da er det grunn til å spørre: Hva er da hensikten når man kan få et flertallsvedtak her hvor det vedtas at forslaget vedlegges protokollen? Det er ganske vanlig i Stortinget at saker vedlegges protokollen. Det betyr at man også får medhold i en sak.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [20:23:10]: Jeg skal ikke ta stilling til hva som har skjedd i forsvarskomiteen. Men det som må være åpenbart også for representanten Petersen, er at et vedtak i Stortinget har mer styrke enn noe som vedlegges protokollen. Det er helt åpenbart! Det finnes mange eksempler på at ting som er vedlagt protokollen, kommer tilbake til Stortinget i en helt annen form enn det som var intensjonen fra den som fremmet forslaget.

Hvis representanten Petersen er bekymret for Fremskrittspartiets forslag, er vel ikke akkurat dette saken for å ta opp den type temaer. Det finnes andre steder å gjøre det.

Nå diskuterer vi altså et konkret forslag om økt satsing og en ny næringsstrategi for forsvarsindustrien, og det er det vi skal ta stilling til i denne saken. Ønsker man det – og det er også i tråd med det som statsråden sier om Soria Moria-erklæringen – kan man altså stemme for. Ønsker Høyre det, kan de stemme for. Man behøver ikke stemme imot bare for å protestere mot Fremskrittspartiet. Det kan faktisk være slik at Fremskrittspartiet har rett i denne saken – at vi er litt tidligere ute enn både den foregående regjering som brukte fire år på ikke å fremme noe som helst, og også litt tidligere ute enn denne regjeringen som har brukt ett år på ikke å fremme noe som helst.

Presidenten: Representanten Width har hatt ordet to gonger og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Per Ove Width (FrP) [20:24:44]: Når vi ikke har fremmet dette forslaget i innstillingen, skyldes det en inkurie. Det vet representanten Signe Øye godt, for dette

(Width)

har jeg snakket med henne om flere ganger. Likevel trekker hun dette opp som om det er noe nytt. Det er det aldeles ikke. Det er Fremskrittspartiet som fremmet dette forslaget som et Dokument nr. 8-forslag, og det skulle bare mangle om vi ikke også fremmet det som et forslag i denne salen.

Det er rett og slett en inkurie, og dette er det redegjort for, både for Jan Petersen, for Signe Øye og for komiteen for øvrig, så dette er ikke noe nytt. Men hvis man vil gjøre et nummer av det, så gjerne det. Det spiller ingen rolle, for Fremskrittspartiet vil fremme dette som et forslag. Det skal være forpliktende, og det er ikke det forslaget som komiteen for øvrig har kommet fram til.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 15.

(Votering, sjå side 2729)

S a k n r . 1 6

Innstilling fra forsvarskomiteen om Ombudsmannsnemnda for Forsvarets innberetning om virksomheten i tiden 1. januar-31. desember 2005 (Innst. S. nr. 191 (2005-2006), jf. Dokument nr. 5 (2005-2006))

Per Roar Bredvold (FrP) [20:26:24] (ordfører for saken): Dokument nr. 5 for 2005–2006, Ombudsmannsnemnda for Forsvarets innberetning, føyer seg inn i rekken av tidligere innberetninger og skiller seg ikke så mye ut i forhold til tidligere. Vi kan lese at nemnda har hatt fem møter samt en rekke befaringer.

Komiteen har merket seg at det i 2005 ble behandlet 106 klagesaker, og at en medholdsandel på i overkant av en tredjedel er omtrent som gjennomsnittet i de senere år. Komiteen har i likhet med nemnda merket seg at omstillingen og nedbemanningen i Forsvaret ikke har medført et særlig økende antall skriftlige klagesaker.

På den annen side registrerer komiteen at det ved Ombudsmannsnemndas befaringer i enkelte avdelinger er blitt framført at de økonomiske ressursene ikke dekker oppgavene som skal løses, og videre at det er en generell misnøye med horisontal samhandling. I tillegg er det blitt framført at det i omstillingen av Forsvaret er et for stort fokus på antall hoder og for lite fokus på arbeidsoppgavene som skal løses. Komiteen vil understreke viktigheten av å ha en åpen og god dialog med Forsvarets personell i den videre omstillingen av Forsvaret.

Komiteen har merket seg at de økonomiske/regnskapsmessige prosedyrene i Forsvaret synes å fungere tilfredsstillende i 2005, og at det kun er én klagesak innen dette temaet. Komiteen er fornøyd med at Forsvaret synes å ha fått kontroll på sine rutiner og sin opplæring på dette felt.

Komiteen har også merket seg at problemer med tilgang på leger ved en del avdelinger er løst eller står foran en løsning. Vi er opptatt av at soldatene skal få et tilfredsstillende legetilbud under tjenesten. Vi er enig i at tilgang på egne leger i avdelingene gir den raskeste behandlingen, og dermed også den mest effektive tjenesten.

Komiteen er opptatt av at tillitsmannsordningsapparatet får god oppfølging, og at TMO- og HMS-kursene fortsatt prioriteres.

Komiteen er positiv til at temaet senskader etter internasjonale operasjoner også i 2005 har stått sentralt i nemndas arbeid. Videre er komiteen fornøyd med at nemnda vil følge utviklingen nøye i 2006, spesielt med tanke på økonomiske ressurser og tilgang på fagpersonell. Komiteen mener i likhet med nemnda at veteranadministrasjonen i tillegg til etablering av en nasjonal militærmedisinsk poliklinikk, sammen med psykiatrisk/psykosomatisk oppfølging av personell, vil gi verdifulle bidrag til arbeidet med senskadeproblemene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, vil i likhet med nemnda likevel peke på at det fortsatt er mangel på sanitetsressurser og mangel på medisinsk personell med tilstrekkelig kompetanse ved internasjonale operasjoner. Dette har klart negative følger for Forsvarets medisinske kvalitet og kapabilitet. Her har Arbeiderpartiet og SV en noe annerledes tolkning.

Ellers er komiteen enig om at rapporteringen om disiplinærsituasjonen i 2005 har vært urovekkende.

For øvrig er det noen særmerknader, og i den grad de enkelte partier føler for det, vil de sikkert kommentere dette selv.

Det er også en merknad fra flertallet, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, hvor man sier man er bekymret over at hver sjette dimitterte soldat endte i arbeidsledighet. Det er også Fremskrittspartiet – det skulle bare mangle. Men dette kan ikke være Forsvarets problem, det er samfunnet som bør ha et ansvar for å fange opp dette og hjelpe soldatene når de dimitterer. Man er ikke i Forsvaret bare for å gå på kurs.

Komiteen har merket seg at det ved innkallingen til førstegangstjeneste med frammøte i januar 2006 viste seg vanskeligere enn tidligere for studenter å få innvilget utsettelse av førstegangstjenesten. Komiteen mener det er viktig at Forsvaret viser den nødvendige fleksibilitet i forhold til innkalling av og utsettelse for studenter. Komiteen merker seg at nemnda anfører at erfaringene som er gjort i forbindelse med januarkontingenten i 2006, vil komme til nytte når januarkontingenten 2007 skal innkalles, og at nemnda vil følge utviklingen på dette området.

Komiteen har også merket seg at Forsvaret har økt sitt rusforebyggende arbeid noe i forhold til 2004, og at dette har gitt seg utslag i økt bevissthet og kompetanse innen området.

Fremskrittspartiet tar til etterretning at FSAN, Forsvarets sanitet, er bekymret for at en konsekvens av dette blir at insidensen av psykiske problemer vil stige mot de tall som amerikanerne har erfart. Fremskrittspartiet registrerer at FSAN er av den oppfatning at for å hindre en slik utvikling må f.eks. Hæren ha minst fem bataljoner for å sikre restitusjon mellom oppdragene og ivareta personellens familiære og sosiale nettverk.

Fremskrittspartiet mener i likhet med nemnda at veteranadministrasjonen i tillegg til etablering av en nasjonal militærmedisinsk poliklinikk sammen med psykiatrisk/psykosomatisk oppfølging av personell vil gi

verdifulle bidrag til arbeidet med senskadeproblemer. Fremskrittspartiet vil i likhet med nemnda likevel peke på at det fortsatt er en mangel på sanitærressurser og mangel på medisinsk personell med tilstrekkelig kompetanse ved internasjonale operasjoner. Dette har klart negative følger for Forsvarets medisinske kvalitet og kapabilitet.

Fremskrittspartiet registrerer at norske politikere og forsvarsledelsen i de senere år i større grad enn tidligere har ønsket å bidra med rene kampavdelinger til bruk i «skarpe» operasjoner. Vi er bekymret over at nedskjæringer derfor kan bety flere oppdrag og gjenbruk av personell, hvilket betyr større belastninger for personellet og deres familier.

Fremskrittspartiet ser med bekymring på at de økonomiske ressursene for de fleste avdelinger ikke dekker oppgavene som skal løses. Dette viser at det ikke er samsvar mellom de oppgaver som pålegges avdelingene, og de rammer Forsvarets ledelse er pålagt å følge. Det er etter Fremskrittspartiets syn en uheldig situasjon, og det må forventes at avdelingene ikke pålegges oppgaver det ikke er ressurser til å gjennomføre. Det er etter Fremskrittspartiets mening slik at den øverste ledelse i Forsvaret har ansvar for å tilpasse oppgaver som gis til avdelingene ut fra de ressursrammer som er gitt av Stortinget. Dersom den øverste ledelse i Forsvaret ikke makter å løse de oppgaver de er pålagt gjennom de gjeldende budsjetter, må Forsvarets ledelse gå tjenestevei til Stortinget og framlegge de kaus som gjenspeiler de manglende ressurser, slik at Stortinget kan vurdere om det skal bevilges ytterligere midler til formålet, eller om oppgavene skal omprioriteres. Det er ikke opp til Forsvarets ledelse å gå utover sine fullmakter og bevilgninger for å få gjennomført oppgaver de vurderer som viktige, all den tid de ikke makter å prioritere innenfor de gitte bevilgninger. Fremskrittspartiet forventer at Forsvarsdepartementet gjennomgår sine rutiner på dette området.

Fremskrittspartiet ser med bekymring på at en mulig generell usikkerhet om framtiden i organisasjonen har medført at personell med høy kompetanse slutter. Vi ser på personellet som den viktigste ressursen i Forsvaret og er derfor svært opptatt av at personellsituasjonen i Forsvaret bedres, og at organisasjonens størrelse må reflektere de pålagte oppgaver.

Fremskrittspartiet registrerer at det synes å være en generell misnøye med oppleggene med horisontal samhandling. Vi forventer at dette vil bli gjennomgått i organisasjonen, og at det vil bli gjennomgått i senere saker i Stortinget.

Vi har videre merket oss at mange avdelinger har vakante stillinger som ikke blir besatt. Dette synliggjør etter Fremskrittspartiets mening at avdelingene i Forsvaret velger å omprioritere sine ressurser for å løse sine pålagte oppgaver på bekostning av å opprettholde en organisasjon med nødvendig antall personell i forhold til strukturplanen. Det er derfor også bekymringsfullt at reduksjonen i årsverk gjør organisasjonen sårbar i forhold til vernebestemmelsene Helse – Miljø – Sikkerhet.

Med dette legger jeg fram komiteens tilråding.

Signe Øye (A) [20:34:49]: Arbeiderpartiet er godt fornøyd med det arbeidet som Ombudsmannnemnda for Forsvaret har lagt ned i sin innberetning om virksomheten for 2005. Innberetningen er interessant lesning og forteller mye om det som skjer i Forsvaret, både om det som fungerer bra, og på områder der det er utfordringer. Innberetningen bør derfor leses som en helhet med sine påpekninger og anbefalinger. Jeg ønsker likevel å trekke fram fire punkter fra innberetningen.

For det første: Arbeiderpartiet er tilfreds med at den tøffe omstillingen og nedbemanningen i Forsvaret ikke har medført noen særlig økning i antall klagesaker. På den annen side registrerer vi at det ved Ombudsmannnemndas befaringer i enkelte avdelinger er blitt framført at de økonomiske ressursene ikke dekker oppgavene som skal løses, videre at det er en generell misnøye med horisontal samhandling, og i tillegg er det blitt framført at det i omstillingen av Forsvaret er et for stort fokus på antall hoder og for lite fokus på arbeidsoppgavene som skal løses. En samlet komite understreker derfor viktigheten av å ha en åpen og god dialog med Forsvarets personell i den videre omstillingen av Forsvaret.

Jeg vil understreke at den nye regjeringen legger vekt på et godt samarbeid med de ansatte, og at vi i Soria Moria-erklæringen har varslet at vi vil gå igjennom erfaringene med nedbemanning, privatisering og anbud samt horisontal samhandling. Dette drøftet vi bl.a. også under gårsdagens behandling av økonomistyringen i Forsvaret.

For det andre: Ombudsmannnemnda tar opp temaet senskader etter internasjonale operasjoner, og peker på at det er mangel på sanitetsressurser og medisinsk personell med den tilstrekkelige kompetanse ved internasjonale operasjoner. Arbeiderpartiet er derfor tilfreds med at en samlet komite i likhet med nemnda understreker viktigheten av at problematikken rundt senskader etter internasjonale operasjoner blir gitt en grundig vurdering, og at konklusjonene resulterer i nødvendige tiltak og tilgang på ressurser. Jeg vil også berømme Forsvaret for at de 1. februar i år opprettet en egen veteranadministrasjon for å følge opp personell som har deltatt i internasjonale operasjoner.

For det tredje: Det er bekymringsfullt at hver sjettede dimitterte soldat endte i arbeidsledighet i 2005. I en tid der en stadig mindre andel av et årskull gjennomfører førstegangstjeneste, er det viktig at Voksenopplæringen i Forsvaret holdes på et nivå som sikrer at vernepliktige mannskaper gis et tilbud om kompetansegivende kurs som kan kvalifisere og hjelpe dem i overgangen til arbeidslivet etter gjennomført førstegangstjeneste.

For det fjerde og til slutt: Ved innkallingen til førstegangstjeneste med frammøte i januar 2006 viste det seg vanskeligere for studenter å få innvilget utsettelse av førstegangstjenesten. Jeg er derfor glad for at en samlet komite peker på viktigheten av at Forsvaret viser den nødvendige fleksibilitet i forhold til innkalling av og utsettelse for studenter. Arbeiderpartiet vil likevel understreke at dette ikke betyr et generelt fritak for gjennomføring av førstegangstjeneste for studenter. Forsvaret må gjennom de vernepliktige som er inne til førstegangstjeneste, søke å avspeile samfunnet og befolkningen for øvrig.

Jan Sahl (KrF) [20:38:44]: Ombudsmannsnemndas innberetning tar en gjennomgang av områder som er viktige for Forsvaret, og jeg vil benytte anledningen til å si litt om enkelte tema.

Forsvaret har ansvar for at personell med fysiske eller psykiske skader som følge av tjenestegjøring i internasjonale operasjoner får den nødvendige oppfølging i det sivile helsevesen etter hjemkomst til Norge. Kristelig Folkeparti er enig med nemnda i at det er viktig å sette søkelyset på hva som skjer både på kort og lang sikt, når soldatene kommer tilbake. Mange trenger hjelp etter endt tjeneste.

Den nye veteranadministrasjonen som skal følge opp personell som trenger hjelp etter å ha deltatt i skarpe operasjoner utenlands, er et viktig og positivt tiltak. Veteranadministrasjonen skal gi oppfølging på områder som jus, sosiale saker og medisinske saker. Forsvaret skal også opprette et eget nettsted der relevante opplysninger for veteranene blir samlet.

Nemnda mener altså at veteranadministrasjonen i tillegg til en nasjonal militærmedisinsk poliklinikk sammen med psykiatrisk/psykosomatisk oppfølging av personell vil gi verdifulle bidrag til arbeidet med senskadeproblemer. Nemnda påpeker imidlertid også mangel på sanitetsressurser og mangel på medisinsk personell med tilstrekkelig kompetanse ved internasjonale operasjoner, noe som har klart negative følger for Forsvarets medisinske kvalitet og kapabilitet.

Kristelig Folkeparti støtter komiteens understreking av viktigheten av at problematikken rundt senskader etter internasjonale operasjoner blir gitt en grundig vurdering, og at konklusjonene resulterer i nødvendige tiltak og tilgang på ressurser.

Avslutningsvis vil jeg si litt om Voksenopplæringen i Forsvaret. Det er viktig at den fortsatt oppleves som en reell kompensasjon for det året førstegangstjenesten avtjenes, samt som et statushevende tiltak. Det faktum at antallet ledige etter dimisjon er økende, er bekymringsfullt, og det er svært viktig at Voksenopplæringen faktisk kan gi vernepliktige mannskaper tilbud om kompetansegivende kurs som kan kvalifisere og hjelpe dem i overgangen til arbeidslivet etter endt førstegangstjeneste.

I tillegg til å øremerke midler til Voksenopplæringen bør det også settes opp en prioriteringsliste der de vernepliktige fortsatt har førsteprioritet, for å sikre at deres behov for utdanning blir ivarettatt.

Jan Petersen (H) [20:41:35] (komiteens leder): Jeg har for så vidt ikke behov for å legge til så mye, egentlig bare en ganske liten randbemerkning om det tema som Sahl og andre har vært opptatt av, nemlig internasjonale operasjoner og senskader.

Jeg vil i grunnen bare understreke tre poenger. Det ene er at dette er noe komiteen og Stortinget er svært opptatt av, og som vi kommer til å følge nøye. Det andre er at når man leser innstillingen, vil man jo se at vi splitter oss i litt forskjellige bemerkninger. Jeg tror på den annen side at dette kunne vi også ha skrevet oss sammen på, i den forstand at det er en felles oppfatning at her er det en del viktige utfordringer som må møtes. Mitt tredje poeng er at

jeg tror Fremskrittspartiet er inne på et viktig poeng når de i sin merknad understreker sammenhengen mellom størrelsen på vårt forsvar her hjemme og hvor mye vi kan gjøre ute, og at det er et forhold mellom dette som også må ha føringer for hva vi skal gjøre her hjemme. Jo mindre forsvar som er satt opp her hjemme, jo færre vil vi ofte kunne rekruttere, og det er viktig for oss både i denne og i andre sammenhenger å ha bevissthet om denne problemstillingen.

Bjørn Jacobsen (SV) [20:43:11]: Eg vil på slutten av debatten berre knyte ein kommentar til seinskadar. Der vi har størst erfaring med dette på verdsbasis, er Sovjetunionen si krigføring i Afghanistan og USA si krigføring i Vietnam. Mykje kunne ha vore sagt om dei to krigane, men først og fremst hadde soldatane ikkje støtte heime i eiga befolkning. Dei kom heim, og trudde kanskje – iallfall nokre av dei – at dei var heltar. Men det var dei ikkje, dei var nærmast delvis vanæra i sitt eige heimland, og det forsterka alle moglege seinskadar som dei måtte ha etter opplevingane ute. Det viser at framtidige internasjonale operasjonar må vere legitimert på alle moglege måtar, og ikkje minst må ein ha støtte i det folket som ein er send ut frå.

Så kva er det folk blir sjuke av ute? Det er først og fremst av å oppleve ting som dei ikkje har fått god nok trening i. Det som er direkte irregulært, det som skjer i strid med folkeretten, det som skjer i strid med Genève-traktaten, er sjølv sagt dei verste tinga folk opplever. Det som gjer denne opplevinga endå verre, er dersom ein prøver å rapportere vidare og dei hendingane ein har opplevd, ikkje blir tekne på alvor. Dette har delvis kome fram etter det norske soldatar opplevde i Libanon. Dette er òg ein gjengangar blant mange soldatar som er ute. Dei rapporterer vidare, sit med minne og opplevingar som dei har hatt, men det blir ikkje teke alvorleg nok.

Her må vi forbetre dette arbeidet i endå større grad. Men som sagt: Legitimering av oppdrag slik at oppdraga blir oppfatta som viktige, både i det landet ein er i og i det landet ein kjem frå, er kanskje det viktigste ein kan gjere i forhold til å unngå seinskadar.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 16.

(Votering, sjå side 2729)

S a k n r . 1 7

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 10/2006 av 27. januar 2006 om innlemming i EØS-avtala av direktiv 2004/54/EF om minstekrav til tryggleik i tunnelar i det transeuropeiske vegnettet (Innst. S. nr. 216 (2005-2006), jf. St.prp. nr. 63 (2005-2006))

Øyvind Halleraker (H) [20:46:54] (ordfører for saken): I dag behandler vi en av mange saker om å tilpasse EØS-avtalen til et nytt direktiv fremmet av EU-kommisjonen og senere vedtatt av EU-parlamentet.

Saken vi behandler i dag, handler om et direktiv om minstekrav til sikkerhet i tunneler. Denne saken er imidlertid litt spesiell. Den ble aktualisert etter tragiske tunnelbranner på kontinentet for noen år tilbake. EU-kommisjonen igangsatte etter dette et arbeid med sikte på et nytt sikkerhetsdirektiv.

Gjennom vårt EØS-medlemskap fikk vi anledning til å delta i og påvirke utformingen av det endelige direktivet. Forslaget som var utsendt, ville betydd kroken på døra for mange av våre planlagte undersjøiske tunneler, bl.a. Her er det gjort et solid stykke arbeid av norske myndigheter, først og fremst av Vegdirektoratet, men også av vår EU-delegasjon. Dette gjør at vi i dag, med et samlet storting, kan anbefale at direktivet innlemmes i EØS-avtalen.

Men det viser også at et lite land kan oppnå viktige resultater når man holder et høyt faglig nivå og går fram på rett måte, også overfor en stor organisasjon som EU. Det er jo fristende da å tenke litt fritt rundt hva vi kunne ha oppnådd med tilsvarende solid arbeid hvis vi hadde vært medlem i EU. Men det skal jeg la ligge i dag.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 17.

(Votering, sjå side 2729)

S a k n r . 1 8

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud og Øyvind Halleraker om dispensasjon fra yrkestransportlova for personer over 70 år (Innst. S. nr. 217 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:68 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske frå transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 40 minutt og fordelt med inntil 5 minutt til kvart parti og inntil 5 minutt til medlemmer av Regjeringa.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til replikkordskifte på inntil fem replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innanfor den fordelte taletida.

Vidare blir det foreslått at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Det er vedteke.

Jan Sahl (KrF) [20:50:07] (ordfører for saken): Representantene Hoksrud og Halleraker har fremmet et privat Dokument nr. 8-forslag som inneholder to forslag: å endre yrkestransportloven for personer over 70 år og å innføre en dispensasjonsordning fram til en slik lovendring blir foretatt. Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre fremmer også egne forslag i innstillingen. Alle forslagsstillerne skal selv få redegjøre for bakgrunnen og argumentasjonen for forslagene om et lite øyeblikk.

Først litt om komiteens behandling av dokumentet. Yrkestransportloven § 37 a tredje ledd setter den øvre aldersgrense for kjøreseddel til 70 år. Komiteens flertall viser til at den øvre aldersgrense for å inneha kjøreseddel dels er

begrunnet med generelle trafikkisikkerhetshensyn og dels med det ansvaret en yrkessjåfør har for sine passasjerer. Flertallet understreker at trafikkisikkerhetshensyn alltid må veie tungt.

Komiteens flertall mener videre at det er klokt å opprettholde forskjellen mellom førerkortbestemmelsene og kjøreseddelbestemmelsene, på grunn av passasjeransvaret. Det er forskjell på å kjøre med eller uten passasjerer. Risikoen bør vurderes annerledes for en sjåfør i yrkestransport, med ansvar for en buss full av passasjerer, enn for en som skal kjøre en privatbil eller lastebil uten passasjerer. Det forventes også at myndighetene sikrer passasjerenes sikkerhet innenfor offentlig transport, mens når det gjelder privat biltransport, kjenner passasjerer som oftest bilføreren og kan vurdere situasjonen selv.

Flertallet støtter forslagsstillerens argument om at hensynet til tilrettelegging for seniorerne i arbeidslivet er viktig. Det er et mål at eldre arbeidstakere skal få fortsette i lønnet arbeid så lenge som mulig. Det er viktig å hindre utstøting fra arbeidslivet, og seniorerne i arbeidslivet bør bli stående lenger i yrkesaktivitet dersom de ønsker det. Dette er et viktig argument.

Statsråden sier i sin uttalelse til komiteen at hun så snart som mulig vil komme tilbake til Stortinget med saken og med eventuelle forslag til endringer. Flertallet ønsker på den bakgrunn å vedlegge dokumentet protokollen.

Jeg vil gjerne knytte noen få kommentarer til noen aspekter ved forslaget. For ganske nøyaktig ett år siden fremmet Fremskrittspartiet et likelydende forslag. Stortinget vedtok da å vedlegge dokumentet protokollen, men under behandlingen av dokumentet kom forholdet til EU/EØS og andre europeiske land til å dominere. Komiteens flertall mente at spørsmålet om harmonisering av aldersbestemmelsene i yrkestransportloven med andre europeiske lands regler måtte vurderes nøye. Når det gjaldt forholdet til EØS, konkluderte regjeringen med at vår aldersgrense for å kjøre yrkestransport med buss bare kan anses som et problem i den grad bestemmelsen kan virke konkurransevridende, og at så lenge aldersgrensen på 70 år ligger godt over normal pensjonsalder for bussførere, anses ikke denne grensen som problematisk i forhold til EØS.

For Kristelig Folkeparti veier verken konkurranse- eller harmoniseringsargumenter mer enn sikkerhetsargumentet. Men, som sagt, seniorargumentet veier tungt. Vi har et mål om å legge til rette for seniorerne i arbeidslivet. Dette argumentet kan imidlertid ikke rangeres over sikkerhetsargumentet. Ingenting er viktigere enn sikkerheten. Det avgjørende spørsmålet blir da om departementet og direktoratet i samarbeid med helsemyndighetene vil vurdere 70-årsalderen i seg selv som utslagsgivende i forhold til egnethet bak rattet. Så vidt jeg husker, svarte Samferdselsdepartementet for et år siden omtrent slik på det spørsmålet: Høy alder i seg selv tilsier ikke at man blir dårligere sjåfør enn man har vært tidligere. Høy alder øker imidlertid risikoen for alvorlige, akutte sykdomstilfeller. Da er det interessant å lese Samferdselsdepartementets uttalelse denne våren, som lyder slik:

«Det er alderen i seg selv som utgjør en trussel mot vedkommendes helsetilstand, selv om personen ellers er i fin form og har god førlighet.»

Det kunne være interessant å få vite hva som ligger til grunn for disse tilsynelatende forskjellige uttalelsene, og om statsråden ser mulighet for en eventuell harmonisering av trafikksikkerhetsargumentet og seniorargumentet.

Eirin Faldet (A) [20:55:07]: Til henvisningen fra siste taler er det kanskje på tide at en senior tar ordet her.

Det er viktig å presisere at det er forskjell mellom førerkortbestemmelsene og kjøreseddelbestemmelsene. Det er viktig og riktig å opprettholde denne forskjellen. Privat personbiltransport der passasjerer selv kan vurdere om det er trygt å sitte på med den eldre bilføreren, er annerledes og må vurderes annerledes enn yrkestransport. Dette kan folk bestemme selv når det gjelder privatpersoner, men de kan ikke velge selv når det gjelder kollektivtransport. En øvre aldersgrense for å inneha kjøreseddel er altså dels begrunnet med generelle trafikksikkerhetshensyn og dels med det ansvaret en yrkessjåfør har for sine passasjerer.

Arbeiderpartiet er glad for signalene om tilrettelegging for senioren i arbeidslivet, og det er viktig, som også sakens ordfører gikk grundig inn på. Og la det være sagt: Det er mange, mange dyktige sjåfører over 70 år. I enkelte tilfeller er kanskje en eldre sjåfør bedre sjåfør enn enkelte yngre. Men det er dog en realitet at reaksjonsevnen svekkes med årene, og det er altså i denne sammenhengen snakk om trygghet for andre mennesker.

Det er bra at Samferdselsdepartementet i samarbeid med helsemyndighetene bl.a. skal få vurdert om det er en bedring i helsenivået blant de eldre, og om det kan finnes grunnlag for en regelendring. Statsråden har altså understreket at hun vil vurdere denne saken nøye. Derfor mener Arbeiderpartiet at saken er i de beste hender, og kan anbefale at forslaget vedlegges protokollen.

Bård Hoksrud (FrP) [20:57:56]: Mange politikere er opptatt av å argumentere for viktigheten av at arbeidstakerne skal stå lenger i arbeidslivet. De to foregående talere har også i så måte vært svært opptatt av at eldre arbeidstakere skal få lov til å stå lenger i arbeidslivet, men ikke denne arbeidstakergruppen. Dette er en veldig viktig sak for mange eldre arbeidstakere som i dag kjører både buss, taxi og annen form for persontransport, og som har fylt eller snart fyller 70 år.

Komiteens flertall viser til at trafikkhensyn alltid må veie tungt. Selvfølgelig er alle enige om at dette er svært viktig, og at det bør tillegges svært stor vekt. Men vi mener allikevel at det er en stor brist i argumentasjonen fra flertallet i komiteen, for denne saken dreier seg ikke bare om hvorvidt personer over 70 år skal kunne drive med persontransport eller ikke, men det er et spørsmål om man skal kunne drive persontransport og ha lov til å ta seg betalt for det, eller ikke. Det er altså ikke et spørsmål om man skal kunne få lov til å drive persontransport med buss eller taxi etter at man har fylt 70 år, men det er et spørsmål

om man skal få lov til å ta betalt eller ikke for denne tjenesten.

Slik loven faktisk er i dag, er det slik at en person som har fylt 70 år, godt kan kjøre en trailer på 50 tonn eller til og med 56 tonn, og dette kan han i tillegg ta betalt for så lenge han har vært igjennom en legesjekk og oppfyller kravene for å beholde sitt førerkort i klasse 2. Det er kanskje slik at det også kan medføre en viss risiko å kjøre en trailer på 50 eller 56 tonn ved en eventuell ulykke hvor en trailer eller en lastebil er involvert. I tillegg til dette kan utenlandske sjåfører som har fylt 70 år, kjøre så mye de bare vil og hører i Norge og ta seg betalt for det, uten at dette er i strid med loven. Dersom en norsk sjåfør velger å flytte f.eks. til Sverige og få seg et svensk førerkort, kan han komme tilbake til Norge og kjøre så mye han vil med det svenske førerkortet sitt.

I tillegg er det slik at norske sjåfører som har fylt 70 år, kan kjøre så mye de vil og ta betalt for det så fort de passerer grensen på Svinesund eller en av de andre grenseovergangene i Norge, og da kjører de fullt lovlig. Dagens regelverk kommer i sterk kontrast til komiteens flertallsmerknad om trafikksikkerhetshensyn, når man kan kjøre så mye persontransport man bare vil, så lenge man ikke tar seg betalt for det. Spørsmålet blir derfor: Er det slik at en person som betaler for å bli transportert, er mer verdt enn den som ikke betaler for å bli transportert? Etter å ha blitt fortalt og vist hvordan loven faktisk virker, blir loven og hvordan den håndheves, noe spesiell.

Statsråden sier også i sitt svarbrev til komiteen at spørsmålet om å åpne for å dispensere fra yrkestransportloven § 37 a skal vurderes videre i samarbeid med helsemyndighetene for å finne ut om det har vært en bedring i helsenivået blant de eldre, og om det da finnes grunnlag for en regelendring.

Også sist gang denne saken var til behandling i Stortinget, måtte man vurdere dette nøye før man eventuelt ville gjøre endringer i loven. Så et betimelig spørsmål til slutt må da være: Hvor lang tid trenger man på å vurdere dette spørsmålet før man kan klare å fatte en endelig beslutning?

Jeg vil få lov til å ta opp forslaget fra Høyre og Framskrittspartiet.

G u n n O l s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har tatt opp det forslaget han refererte til.

Øyvind Halleraker (H) [21:01:57]: Representanten Hoksrud redegjorde grundig og godt for vårt forslag, men tillat meg noen få kommentarer.

Denne saken dreier seg også om likebehandling av sjåfører fra Norge og fra andre land, kanskje først og fremst nordiske land. Det er med andre ord en tilpasning til EUs regelverk vi her foreslår – en rettferdighet overfor nordmenn, med andre ord.

Men det er riktig, som representanten Sahl var inne på: Seniorperspektivet er viktig. Målsettingen om å holde i

arbeid folk som vil, kan og har helsen, er uttalt fra mange. Helsemessig er det vel mange som mener at 70-åringene i dag er sprekere enn 70-åringene for 27 år siden. Derfor er jeg glad for at statsråden i sitt brev trekker fram dette og vil vurdere dette i samarbeid med helsemyndighetene.

Jeg tolker i grunnen kommentarene fra både Vegdirektoratet og statsråden i hennes brev dit hen at man er villig til å se nærmere på dette forholdet og komme tilbake til Stortinget med saken. For oss som forslagsstillere er det et stykke på vei. Jeg ser fram til at saken kommer tilbake rimelig raskt. Det burde jo ikke være så komplisert.

Vi skulle helst sett at vi i dag vedtok en dispensasjonsordning og deretter fikk fram en sak om lovendring, men slik ser det ikke ut til at det blir.

Odd Einar Dørum (V) [21:04:08]: Venstre ønsker seniorer velkommen i arbeidslivet, og ser det som svært positivt at seniorer ønsker å delta aktivt i arbeidslivet. Det er derfor positivt at vi nå har fått en debatt om seniorers deltakelse innenfor yrkestransporten. Det er også slik at vi uansett må ta hensynet til passasjerer alvorlig. Det er et faktum ved utviklingen i vårt land at vi har fått flere og flere som kjøres med skolebuss, over lengre og lengre distanser. Derfor må vi uansett være sikre på at vi får en trygg passasjertransport, og opprettholde en visshet om at person- og kollektivtransport er trygt i Norge, både for reisende som for øvrige trafikanter. Hensynet til trafikksikkerheten og passasjerene må derfor veie svært tungt i denne saken.

Venstre mener at det er viktig at en eventuell endring av lov om yrkestransport er basert på et solid faglig grunnlag. Vi ønsker derfor en vurdering av loven for å se på om det finnes et faglig grunnlag for å endre dagens bestemmelser. Venstre vil presisere at det bør legges vekt på økt grad av individuell behandling av den enkelte sjåfør i loven.

Jeg har i friskt minne en mann godt over den aldersgrensen som er nevnt her, som kjørte skolebussen både trygt og godt på ikke helt gode veier et sted i Midt-Norge, for å si det på den måten. Derfor har jeg også merket meg at både Vegdirektoratet og statsråden, som legger trafikksikkerheten til grunn, noe jeg er glad for at man gjør, også er åpne for at det kan gjøres individuelle vurderinger.

Vi ser det derfor som positivt at et slikt arbeid er beskrevet, og skulle gjerne sett at det hadde skjedd raskere. Men på bakgrunn av den gjennomgangen som jeg synes det er riktig å gjøre, finner jeg det riktig å omgjøre Venstres forslag i komiteinnstillingen, som jeg herved tar opp, til et oversendelsesforslag. Det gjør jeg med bakgrunn i Vegdirektoratets merknader, slik statsråden har gjengitt dem, og det statsråden sier i sitt svar til komiteen.

Presidenten: Representanten Odd Einar Dørum har tatt opp det forslag han refererte til.

Statsråd Liv Signe Navarsete [21:06:26]: Yrkestransportlova fastset den øvre aldersgrensa for køyresetel til 70 år. Aldersgrensa er sett i samråd med helsemyndighetene. Det er ikkje høve til å gi generell dispensasjon slik

lova er i dag. Forslaget kan difor ikkje gjennomførast utan lovendring. Når eg tidlegare har opplyst Stortinget om at eg arbeider med ei lovendring, synest forslaget som eit reint demonstrasjonsforslag.

Ei øvre aldersgrense for køyresetel er dels grunngeve med generelle trafikksikkerhetsomsyn og dels med ansvaret ein yrkessjåfør har for passasjerane sine. Eldre har høvesvis stor risiko for akutte tilfelle av sjukdom, og har lengre reaksjonstid og svekt syn samanlikna med yngre.

Eg merkar meg at fleirtalet viser til at det gjer seg gjeldande spesielle omsyn når det gjeld den yrkesmessige persontransporten. Her må omsynet til passasjerane vege tungt. Passasjerane har ofte ikkje noko val med omsyn til å kunne velje transportør, og må kunne lite på at myndighetene har gjort dei avvegingane som trengst for å sikre passasjerane når dei nyttar offentleg tilgjengeleg transport.

Når det gjeld privat personbiltransport, kjenner passasjerane som regel bilføraren og kan avstå frå å følgje med ein eldre bilfører etter ei individuell vurdering av situasjonen. Difor vert vurderingane noko annleis her enn for sjåførar i offentleg transport.

Vegdirektoratet har vurdert fleire spørsmål knytte til alderskravet for køyresetel. Direktoratet tilrår at det er ei øvre grense for å inneha køyresetel, men meiner at det kan vere grunn til å vurdere om denne grensa skal vere høgare enn i dag. Dersom me skal endre aldersgrensa i lova, må det gjerast i samråd med helsemyndighetene, og eventuelt fordi helsemyndighetene finn at betra helsenivå hos eldre tilseier det. Det kan òg vere grunn til å vurdere ei dispensasjonsordning, men òg her må ei vurdering av helse liggje til grunn. Eg vil i samråd med helsemyndighetene få vurdert om det er grunnlag for ei regelendring i yrkestransportlova på dette området.

Eg vil informere Stortinget om det vidare arbeidet med dette. Eg vil kome tilbake med forslag til regelendring dersom dei vurderingane vi no gjer, gir grunnlag for det.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bård Hoksrud (FrP) [21:09:00]: Jeg er usikker på om jeg hørte riktig hva statsråden sa. Jeg vil gjerne at statsråden presiserer det – om det stemmer at hun anså forslaget som et demonstrasjonsforslag fra representantene.

I tillegg ønsker jeg å stille spørsmål til statsråden: Er det ikke slik at det denne diskusjonen dreier seg om, er om man skal få betalt eller ikke få betalt for transporten, og ikke det trafikksikkerhetsmessige aspektet. Det er noe alle er enige om. Men det som dette faktisk dreier seg om, er om man skal ha lov til å ta betalt eller ikke ta betalt for denne type persontransport.

Statsråd Liv Signe Navarsete [21:09:39]: Stortinget skal vere kjent med at eg har eit arbeid på gang på dette området. Det var på det grunnlaget eg kalla forslaget for eit demonstrasjonsforslag – eg sa ikkje at det var det, det kan synast å vere det, sa eg.

Når det gjeld spørsmålet om å ta seg betalt eller ikkje, handlar nettopp dette om om yrkessjåførar skal kunne fortsetje i eit arbeidsforhold, og då handlar det jo om å ta seg betalt. Det eine impliserer jo det andre. Det er vel ikkje noko poeng for dei fleste å arbeide gratis med persontransport. Dei fleste vil sjølvsagt då vere i eit løna forhold. Spørsmålet vil uansett – på godt vestlandsk – koke ned til eit spørsmål om ein kan tillate eldre over 70 år å få dispensasjon frå yrkestransportlova, om ein skal heve aldersgrensa eller eventuelt utvide dispensasjonsordninga.

Eg vil kome tilbake til Stortinget med ei vurdering og rapportering om det arbeidet som eg har gjort greie for i svaret mitt.

Arne Sortevik (FrP) [21:11:06]: Enda et lite poeng til statsråden: Dette er jo en regjering som jeg formoder ikke bare er opptatt av seniorpolitikk, men også av kollektivtrafikk. Det er faktisk slik at kollektivtrafikken sliter med rekruttering, og en del selskaper ønsker å rekruttere sjåførar som har fylt 70 år, men har problemer med å gjøre det.

Ser statsråden at dette forslaget også er viktig i en slik sammenheng, og at det er viktig å komme tilbake med en snarlig løsning som vil gjøre det mulig for kollektivselskap som ønsker å utvide rekrutteringsbasen sin, og som trenger å utvide rekrutteringsbasen sin, også å ansette sjåførar som har fylt 70 år?

Statsråd Liv Signe Navarsete [21:11:51]: Ja, eg ser at det er eit poeng. Eg ser òg – og Regjeringa ser det – at det er viktig å ha ein god og aktiv seniorpolitikk. Som det vart sagt i eit innlegg tidlegare, er det klart at ein 70-åring i dag kanskje har betre kvalifikasjonar enn han hadde for 29 år sidan – var det vel – då lov om samferdsel vart vedteken. Det er definitivt gode intensjonar i forslaget. Dei intensjonane vil eg ta med meg i det arbeidet som eg skal gjere, og som eg vil kome tilbake til Stortinget med seinare.

Odd Einar Dørum (V) [21:12:44]: Jeg vil benytte replikken til å si fra at jeg ble svært forundret over at statsråden kalte Dokument nr. 8-forslaget for et demonstrasjonsforslag. Jeg er i sak veldig nær statsrådens standpunkt – svært nær. Jeg har derfor også gjort Venstres forslag om til et oversendelsesforslag. Ut fra tidligere erfaringer i denne salen, både som statsråd og som stortingsrepresentant, ble jeg svært forundret over den kommentaren overfor forslagsstillerne, som jeg i sak ikke er enig med.

Det må være slik at skal man drive opposisjonspolitik i en sal, må man kunne gjøre det. I et departement vet jeg at det skjer mye. Jeg vil gi statsråden kompliment for at hun på mange måter er en svært engasjert, intens og hardt arbeidende statsråd. Men jeg ble som sagt forundret, og jeg benytter replikken til på danner vis å gi uttrykk for denne forundringen overfor en statsråd som jeg står svært nær i mening i denne saken.

Statsråd Liv Signe Navarsete [21:13:43]: Eg merkar meg representanten Dørum si forundring.

Eg meiner eg ordla meg slik som at det kan synast som – eg slo som sagt ikkje fast at eg meinte det var det, men at det kunne synast som – eit demonstrasjonsforslag.

Eg skal vere veldig forsiktig med å karakterisere framlegg og innlegg frå respektable representantar i Stortingets sal, så eg tek med meg innlegget frå Dørum.

Øyvind Halleraker (H) [21:14:25]: Nå svarte for så vidt statsråden delvis på det jeg også ville spørre om. Men jeg har et tilleggsspørsmål.

Det er jo slik at vi som stortingsrepresentanter også har en betydelig ombudsrolle. Det er veldig mange mennesker som er opptatt av dette forholdet. Da er det på sin plass at man får anledning til å fremme et slikt forslag her i salen.

Statsråden nevnte i sitt svar til representanten Hoksrud at vi burde vite at et slikt arbeid var på gang. Jeg kan ikke erindre at vi er orientert om det. Hvis statsråden kunne fortelle oss hvor og når hun har gjort det, ville jeg være taknemlig for det.

Statsråd Liv Signe Navarsete [21:15:18]: Eg meiner at eg tidlegare – eg burde sjølvsagt hatt dato og tidspunkt – har fortalt Stortinget at eg arbeider med denne saka. I departementet og som statsrådar er me ombodsmenn, og eg er heilt einig med representanten i at dette er ei sak med betydeleg engasjement ute. Det er på det grunnlaget saka er teken opp, og me arbeider med å få eit grunnlag for å ta avgjerd i saka. Eg skal kome tilbake meir konkret. Eg seier meg lei for at eg ikkje kan vere heilt konkret på dato og tidspunkt, så det får eg heller få lov til å kome tilbake til.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Bård Hoksrud (FrP) [21:16:31]: Jeg tror ikke jeg trenger 3 minutter, men jeg synes det er på sin plass å si noe når statsråden bruker slike uttrykk om forslagsstillere og et Dokument nr. 8-forslag som blir framsatt i denne sal, og når man ikke vet når man har orientert Stortinget. For det statsråden nettopp har orientert Stortinget om, er at man ikke ønsker å gjøre noe med saken i 2006. Det er nettopp derfor forslagsstillerne fremmer forslaget. Vi ønsker fortgang, og vi ønsker at eldre skal kunne få muligheten til ervervsmessig persontransport også etter fylte 70 år, og ønsker en dispensasjon for det umiddelbart.

Så synes jeg også det er på sin plass, som representanten Halleraker også var inne på, å påpeke at alle de som har tatt kontakt, har vært veldig opptatt av denne saken og hvordan statsråden ser på et slikt forslag som er lagt fram i Stortinget.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 18.

(Votering, se side 2729)

S a k n r . 1 9

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Arne Sortevik, Bård Hoksrud, Per Sandberg og Kenneth Svendsen om en vurdering av samferdselsmessige tiltak som kan sikre øysamfunn og kystkommuner bedre næringsmessig verdiskaping (Innst. S. nr. 218 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:71 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlemmer av Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Eli Sollied Øveraas (Sp) [21:18:43] (ordfører for saka): Dokument nr. 8-forslaget frå Framstegspartiet gir ei god beskriving av den verdiskapinga som skjer rundt om i Distrikts-Noreg. Forslagsstillarane peikar på at i mange øysamfunn og kystkommunar er bilferje og hurtigbåt einaste sambandet eller hovudsambandet til fastlandet sitt samferdslenett, og dei ber Regjeringa gi Stortinget ei vurdering av korleis desse samfunna kan få betre moglegheiter for næringsmessig verdiskaping.

Forslagsstillarane viser til utfordringar for øysamfunn der særleg fisk og fiskeprodukt er den viktigaste næringsverksemda. Dei peikar òg på dei spesielle utfordringane transportørar av ferskvareprodukt står overfor. Eg reknar med at forslagsstillarane vil gjere grundig greie for sitt framlegg.

Komiteen sitt fleirtal understrekar at samferdsle er ein viktig føresetnad for busetnad, næringsutvikling og ressursutnytting. Det same fleirtalet meiner òg at det er eit mål å auke satsinga på samferdsle.

Alle partia, unnateke Framstegspartiet og Høgre, står saman i ein merknad som peikar på at ein bør ha betre rabattordningar på ferjeflåten, og at ein bør greie ut om ein-skilde ferjesamband kan vere gratis. Regjeringa er i gang med dette utgreiingsarbeidet, og frå 1. mai 2006 vart også rabattordninga på ferjeflåten auka frå 40 til 45 pst.

Dei same partia er samde om at Nasjonal transportplan er det mest eigna dokumentet Stortinget har når det gjeld samordning av sektorvise tiltak innanfor samferdslepolitikken og næringspolitikken. Det har under arbeidet med utforminga av Nasjonal transportplan kome innspel og synspunkt både frå næringslivet og frå lokale myndigheter.

Fleirtalet er samd med forslagsstillarane i at ein bør få ei kartlegging av øysamfunn og kystkommunar som er ein-sidig avhengige av bilferje og hurtigbåt, og at dette òg

er forhold som bør verte avdekt, og omtalte i Nasjonal transportplan.

Derfor er det underleg – vi kan bruke det ordet – at Kristeleg Folkeparti og Venstre, som er ein del av dette fleirtalet, også støttar mindretalsforslaget i innstillinga om ei eiga vurdering. Samtidig står dei i fleirtalsmerkna-den på at det er naturleg at dette vert omtalt og avdekt i Nasjonal transportplan.

Eg er usikker på kva mindretalet meiner med framlegget sitt om at Regjeringa skal gi Stortinget ei vurdering av dette temaet. Ønskjer mindretalet ei eiga sak utanom Nasjonal transportplan? Er det ei stortingsmelding det er eit ønske om? Eller ønskjer dei ei utgreiing i samband med budsjettframlegget for 2007? Dette kjem ikkje fram verken av merknader eller av framlegget. Men eg antek at dei vil gjere greie for på kva måte dei ønskjer at denne vurderinga vert lagd fram. Anbefalinga frå fleirtalet er at denne saka vert lagd ved protokollen.

Tor-Arne Strøm (A) [21:22:24]: For Arbeiderpartiet har det alltid vært et overordnet mål i distrikts- og regionalpolitikken å legge til rette for likeverdige levevilkår i hele landet og å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret.

Vi vil understreke at samferdsel er en viktig forutsetning for bosetting, næringsutvikling og ressursutnyttelse. Det offentlige har ansvar for at det er et godt og moderne kommunikasjonsnett i hele landet. Derfor er det et viktig mål å legge til rette for en positiv utvikling i hele landet og øke satsingen på samferdsel. Dette betyr bl.a. å prioritere utbygging av vegnettet i distriktene, å opprettholde et godt riksvegferjetilbud og å utbedre havner og farleder.

Riksvegferjene er å regne som en del av vegnettet. Utgiftene for dem som benytter disse, bør reduseres. Regjeringen vil bedre rabattordningene og utrede om enkelte strekninger kan gjøres gratis. Jeg viser til at bl.a. arbeidet med Nasjonal transportplan, NTP, for perioden 2010–2019 er startet opp.

Utformingen av NTP skjer i en grundig planprosess, der samordning av sektorvise tiltak og innhenting av synspunkter fra lokale myndigheter og lokalt næringsliv blir ivarettatt. Derfor er det så viktig å lytte til fylkenes prioriteringer. Derfor er det også i retningslinjene for transportetatens arbeid med grunnlagsmateriale for en ny NTP uttrykkelig uttalt at det skal legges stor vekt på medvirkning fra fylkeskommuner og storbyer og fra bruker- og interessegrupper i planprosessen.

Nasjonal transportplan er det mest egnede og hensiktsmessige dokumentet å bruke for å forelegge Stortinget en samordning av sektorvise tiltak innenfor samferdslepolitikk og næringspolitikk.

Kartlegging av øysamfunn og kystkommuner som er ensidig avhengige av bilferje og hurtigbåt, er også noe som bør og må være med i NTP-prosessen. Vi må aldri glemme den store verdiskapingen som skjer i disse kystsamfunnene, og at produktene derfra skal raskt ut til sentrale strøk og til det internasjonale markedet.

Arne Sortevik (FrP) [21:25:27]: Jeg skal ta en kortversjon – det begynner å bli litt sent på kvelden. Forslaget er egentlig selvforklarende, men la meg legge til noen poenger.

Det er stor verdiskaping innen fiskerinæringen, og det er ofte stor eksport av ferskfisk til europeiske markeder og også markeder som ligger lenger borte. Prisen på ferskfisk er selvsagt avhengig av hvor fersk fisken er. Så enkelt og så vanskelig er det. Fisk som står opplesset på trailer over natten i påvente av første ferje neste dag, fordi dagens siste ferje er gått, får redusert holdbarhet og redusert pris. For mange øysamfunn og mange kystkommuner som er uten fast veiforbindelse til riksveinettet, og derved uten fast veiforbindelse mot viktige markeder, kan næringsvirksomheten fortone seg som risikosport. Derfor kommer vi med forslaget.

Fremskrittspartiet er glad for at både Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er med. Til saksordføreren vil jeg si at det er formulert åpent, i håp om å få flere med. Det lykkes vi dessverre ikke med. La meg være helt klar på at vi ikke ønsker å vente fire år gjennom en lang, tung, ny planprosess for en ny nasjonal transportplan. Vi mener det må kunne gjøres grep raskere enn å vente på en tung planprosess i fire år. Det har jo faktisk Regjeringen selv demonstrert til overtydelighet, for det ligger 1 mill. kr til ekstra nattferje – riktignok litt lenger syd enn der en del av disse hovedproblemstillingene finnes, men det ligger altså puttet inn 1 mill. kr ekstra til nattferje i Rogaland. Der har man altså kommet til at man kan gjøre grep.

Mange andre kunne ønske seg flere avganger – kanskje ikke nattferje, men flere avganger. Denne regjeringen kan altså gjøre det hvis de vil. Det ville være flott om man gjorde noen grep, f. eks. i neste budsjett, og tok for seg en del av de øysamfunn og de kystkommuner som faktisk trenger noen flere ferjeavganger, slik at næringsvirksomhet og verdiskaping ikke lenger blir like mye preget av risikosport.

Jeg tar opp forslaget.

Presidenten: Representanten Arne Sortevik har tatt opp det forslaget han refererte til.

Øyvind Halleraker (H) [21:28:12]: Jeg registrerer at flertallet også er enig i det forhold som her er tatt opp, og at det bør vies større oppmerksomhet. Flertallet henviser saken til NTP-arbeidet, mens en samlet opposisjon er mer utålmodig og ber om en vurdering av tiltak nå.

Jeg skal ikke forlenge debatten unødige, bare peke på et forhold som jeg synes fortjener oppmerksomhet. Vi snakker her om et viktig næringsliv i øysamfunn som ofte består av eksportbedrifter, særlig for fisk og fiskeprodukter, hvor både tid og kostnad betyr mye for konkurransen med andre land. Da må det være viktig å få ned kostnadene initielt, altså så tidlig som mulig i produktets verdiøkning- og kostnadskjede. Nettopp ventekostnader, tidsspille, manglende ferjetilbud og ferjekostnader blir da viktig for eksportproduktets videre verdiøkning. Bearbeidings- og transportkostnadene er jo også ledd i produktets veg mot markedet. Derfor er det Norge som eksportorientert na-

sjon som er tjent med at slike kostnader er lavest mulig, tidligst mulig, på eksportvegen. Derfor fortjener dette oppmerksomhet nå, og ikke om tre–fire år.

Til saksordføreren: Statsråden står selvsagt helt fritt i å vurdere hvordan hun vil melde tilbake til Stortinget.

Jan Sahl (KrF) [21:30:11]: Det er bred enighet om at det er et overordnet mål i distrikts- og regionalpolitikken å legge til rette for likeverdige levekår i hele landet og å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret. Det er riktig, som forslagsstillerne påpeker, at mange kyst- og øysamfunn har en god næringsutvikling og bidrar stort til verdiskapingen i landet.

I distriktene ligger det meste av våre naturressurser. Verdiskapingen her danner grunnlaget for velferden både i distriktene og i urbane strøk. Men det er et faktum at folketallet i distriktene går ned. I tillegg skjer det en sentralisering innenfor distriktene, der strømmen går fra utkantkommuner til regionsentra.

Vi er avhengig av at det bor folk i distrikter med rike naturressurser. Derfor må vi gjennom ulike virkemidler flytte fokus fra fraflytting til tilflytting. Gjennom ulike virkemidler må det gjøres mer attraktivt å bo i utkantene. En god distriktspolitikk avhenger av politikken på alle områder. Landbrukspolitikk, fiskeripolitikk, politikk overfor kommunesektoren og den øvrige næringspolitikken er vesentlig i denne sammenheng. Det samme gjelder også kommunenes evne til tilrettelegging og oppgaveløsning.

Men også samferdsel er en viktig forutsetning for bosetting, næringsutvikling og ressursutnyttelse, og det offentlige har et ansvar for at det er et godt og moderne kommunikasjonsnett i hele landet. Avstandskostnader er en av de største utfordringene for næringslivet i distriktene. Bedre kommunikasjonsløsninger er viktig for en positiv utvikling.

Et velfungerende, lønnsomt, mangfoldig og aktivt næringsliv er en forutsetning for å sikre velferdssamfunnet og bosetting og livskvalitet i bygd og by.

Næringslivet har de senere år blitt utfordret av skjerpet konkurranse. Bondevik II-regjeringen fikk kontroll over kronekurs og renteutvikling. Det har skapt ny optimisme i næringslivet, også i distriktene. Nå ser vi tendenser til stigende rente og sterkere krone, noe som kan føre til nedleggelse og utflugging, og dermed tap av arbeidsplasser. Kristelig Folkeparti mener det er viktig at næringslivet til enhver tid har konkurransedyktige vilkår.

Næringspolitikken henger nøye sammen med velferds- og kulturpolitikk. Ved bedriftsetablering er det også viktig å kunne tilby et godt lokalsamfunn med gode skoler, barnehager, helse- og kulturtilbud. Men samferdselspolitikken er ikke mindre sentral: Bedre infrastruktur, gode veier og andre transportløsninger er viktig. Vi bør sikre transportløsninger som er tjenlige for næringslivet og for lokalsamfunnene.

I arbeidet med Nasjonal transportplan samordnes de ulike tiltakene i de ulike sektorene, og synspunkt fra lokale myndigheter og lokalt næringsliv innhentes. Det er bra at Nasjonal transportplan er en helhetlig plan med et total-

blikk på samfunnet. Det er viktig å se sammenhenger – alt henger jo som kjent sammen med alt.

Kristelig Folkeparti er enig i at også en kartlegging av øysamfunn og kystkommuner som er ensidig avhengig av bilferge og hurtigbåt, bør ses på, bl.a. i forbindelse med Nasjonal transportplan-prosessen. Men vi tror det er viktig at Stortinget får en grundig vurdering tidligere av hvordan øysamfunn og kystkommuner som samferdselsmessig er ensidig avhengig av bilferge og hurtigbåt, kan gis en bedre mulighet for næringsmessig verdiskaping. Vi er derfor med på mindretallsforslaget med dette tema, og utfordrer statsråden til å svare positivt på mindretallets forslag denne gangen.

Statsråden uttaler i brev til komiteen at Regjeringen vil legge fram en egen stortingsmelding om distrikts- og regionalpolitikken, der bl.a. transportpolitikken vil være et viktig virkemiddel. Kristelig Folkeparti ser fram til å behandle også denne meldingen. Og jeg vil legge til at her ligger det også en mulighet til å svare på dette Dokument nr. 8-forslaget.

Avslutningsvis vil jeg nevne at Kristelig Folkeparti selvfølgelig støtter statsrådets presisering av at fylkeskommunene og kommunene har et ansvar for å medvirke til ønsket regional utvikling, og at ikke Stortinget bør gå inn med direkte tiltak og pålegg overfor fylkeskommunen. Målet må være å styrke kysten og distriktene og å styrke lokaldemokratiet.

Odd Einar Dørum (V) [21:35:04]: For Venstre er det, i likhet med for flertallet, et overordnet mål i distrikts- og regionalpolitikken å legge til rette for likeverdige levekår i hele landet og å opprettholde hovedtrekkene i bosetningsmønsteret.

I kystdistriktene spiller lokal transport med hurtigbåt og ferge en viktig rolle. Ikke minst gjelder dette i områder uten fast veiforbindelse, og da både innenfor godstransport og persontransport. Og med en viss erfaring fra norsk samferdselspolitikk vil jeg si at av og til er utfordringene å ligne med utfordringene i avansert motorsport. Det kreves mye for å sikre det vi vet, nemlig, som flere representanter har vært inne på, at norske eksportbedrifter ofte har en svært lang og kostbar transportvei til sine markeder, og for bedrifter der første del av veinettet ikke er vei, men ferge, blir avstandsulempen forsterket dersom det er dårlig kapasitet og lav frekvens på fergene.

Et virkemiddel når det gjelder å sørge for fergeforbindelse med tilfredsstillende kvalitet og regularitet, ligger i statlig kjøp av riksveifergetjenester som også kan utvides til å gjelde øremerking av midler til enkelte fergesamband eller hurtigbåtsamband etter særlige kriterier. I denne sammenheng vil jeg også, som andre talere, vise til at Regjeringen i det reviderte budsjettet for 2006 nettopp har brukt denne muligheten gjennom forslaget om en økning på posten «Kjøp av riksvegferjetjenester» med 1 mill. kr for å dekke utvidelse av tilbudet med nattferger i sambandet Stavanger–Tau fra 1. juni 2006. Dette er ett av fergesambandene/områdene som er omtalt av forslagsstillerne.

For andre av de omtalte samband/områder – og jeg nevner dem: Lovund og HALD-prosjektet – er det ikke snakk om nattferger, men først og fremst om ferger på

dag-/kveldstid, som kan sikre at fersk fisk lastet på vogntog faktisk kommer av gårde samme dag vogntoget er lastet, og at reisende kan komme fram og tilbake innenfor rimelig tidsramme i yrkesmessig og privat sammenheng.

Det er derfor viktig at Regjeringen foretar en vurdering av alle aktuelle øysamfunn og kystkommuner der fergeforbindelse og hurtigbåtforbindelse er avgjørende for verdiskapingen. Utgifter for staten gjennom kjøp av riksveifergetjenester eller øremerket kjøp av andre fergetjenester på kort sikt kan gi en god samfunnsmessig avkastning på lengre sikt. Dette kan samvirke godt med ønsket politiske mål og strategier på andre områder av politikken, og på den måten sikre gode sektorovergripende, samfunnsøkonomiske virkninger. Venstre støtter derfor forslaget om at Regjeringen må gi Stortinget en vurdering av hvordan øysamfunn og kystkommuner som samferdselsmessig er ensidig avhengige av bilferge og hurtigbåt, kan gis bedre mulighet for næringsmessig verdiskaping.

La meg komme med en personlig betraktning på det, for av og til har jeg vært i nærheten av bedrifter på disse øysamfunnene, og det er jo slik at det lukter rå og effektiv kapitalisme, i den forstand at folk står på, og de skaper noe. På noen av stedene har man jo til og med opplevd det under at fylkeskommuner som har lite penger, klarer å konsentrere sine små midler, nettopp for å sørge for at lokale veinett skal sikres. Et slikt eksempel er Averøy på Nordmøre, og når man er i nærheten av å ha den viljen til å løfte lokalt, inviterer man også til å løfte i et samspill mellom det lokale og det nasjonale.

Så har jeg også vært på en del av veiene i Hordaland. Jeg skal ikke kommentere dem, bortsett fra at det er asfalt på riksveier fra 1950-tallet. Veisjef Martinsen i sin tid puttet asfalt på veien, men av og til var kurvaturen tvilsom. Så må vi si at på deler av kysten har vi fått bygd gode samband. Det er det all mulig grunn til å være glad over, det er positivt, og jeg er en av de norske politikere som er stolt når jeg prøver å møte f.eks. amerikanske journalister som ikke skjønner en del av tunnelene som vi har på kysten. Da prøver jeg ofte å oversette dem til dollarbetegnelser, og da blir de litt lyttende, fordi de altså ikke skal tenke på antall personbiler som kjører der, men de skal tenke på den verdien som kommer fram på mange måter. Det er jo det særegne ved Norge, at vi er i stand til å skape en slik utvikling, om noen med et snevert bedriftsøkonomisk syn ikke skjønner det, selv om det selvfølgelig er utrolig god bedriftsøkonomi og samfunnsøkonomi i at konkurranse-dyktige bedrifter kan levere produktene sine og holde oppe markedsandeler på områder som er viktige for oss. Og vi vet hvilke områder det er, vi vet at fisk er stort for Norge, vi vet at alt som har med det å gjøre, er særdeles viktig for oss. Så det er ikke bare med et formelt, men med et betydelig intellektuelt og emosjonelt engasjement at jeg slutter meg til det forslaget som er tatt opp av min partifelle Borghild Tenden i komiteen, og som vikar er det en stor glede å gi uttrykk for disse vitnesbyrd i et kveldsmøte i Stortinget. For vi kommer sikkert til å få andre typer vitnesbyrd under neste sak.

Statsråd Liv Signe Navarsete [21:39:45]: Eg trur at eg vil innleie med å seie at dette er nok ei sak der eg oppfattar at det er brei einigheit i Stortinget om intensjonane. I samsvar med komiteens fleirtal – og kanskje me skal seie eit samla storting her i denne saka – er Regjeringa òg oppteken av at det overordna målet i distrikts- og regionalpolitikken er å leggje til rette for likeverdige levekår i heile landet og å halde oppe hovudtrekka i busetjingsmønsteret, slik det òg har vore sagt av andre her. Samferdslepolitikken er eit viktig verkemiddel for å oppnå dette. Så god infrastruktur er òg eit viktig næringspolitisk verkemiddel, kanskje eit av dei viktigaste, dersom me lyttar til bl.a. NHO og mange bedriftsleiarar rundt om i landet.

I samsvar med regjeringserklæringa vil me leggje til rette for ei positiv utvikling i heile landet og auke satsinga på samferdsle, noko me alt er i gang med. Mellom anna inneber dette at me prioriterer utbygging av vegnettet i distrikta, og at me kan ha eit godt riksvegferjetilbod. Eg kan kanskje vise til andre debattar om oppfølgingsgrad i NTP; når det gjeld riksvegferjetilbodet er me iallfall i overkant med omsyn til oppfølging så langt, og Regjeringa skal halde fram med å følgje opp, for det er eit viktig tilbod til folk langs kysten. Òg utbetring av hamner og farleier er særdeles viktig i denne samanhengen.

Føringane for dei prioriteringane me skal gjere i denne perioden, vart lagde i eksisterande transportplan, Nasjonal transportplan 2006–2015, som vart lagd fram av Bondevik II-regjeringa. Eg er svært samd i intensjonane i det forslaget me no handsamar, og skulle ynskt at dei var høgare prioriterte i eksisterande Nasjonal transportplan, som legg grunnlaget for dei prioriteringane som me gjer i denne fireårsbolken. Så er prosessen med ein ny nasjonal transportplan i gang, og der medverkar både fylkeskommunar, storbyar, brukar- og interesseorganisasjonar. Etter mi oppfatning er det med og sikrar at lokale problemstillingar og utfordringar vert avdekte og vurderte og sette høgt på dagsordenen når me skal gjere dei tverrsektorielle avvegingane for ein samordna transportpolitikk og leggje fram eit forslag til ein NTP for den neste perioden, som etter planen vert lagt fram i 2008. Slik eg ser det, er NTP, som det har vore sagt av andre her, det best eigna dokumentet for å presentere for Stortinget ei samordning av dei sektorvise tiltaka som me skal ha innfor både samferdsle- og næringspolitikken.

Regjeringa ser på riksvegferjetilbodet som ein del av vegnettet og ynskjer å redusere utgiftene for dei som nyttar det. Me vil gjere rabattordningane betre, me er i gang med det, som kjent. Me vil setje i gang forsøk med riksvegferjer, vurdere det etter ei utgreiing som me no er i gang med, der me ser nærare på ulike modellar med gratis ferjer i riks- og fylkesvegsamband og korleis me skal innrette slike forsøk. Regjeringa vil på grunnlag av utgreiinga vurdere konkrete tiltak i budsjettet for 2008.

Det er eit nybrottsarbeid Regjeringa har sett i gang med utgreiing av gratis ferjer. Eg ser fram til ein positiv dialog med det breie fleirtalet som me no ser avteikne seg i Stortinget for å sikre betre transporttenester, ei auka verdi-

skapning og ikkje minst å kutte avstandskostnader for både næringslivet og fastbuande i distrikta.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne Sortevik (FrP) [21:44:01]: Jeg må innrømme at jeg var litt spent på om statsråden ville kalle dette et demonstrasjonsforslag, siden det var henvisning til NTP, men jeg er glad for at det ikke kom. Men jeg er overrasket over at man iler såpass langsomt. Poenget er bl.a., som jeg selv var inne på, at man har brukt nettopp et slikt tiltak i revidert nasjonalbudsjett. Poenget er også, for å knytte det til svarbrevet fra statsråden, datert 23. mai, at det er forventet at 93 pst. av ferjestrekningene tilfredsstiller målsettingen om åpningstid, og at 73 pst. tilfredsstiller målsettingen når det gjelder frekvens, og det er de som ikke ligger innenfor den rammen som har grunn til å være misfornøyde og utålmodige ved utsiktene til at de kanskje skal vente i fire år, til den nye rulleringen av Nasjonal transportplan kan bringe bedring. Jeg håper jo at det kommer raskere, og håper at statsråden kan bekrefte det, at man vil se på denne problemstillingen og ikke vente i fire år.

Statsråd Liv Signe Navarsete [21:44:57]: Ei samordna og fullstendig vurdering av dei behova som er innanfor den sektoren, vil kome i Nasjonal transportplan, NTP. Men på same måten som no i revidert nasjonalbudsjett, der me har eit forslag om å betre tilbodet på Tau-ferja, vil det sjølv sagt løpande kome opp forslag som må vurderast i den enkelte budsjetthandsaminga. Det vil òg skje i dei komande handsamingane av budsjettet. Men eg skil mellom det å vurdere enkelttilbod og det å sjå på det samla ferjetilbodet, som eg meiner framleis må gjerast i NTP-samheng. Det planarbeidet som skal gjerast, må leggjast inn der. Det er nettopp derfor me har Nasjonal transportplan. Men forbetringar er denne regjeringa alltid innstilt på å vurdere, og det kjem eg òg sjølv sagt til å gjere i dei komande budsjettprosessane.

Presidenten: Flere har ikke bedt om replikk.

Flere har heller ikke bedt om ordet til sak nr. 19.
(Votering, se side 2730)

S a k n r . 2 0

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Bård Hoksrud, Per Ove Width, Kåre Fostervold, Per Sandberg og Arne Sortevik om fullstandard firefelts E18 fra Larvik til Telemarks grense (Innst. S. nr. 219 (2005-2006), jf. Dokument nr. 8:80 (2005-2006))

Presidenten: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden begrenses til 40 minutter og fordeles med inntil 5 minutter til hvert parti og inntil 5 minutter til medlemmer fra Regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det gis anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil det bli foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Første taler er Odd Einar Dørum, på vegne av sakens ordfører, som er Borghild Tenden.

Odd Einar Dørum (V) [21:47:33]: I saken om firefelts motorvei fra Larvik til Telemark grense er komiteens flertall, dvs. Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, enige om at en høy vegstandard er viktig for å ivareta trafikksikkerheten og for å redusere antallet drepte og skadde i trafikken. Komiteen har merket seg at erfaringer tilsier at norske vegnormaler godt ivaretar hensynet til trafikksikkerhet, og at normalen er i samsvar med praksis i andre land det er naturlig å sammenligne seg med.

Flertallet viser til at E18 fra Larvik til Telemarks grense er dimensjonert i forhold til forventet trafikkbelastning og i henhold til eksisterende vegnormaler, samt at den forventede trafikkbelastningen på strekningen ligger godt innenfor dimensjoneringskriteriene til en 20 meter vegbredde.

Flertallet har merket seg at forslagsstillerne er kritiske til framskrivningene av trafikkveksten på strekningen. Flertallet viser imidlertid til at det vil foreligge fylkesvise trafikkprognoser høsten 2006 i forbindelse med arbeidet med Nasjonal transportplan, og at spørsmålet vedrørende dimensjoneringen av den aktuelle strekningen vil bli tatt opp igjen. Flertallet vil på denne bakgrunn tilrå at Stortinget avviser forslaget.

Mindretallet i komiteen, Høyre og Fremskrittspartiet, mener trafikkprognosene som foreligger, gir et feilaktig bilde av situasjonen, og at de er for lave i forhold til erfaringer til nå. Disse partiene viser til at en rekke lokale myndigheter har påpekt dette, og representantene vil selvfølgelig selv begrunne forslaget.

Jeg har registret, også på vegne av saksordføreren, at lokale offentlige myndigheter er kritiske til trafikkprognosene på den aktuelle strekningen. På bakgrunn av innspillene fra lokale myndigheter er det derfor av avgjørende betydning at statsråden gjør en grundig jobb med prognosene og sikrer at disse stemmer overens med virkelighetsbildet. Jeg føler at det er lagt en åpning for nettopp å kunne arbeide på den måten, og det er også en tilleggsgrunn til at vi avviser det forslaget som er fremmet.

Hvis jeg skal understreke noe helt til slutt, er det nettopp trafikksikkerhet, uten at jeg skal konkludere med noe som jeg ikke har rett til å konkludere med. Jeg er godt kjent med hvordan trafikksikkerheten er fremmet på den veien som går i den nordre delen av Vestfold. Grunnen til at jeg sier det, er at jeg hadde den glede å fremme forslaget om den veien i sin tid, og den ble iverksatt og ferdigstilt på rekordtid. Det er bare å ta til etterretning at den har hatt effekt, men jeg aksepterer alle de saklige grunner som ligger til grunn når en ser på dimensjonering, og når en ser

på vegnormalene. Det har jeg altså framført her på vegne av saksordføreren og på vegne av flertallet.

Men jeg synes det er grunn til å understreke at statsråden har signalisert at dette vil bli vurdert på en riktig måte, slik komiteen har skrevet. Jeg synes ikke det skal legges til side når denne saken presenteres i dag. Er avveininger krevende, er det en statsråds plikt å foreta slike avveininger. Jeg har den beste tro på at det vil bli gjort. Statsråden er en direktetalende kvinne, og derfor går det an å snakke direkte også gjennom presidenten til statsråden.

Så på dette grunnlag tar jeg opp den innstilling som er fremmet, på vegne av de partiene som står bak den.

Irene Johansen (A) [21:51:05]: Forslaget om fullstandard firefelts E18 fra Larvik til Telemarks grense er basert på at Stortinget skal instruere Regjeringen til å bygge en bestemt veibredde på en avgrenset strekning på E18 i Vestfold.

Slik planene ligger i dag, skal det i et langsiktig perspektiv bygges firefelts E18 fra Oslo til Kristiansand med en veibredde på 26 meter fra Oslo til Larvik og 20 meter videre sydover fra Larvik til Kristiansand. Begrunnelsen for å endre veibredden her er ifølge Statens vegvesen at det er et vesentlig fall i trafikkmengden ved Larvik, og at det er endringer i terrengforholdene som tilsier dette.

Det er ikke tenkt å endre veibredden ytterligere på strekningen, selv om trafikkmengdene kan variere mye mellom enkelte strekninger.

Trafikkprognosene som Statens vegvesen har utarbeidet for strekningen Larvik–Telemarks grense, viser en årsdøgntrafikk på 17 300 20 år etter åpningsåret. I dag er det en årsdøgntrafikk på 12 800.

Det er definert gjeldende veinormaler som er regulert gjennom en forskrift fastsatt av Samferdselsdepartementet etter veiloven § 13. Disse definerer noen viktige minimumskrav til veinettet.

Etter gjeldende veinormaler skal stamveier med 10 000–20 000 årsdøgntrafikk bygges som 20 meter bred firefelts vei med fysisk midtdeler mellom motgående kjørebane. En slik 20 meter bred vei har to veiskuldre, hver på 1,5 meter, fire kjørefelt, hver på 3,5 meter og en midtdeler på 3 meter.

Dersom trafikken overstiger 20 000 årsdøgntrafikk i prognoseåret, tilsier veinormalen at veien skal bygges som 26, 29 eller 30 meter bred firefelts vei. Kjørefeltsbredden er den samme med disse normene, men veiskulderen og midtdeleren er bredere.

Det er utarbeidet forslag til nye veinormaler som har vært på høring, men som ikke er ferdigbehandlet ennå. Forslaget innebærer mindre endringer i forhold til dagens veinormal og påvirker ikke realitetene i denne saken.

Det er i forslaget stilt spørsmål ved realiteten i de trafikkprognosene som er utarbeidet av Statens vegvesen, og som er lagt til grunn for utbyggingsplanene. Det har også vært satt spørsmålsteget ved holdbarheten i Statens vegvesens trafikkprognoser generelt den siste tida, senest i forbindelse med transportkomiteens reise til Østfold.

Samferdselsdepartementet sier i sitt svar til forslaget at det i forbindelse med arbeidet med NTP nå utarbeides nye

fylkesvise trafikkprognoser som vil være ferdige høsten 2006. Spørsmålet om dimensjonering av E18 vest for Larvik vil da eventuelt bli tatt opp igjen når disse foreligger. Arbeiderpartiet mener det er grunn til å forvente at Statens vegvesen har merket seg spørsmålene som er stilt til realismen i prognosene. Vi har også merket oss at statsråden har tatt dette på alvor. Dersom de nye prognosene for veitrafikken på strekningen viser et annet tall enn dagens, og veinormalene gir grunnlag for det, vil forslagsstillerens intensjon kunne bli ivarettatt.

Det settes også spørsmålstejn ved trafikkikkerheten ved å bygge en 20 meter bred vei istedenfor en på 26 meter. Samferdselsdepartementet legger i sitt svar vekt på at det ikke foreligger noen dokumentasjon eller erfaringer som viser forskjeller i trafikkikkerhet mellom 20 meter og 26 meter bred vei. Faktisk kan begge veistandardene avvike 50 000 årstdøgnstrafikk eller mer, og begge veistandarder gir store trafikkikkerhetsgevinster i forhold til dagens tofeltsvei med 8,5 meter bredde. Dette skyldes hovedsakelig midtdeleeren mellom kjøretningene som forebygger møteulykker, at det er en dobling av antall kjørefelt, og at det langsmed veien er en mykere utforming.

En 26 meter bred vei har bredere midtrabatt og veiskuldre, mens det ved 20 meter veibredde i stedet bygges havarilommer med jevne mellomrom som kan brukes ved nødstopp.

Erfaringer fra andre land som Sverige og Finland understøtter også det faktum at det ikke foreligger dokumentasjon eller erfaringer som viser forskjeller i trafikkikkerhet mellom 20 meter og 26 meter veibredde. Det er også grunn til å peke på erfaringer fra Østfold, med oppsetting av midtdeler på trefeltsvei som også komiteen fikk se da den var der, som har gitt store trafikkikkerhetsgevinster.

Det finnes mange eksempler på veistreknninger som er blitt utbygd med 20 meter bredde, med tilsvarende trafikkprognoser som for E18, uten et tilsvarende engasjement fra forslagsstillerens side. De har heller ikke foreslått å endre gjeldende veinormaler eller beslutningssystem for dette. Jeg reagerer derfor på engasjementet til forslagsstillerne i denne saken. Det er tilsynelatende kun på denne ene strekningen i Vestfold at de mener at utbyggingen av firefeltsvei med 20 meter veibredde vil medføre lavere trafikkikkerhet. Det er kun her, i denne saken, de foreslår å fravike normal beslutningsprosedyre og ber Stortinget pålegge Regjeringen å bygge en bredere vei. Så hva er formålet med saken når de vet at de blir nedstemt? Jeg kan ikke la være å undres om det er behovet for markering som teller mer enn resultatet.

Arbeiderpartiet støtter flertallsinnstillingen om å avvise saken.

Bård Hoksrud (FrP) [21:56:25]: Dessverre er det sånn at dette er i ferd med å koke ned til et spørsmål om trafikk tall og ikke trafikk tall. Jeg har lyst til å starte med å vise til et oppslag i Varden sist lørdag som nettopp går på dette med trafikkprognoser som ikke lenger holder mål. Det er ikke noe nytt at trafikkprognoser ikke holder mål, men dette viser at de trafikkprognosene man legger til grunn når man behandler denne type forslag,

ikke stemmer overens med virkeligheten. Nå viser trafikkprognosen og de reelle trafikk tallene fra denne strekningen at det er en forskjell på prognosene Vegvesenet la til grunn, og de reelle tallene, på ca. 35 pst. de siste ti årene.

Dette er en svært viktig sak for alle som bor ved veien og bruker den. Det har dessverre vært mange ulykker på strekningen, dessverre ofte med alvorlige personskader. Det er derfor viktig at denne veien blir bygd som en vei for fremtiden og ikke for fortiden, som det legges opp til fra vegmyndighetenes side, med den standarden man nå legger til grunn.

Alle lokale myndigheter, kommunen, fylkesmannen, Lastebileierforbundet og politiet mener at forslaget er uansvarlig både i forhold til trafikkmengden og den typen trafikk som ferdes på denne veistreknningen. På den aktuelle strekningen er antallet trailere ca. 19 pst., mens det normale på en sammenlignbar strekning er ca. 13 pst. Men her skal man da fra Vegvesenets side lage havarilommer som gjør at bilene kan stoppe på en havarilomme hver gang de får en motorstopp. Og det er jo alltid sånn at bilen stopper der hvor det er en havarilomme. Jeg tror de fleste vet at når bilen stopper, stopper den stort sett der den ikke burde stoppe, og ikke der mulighetene for å sette fra seg bilen er gode.

Jeg vil også tillate meg å bemerke at komiteens flertall viser til at E18 fra Larvik til Telemark grense er dimensjonert i forhold til den forventede trafikkbelastningen og i henhold til de eksisterende veinormaler. I tillegg viser flertallet til at det vil komme nye fylkesvise trafikkprognoser høsten 2006 i forbindelse med arbeidet med Nasjonal transportplan, og at spørsmålet vedrørende den aktuelle strekningen vil bli tatt opp igjen etter dette. Nå kan det være interessant å opplyse Stortinget om at man allerede bruker for lave trafikkprognoser for 2005 og tiden framover. Politiet i Vestfold har hatt en trafikk telling. Ved Solum passerte 13 388 kjøretøy i 2005. Det er over 580 flere enn det statsråden har lagt til grunn både i sitt svar til representantene Hoksrud og Amundsen og i de trafikkprognosene og de tallene hun legger til grunn i svarbrevet til komiteen. Jeg synes det da er spesielt at komiteens flertall ikke vil se på de faktiske forhold som gjelder strekningen. Som sagt: Trafikkprognosen som ligger til grunn for strekningen, er altfor lavt beregnet. Man har lagt til grunn en beregning med lave prosenttall, mens de reelle tallene ligger på et snitt fra 4,5 pst. til 5 pst. de ti siste årene. Når man vet at de faktiske tallene som ligger til grunn, og at alle prognoser ut fra de nye reelle tallene tyder på at man kommer godt over 20 000 årstdøgnstrafikk på strekningen innen 20 år etter åpning, vil flertallet likevel avvise forslaget.

Jeg vil også vise til hvorfor denne veibredden er så viktig. For ca. en ukes tid siden skulle jeg kjøre til Oslo. Da opplevde jeg å se en bil som stod i full fyr på E18, og hadde det ikke vært skikkelig bredde og standard på den veien, hadde bilen stått midt ute i veien, og ingen ville ha kunnet kommet forbi havaristedet. Så da vet jeg hva det betyr å ha skikkelig bredde og standard på veiene man bygger. Og man bør i hvert fall sørge for å ha det på nye

veier. Jeg håper også at flertallet ser viktigheten av en fullstandard firefelts vei med 26 meter bredde.

Til slutt vil jeg tillate meg å påpeke at Regjeringen og regjeringspartiene gjentatte ganger har uttalt fra denne talerstol at man ønsker dialog og samarbeid med opposisjonen og stiller seg positiv til gode forslag. Men i denne saken kan man ikke oppfatte flertallets forslag på noen annen måte enn en rå makt demonstrasjon fra de rød-grønne partiene, for ifølge de uttalelsene som har kommet fra flere av regjeringspartienes representanter, vil de senere komme tilbake til Stortinget og vedta en full firefelts E18 med 26 meter standard. Men da kommer forslaget fra Regjeringen og ikke fra et av opposisjonspartiene, så da er det vel helt greit å vedta det.

Jeg vil gjerne få lov til å ta opp forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet i saken.

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud har tatt opp det forslaget han refererte til.

Trond Helleland (H) [22:01:29]: Når Høyre støtter en veibredde på 26 meter på E18 fra Larvik til Telemark grense, er det først og fremst fordi vi ikke føler oss trygge på at prognosene for trafikkutvikling holder. Representanten Bård Hoksrud har på en grundig måte beskrevet de utfordringene som ligger i prosjektet, og tallene som politiet har funnet, som viser at det er atskillig høyere trafikk enn det som blir oppgitt. Hvis en framskriver dette med 10–20 år, vil en altså komme ille ut å kjøre.

Det er altså 90 mill. kr å spare på å bygge 20 meter bredde. Men på spørsmål fra komiteen svarer statsråden at det er umulig å si hva det vil koste å utvide veibredden dersom trafikken skulle øke. Det er et interessant spørsmål. Jeg har pendlet mellom Oslo og Drammen, gjerne med tog, men ofte med bil, i rundt 20 år. E18 var til å begynne med en koselig firefelts motorvei med en bred grønn midtrabatt fra Asker til Oslo. Så ble midtrabatten fjernet, og det ble presset inn et ekstra kjørefelt i hver retning. Nå ser vi at det største enkeltprosjektet i Oslopakke 3 er en ny E18 fra Asker til Oslo. Hvor var prognosemakerne da den veien ble dimensjonert for 10–20 år siden? Da jeg begynte å pendle, var det mulig å komme fram. I dag er det helt umulig.

Denne utviklingen ser vi i trafikken. Det kan vi mislike, men det nytter ikke å bygge politikken sin på at en misliker at trafikken øker. Da må en ta høyde for at det faktisk er en reell trafikkutvikling. Og med en E18 som skal bli et flaggskip fra Oslo til Kristiansand, synes jeg en burde tenke seg om en gang til før en avviser dette forslaget.

Kapasiteten er altså sprengt på E18 fra Asker til Oslo. Vi har også sett hvordan det var da arbeidet med motorveibroen i Drammen pågikk. Med den innsnevringen som kom der, ble det plutselig kø til Liertoppen – ganske langt unna. Og dette forplantet seg da nedover i Vestfold mot Telemark.

Jeg synes det er en god leveregel å lytte til kjentfolk, også når en skal vurdere dette. Særlig synes jeg det er interessant at alle stortingsrepresentantene, jeg understreker

alle, fra Vestfold og Telemark har erklært at de støtter 26 meter veibredde. Fylkesmannen i Vestfold sier det samme. Politiet i Vestfold, Vestfold fylkesting og alle lokale organisasjoner og etater som har uttalt seg, støtter 26 meter veibredde. Da er spørsmålet: Hvorfor går statsråden og flertallet imot når en har vært så tydelig på det lokalt at det er nødvendig med 26 meter veibredde?

Høyre står sammen med Fremskrittspartiet om forslaget som er fremmet, og mener at det er det eneste fornuftige. Jeg håper at flertallet også tar til fornuft, hvis det ikke er som representanten Hoksrud har pekt på, at det var litt dumt at det var opposisjonen som tok det opp. Nå må vi vente til de får fremmet det selv. Da blir det nok vedtatt.

Lars Egeland (SV) [22:04:56]: Det er interessant å studere argumentasjonen som er blitt brukt for veibygging gjennom tidene. For øyeblikket er det politisk in å argumentere med at nye veier – og i dette tilfellet bredere veier – først og fremst bidrar til økt trafiksikkerhet. Det er ikke mulig nå å bygge veier uten å bruke argumentet om trafiksikkerhet.

Det må være helt klart at hvis det er hensynet til antall sårede og drepte i trafikken hvert år som teller mest, så burde Fremskrittspartiet og Høyre slått seg i lag med oss i SV når vi argumenterer for toget.

Det er klart at man kan sette i verk tiltak for at veiene skal bli mer trafiksikre. Først og fremst er det to viktige tiltak som da gjelder: Det er lavere hastighet, og det er skille mellom møtende trafikk. Brede og oversiktlige veier frister bare til å øke hastigheten. Det er klart at det er en sammenheng, uansett hvilke fysiske tiltak man innfører, mellom trafikkmengde og antall ulykker.

SV er opptatt av at biltrafikken ikke skal øke. Miljøpolitisk er det et nødvendig tiltak for at vi skal kunne oppfylle internasjonale Kyoto-mål uten å måtte gå til drastiske tiltak på andre områder. De siste ti årene har klimagassutslippene fra veitrafikken faktisk økt med 34 pst., mens de om få år skal være på bare 1 pst. over 1990-nivå. Et mål om redusert trafikkvekst samsvarer selvfølgelig også med ønsket om å redusere antallet trafikkulykker, fordi hver ulykke er en ulykke for mye.

Forslagsstillerne mener at den reelle trafikkveksten de siste ti årene har vært på 4,5 pst. Det er et dramatisk høyt tall, og det er mye høyere enn det er miljøpolitisk mulig å akseptere, men det skyldes selvfølgelig at vi har hatt en politikk som har lagt opp til vekst i biltrafikken framfor i kollektivtrafikken. Det må først og fremst være en vekker som gjør at vi setter i gang tiltak for å dempe veksten. Vi så ved åpningen av ny E18 i nordre Vestfold, at nye veier er et av de tiltakene som setter sterkest fart i bilveksten. Og det er den største trusselen mot jernbanens konkurransekraft. E18 i nordre Vestfold gjorde at kundene flyktet fra NSB over til bilbruk. Enigheten i Vestfold om å bygge ny E18 er bygd på et politisk kompromiss som forutsetter at jernbane og vei blir bygd ut noenlunde samtidig. Så hvis trafiksikkerheten var det viktigste, ville jeg være mer opptatt av at vi nå kommer i gang med å bygge dobbeltsporet Barkåker–Tønsberg, som har vært byggeklart i

nesten ti år, og med å planlegge for Eidangertunnel og fortsettelse av dobbeltsporet fra Sande mot Holmestrand.

Fremskrittspartiet er dypt dobbeltmoralisk når det gjelder E18. De tar til orde for en veibredde som vil fordyre og øke hastigheten, mens de spekulerer i at andre tar belastningen ved å få penger til å bygge den veien som de promoterer så sterkt. For de kommer ikke til å stemme for denne veien så lenge den er bompengefinansiert, men de håper altså at andre vil sørge for å vedta bomfinansieringen så veiprojektene ikke utsettes.

Jeg er klar over at politikere lokalt har tatt til orde for økt veibredde, og at også SVs stortingsrepresentant fra Østfold, som jeg vikarierer for, har sluttet seg til dette. Mitt poeng er for så vidt ikke å ta til orde mot veibredden, men mot dobbeltmoralen som vises i Dokument nr. 8-forslaget. Jeg skjønner at folk har vært bekymret, men jeg synes Samferdselsdepartementet møter denne bekymringen med gode argumenter hvis formålet er trafikksikkerhet. Jeg registrerer, i likhet med Arbeiderpartiets representant, at Fremskrittspartiet ikke har tatt til orde for å endre veinormalen. Da gjenstår det en diskusjon om hva som er riktig prognose. Det å planlegge videre for en årlig trafikkvekst på 4,5 pst. er etter SVs mening en miljømessig katastrofe.

Etter min mening hadde saken vært best tjent med at forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ikke hadde vært fremmet.

T h o r b j ø r n J a g l a n d hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Jan Sahl (KrF) [22:09:38]: Kristelig Folkeparti mener at en høy vegstandard er viktig for å ivareta trafikksikkerheten og for å redusere antallet drepte og skadde i trafikken. Kristelig Folkeparti har imidlertid tru på de erfaringene som tilsier at norske vegnormaler godt ivaretar hensynet til trafikksikkerhet, og at normalene er i samsvar med praksis i andre land det er naturlig å sammenligne oss med.

Når det gjelder den konkrete strekningen, vil ikke vi gå dypt inn i saksbehandlingen og de vurderinger som er gjort, men vi har merket oss at E18 fra Larvik til Telemarks grense foreløpig er dimensjonert i forhold til en forventet trafikkbelastning og i forhold til de vegnormalene som vi følger i dag. Vi har også fått forsikringer om at den forventede trafikkbelastningen på strekningen ligger godt innenfor dimensjonskriteriene til en 20 m vegbredde.

Når det gjelder trafikkveksten på strekningen, vil vi bare vise til at det skal foreligge fylkesvise trafikkprognoser høsten 2006 i forbindelse med arbeidet med Nasjonal transportplan, og at spørsmålet når det gjelder akkurat denne strekningen, vil bli tatt opp igjen.

Kristelig Folkeparti synes ikke Stortinget skal vedta å instruere Regjeringen til å bygge en bestemt vegbredde på en avgrenset strekning. Vi bør la beslutningssystemet fungere slik det skal. Nye prognoser er underveis, og dersom disse prognosene tilsier en høyere standard på denne vegstrekningen, forutsetter Kristelig Folkeparti at dette prosjektet graderes opp til 26 meter vegbredde. I så måte opp-

fatter jeg det ikke slik som Høyres representant gav uttrykk for her, at vi som tilhører flertallet, stemmer imot en utvidet bredde på denne vegen. Tvert imot. Dersom prognosene viser en økt trafikkvekst på denne strekningen, mer enn det som ligger til grunn i dag, forutsetter vi at Stortinget blir orientert om at vi får en utvidet vegbredde her.

Statsråd Liv Signe Navarsete [22:12:04]: I Dokument nr. 8:80 er det fremma eit forslag om at Regjeringa skal gjennomføre naudsynte tiltak for å sikre at E18 gjennom Vestfold vert sikra ein fullstandard firefelts motorveg med 26 meter breidd. Eg er glad for at fleirtalet i komiteen stiller seg bak min konklusjon om å avvise dette forslaget.

Etter gjeldande vegnormalar skal det for stamvegar med 10 000–20 000 køyretey i døgnet i gjennomsnitt i året – såkalla ÅDT – byggjast 20 meter brei firefelts veg med fysisk midtdelar mellom motgåande køyrebaner. Trafikktalet som skal leggjast til grunn, er ein prognose 20 år etter venta opningsår. Ein slik 20 meter veg har ein tverrprofil med vegskuldrer, kvar på 1,5 meter, fire køyrefelt, kvart felt på 3,5 meter og ein midtdelar på 3 meter.

For strekninga Larvik–Telemarks grense er det i dag ÅDT på 12 800. Gjeldande trafikkprognose viser 17 300 ÅDT 20 år etter planlagt opningsår, altså i 2035. I eit langsiktig perspektiv med firefelts veg på heile strekninga mellom Oslo og Kristiansand har Statens vegvesen tenkt vegbreidde 26 meter frå Oslo til Larvik. Vidare sørover frå Larvik til Kristiansand er det tenkt 20 meter på grunn av vesentleg fall i trafikkmengda ved Larvik og endring i terrengforholda. E18 mellom Grimstad og Kristiansand er no i slutfasen av tilbodsprosessen og er vedteken bygd med 20 meter breidd. For å gjere det mest mogleg føreseieleg for trafikantane er det tenkt å endre standard berre ein gong mellom Oslo og Kristiansand, sjølv om trafikkmengda kan variere mykje mellom delstrekningar.

Eg viser elles til at over 15 vegstrekningar anten er under bygging eller planlegging med 20 meter firefelt, og konstaterer at forslagsstillarane ikkje har vist det same engasjementet i høve til desse.

Fleirtalet i komiteen meiner ein høg vegstandard er viktig for å vareta trafikktryggleiken og for å redusere talet på drepne og skadde i trafikken. Eg er sjølvstamt samd i dette. Eg er vidare nøgd med at fleirtalet òg har merka seg at erfaringar, både nasjonale og internasjonale, tilseier at norske vegnormalar tek godt vare på trafikktryggleiken, og at normalane er i samsvar med praksis i andre land det er naturleg å samanlikne seg med.

Eg vil peike på at det heller ikkje ligg føre dokumentasjon eller erfaringar som viser skilnad i trafikktryggleik mellom 20 meter veg og 26 meter veg. Både løysinga med 20 meter og 26 meter gir store gevinstar i trafikktryggleik i forhold til dagens tofelts veg med 8,5 meter vegbreidd. Dette kjem i hovudsak av den fysiske midtdelaren mellom køyretreningane som eliminerer møteulukkene, dobling av talet på køyrefelt og eit mjukare utforma sideterreng. Midtrekkverk og mjukt sideterreng fjernar erfaringsmessig 70–80 pst. av dødsulukke på høgtrafikkerte tofeltsvegar.

Endringer i vegnormalane vert foreslått etter kvart som ny kunnskap vert innhenta gjennom forskning og erfaringar i Noreg og internasjonalt. Dei utfyllande vegnormalane er eit omfattande teknisk regelverk for prosjektering og bygging av vegar og gater. Vegnormalane er no under revisjon. Eit forslag har vore ute på høyring, men dei nye normalane er førebels ikkje fastsette.

Det forslaget som er fremma, er kritisk til framskrivningane av trafikkveksten i Vestfold. Eg har sagt i mitt svar på Dokument nr. 8-forslaget at det vil liggje føre nye fylkesvise trafikkprognosar hausten 2006 i samband med NTP. Spørsmålet om dimensjonering av vegen vil verte teke opp att dersom nye prognosar og dei nye vegnormalane skulle tilseie dette.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Bård Hoksrud (FrP) [22:16:09]: Statsråden sier at dersom nye trafikk tall viser en annen trafikkvekst, skal man legge til grunn de nye tallene. Spørsmålet mitt til statsråden blir da: Er det greit – og ønsker statsråden – fortsatt å bruke 1,5 pst. som den framtidige prognoseveksten for de neste 20 årene? For det er det som er det essensielle her, om man velger å bruke de reelle tallene som man har tilbake i tid, eller om man ønsker å fortsette å basere prognosen på 1,5 pst., som er vedtatt av Stortinget. Det viktige er at man faktisk bør se på det som har vært det reelle, og bruke det som trafikkprognose. Da vil antall kjøretøy på denne strekningen komme over 20 000. Og hvis statsråden ønsker det, kan hun godt få en kopi av politiets tall, for jeg regner med at hun også anser at det korrekte tall er 13 388 ÅDT, som politiet nå legger til grunn fra 2005, i forhold til hennes tall, 12 800 ÅDT.

Statsråd Liv Signe Navarsete [22:17:08]: Som eg sa i mitt svar, er ein i gang med utarbeiding av nye trafikkprognosar i samband med arbeidet med Nasjonal transportplan og dei nye fylkesvise trafikkprognosane. Dei skal vere ferdige hausten 2006. I tillegg skal det no fokusserast meir på prognosar for vegtypar og strekningar i forhold til gjennomsnittstal for fylka.

Som eg sa, vil spørsmålet om dimensjonering av vegen vest for Larvik eventuelt verte teke opp igjen når nye tal ligg føre. Det same vil sjølvsagt gjelde dersom dei fylkesvise trafikkprognosane viser at ein har lagt til grunn feil tal for framskrivninga. Så må ein òg vurdere det ut frå dei nye prognosane som då skal liggje føre hausten 2006.

Anders Anundsen (FrP) [22:18:16]: «Fylkesmannen er svært bekymret for sikkerheten ved innsnevring av veiskulderen til en og en halv meters bredde. En så smal veiskulder vil bety at kjøretøyer som stanser langs veien, må stå delvis ut i høyre kjørefelt. Det er åpenbart at dette representerer en betydelig sikkerhetsrisiko.»

sier fylkesberedskapssjef Harald Haug Andersen til Østlandsposten 24. mars. Hvorfor lytter ikke stastråden til Regjeringens forlengede arm i Vestfold?

Statsråd Liv Signe Navarsete [22:18:50]: Statsråden har eit ansvar for vegtryggleik og vegbygging i heile landet. Fylkesmannen og beredskapssjefen i Vestfold har sjølvsagt sin legitime rett til å fremme sitt syn på vegane i Vestfold. Eg har ei heil liste over vegar med 20 meter breidd. Eg kan nemne E6 Dal–Lillehammer, E6 Svinesund–Svingenskogen, E18 Momarken–Vinterbro, osv., som anten er i ferd med å verte utbygde eller planlagt utbygde med 20 meters veggbreidd.

Me har innhenta erfaringar frå Sverige og Finland, som tilseier at 20 meter veggbreidd er godt i tråd med det ein nyttar i våre naboland for utbygging av vegar. Tida tillét ikkje at eg kan referere det. Men me er iallfall ikkje i utakt med våre naboland.

Grunnen til at eg ikkje einssidig har lytta til fylkesmannen i Vestfold, er at eg må ha ein felles politikk som gjeld for vegbygging i heile landet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Steinar Gullvåg (A) [22:20:23]: Jeg burde egentlig ha lært, men jeg lar meg dessverre stadig overraske over Fremskrittspartiets evne til å drive snever partitaktikk.

Helt tatt ut av sin sammenheng, og lenge før Stortinget innbys til å behandle videreføringen av E18 fra Larvik og sørover, opplever vi altså at Fremskrittspartiet fremmer konkret forslag om veggbredden på den aktuelle strekningen. De vet selvfølgelig at forslaget blir avvist. Stortinget, som er vel kjent med og som ved flere anledninger har drøftet vegnormalene, vedtar ikke veggbredder enkeltvis eller strekningsvis.

Ved sin opptreden er Fremskrittspartiet faktisk i ferd med å ødelegge for en god sak som det har vært tverrpolitisk enighet om i Vestfold og Telemark. Og jeg er sikker på at stastråden har merket seg denne tverrpolitiske enigheten. Jeg kan derfor ikke se noen annen begrunnelse for dette forslaget enn at det er et forsøk på å sette stortingskolleger i Vestfold og Telemark i forlegenhet. De syns åpenbart det er viktigere enn selve saken.

Jeg er derfor glad for at flertallet i komiteen nøyer seg med å vise til at Statens vegvesen til høsten skal utarbeide nye fylkesvise trafikkprognosar som underlag for neste revisjon av Nasjonal transportplan. Dette vil selvfølgelig også få følger for dimensjoneringen av E18 fra Larvik og videre sørover. I det øyeblikk utbyggingsprosjektet fremmes for Stortinget, er dette en viktig del av beslutningsgrunnlaget.

Vegnormalene fastsettes av Vegdirektoratet etter forskrift og forutgående drøftinger med Samferdselsdepartementet. Vegnormalene er retningsgivende for all vegutbygging her til lands. Fremskrittspartiet kan gjerne være uenig i gjeldende normaler og har selvfølgelig full anledning til å fremme forslag om endringer, men det gjøres ikke gjennom enkeltvedtak i Stortinget.

Fremskrittspartiet ynder jo å ta saker ut av sin sammenheng. Det er faktisk en viktig del av partiets politikk. Denne saken er bare én i rekken.

(Gullvåg)

Jeg vil tro at Fremskrittspartiets interesse for veibredden på E18 også tjener en annen hensikt, nemlig å dekke over at partiet aldri har tenkt å stemme for gjennomføringen av dette og andre prosjekter som gjelder veier gjennom Vestfold og Telemark, så lenge de delfinansieres av bompenger. Da er bompengene viktigere enn trafikksikkerheten. Da ofres framkommeligheten og veibredden.

Dette er Fremskrittspartiet i et nøtteskall.

Svein Flåtten (H) [22:23:24]: Hva er formålet med forslaget, spurte Arbeiderpartiets talskvinne her tidligere. Jeg skal prøve å forklare det.

Formålet med forslaget har sammenheng med at et samlet Vestfold – et fylkesting, en fylkesmann, ordførere og kommuner – er sterkt bekymret for situasjonen på veiene sine og i denne saken bruker Fremskrittspartiet og Høyre som ombud for å fremme sin bekymring.

Men de to partiene er også ombud for noen andre. De er ombud for stortingsrepresentantene fra regjeringspartiene som har sagt at også de er bekymret, og at også de ønsker mer veibredde. Vi er også ombud for representanten Gullvåg, som nettopp var oppe på talerstolen for å fremme det han egentlig mener, dvs. han mener litt forskjellig – en ting når han er her, noe annet når han er i Vestfold.

90 mill. kr ekstra koster dette. Jeg er veldig glad for at forslagsstillerne fra Fremskrittspartiet – som vet at dette er et spleiselag mellom staten på den ene siden og brukerne på den andre, dvs. at det blir høyere brukerbetaling – synes saken er så viktig at de går på akkord med sine prinsipper om ikke å ilegge brukerne flere avgifter. Jeg synes det står stor respekt av Fremskrittspartiet i denne saken – det er helt utmerket. Høyre for sin del er slett ikke glad i økte bomavgifter, men for den gode saks skyld er vi med på dette.

Like viktig som veibredden på den sørligste parsellen i Vestfold er det å komme i gang med byggingen av Bomstad–Langåker-parsellen. Planen er klar. Vår regjering fikk den inn i Nasjonal transportplan. Det som mangler, er en proposisjon til Stortinget om igangsettelse. Den er ikke kommet. Det har gått ett år, og jeg ser ingen grunner til – i hvert fall ingen kjente – at det skulle være noen forsinkelser. Denne sendrektheten – enten i de ytre etater eller i Samferdselsdepartementet – synes jeg er uakseptabelt. Og jeg må si at stortingsrepresentantene fra Vestfold som er i posisjon, har hatt et stort ansvar når det gjelder å presse denne saken igjennom. I dag er det 13. juni. Stortinget går fra hverandre om tre dager. Fortsatt har vi ikke sett snurten av denne saken. Det kan forsinke utbyggingen som gjelder den kanskje verste ulykkesparsellen i Vestfold, med opptil et halvt år. Det er også befolkningen bekymret for.

Anders Anundsen (FrP) [22:26:45]: Da representanten Gullvåg var på talerstolen i stad, ble jeg litt lattermild – det må jeg innrømme. Når man har en dårlig sak, er angrep det beste forsvar. Han anklager Fremskrittspar-

tiet for å drive med noe han kaller «snever partitaktikk», og sier at vi er i ferd med å ødelegge for en viktig sak.

Jeg tror dette skyldes at representanten Gullvåg og forslagsstillerne til dette forslaget har en ulik oppfatning av hva Stortinget skal drive med, rett og slett. Vi mener at Stortinget skal være en viktig politisk aktør, som skal avgjøre viktige politiske saker som lokalbefolkningen også er opptatt av, mens Gullvåg åpenbart mener at det skal Stortinget ikke rote noe særlig borti.

Politiet i Vestfold er kjent for å være meget edruelig. Likevel er de helt tydelige når de sier følgende: Å anlegge en veiskulder på 1,5 meter – som foreslått – vil medføre en meget stor risiko for en vogntogsjåfør som beveger seg på utsiden av kjøretøyet. Dette betyr altså at politiet, Fylkesmannen i Vestfold og alle de lokale beslutningstakerne – vi har hørt oppramsingen før – mener at dette er en utfordring. Statsrådets svar er at vi ikke skal løse denne utfordringen her.

I et brev til ordføreren i Larvik – Øyvind Rise Jenssen, fra Høyre – har samtlige stortingsrepresentanter fra Vestfold og samtlige stortingsrepresentanter fra Telemark skrevet under på at de er enig i at veibredden skal være 26 meter. I sted stod representanten Gullvåg og forsvarte seg fordi han i dag må stemme mot noe han er for. Jeg synes ikke det er en god måte å drive politikk på – og iallfall ikke at det skulle resultere i karakteristikker av engasjerte medrepresentanter av den type som representanten Gullvåg gjorde seg skyldig i i sted.

Vi har en gullgrube i dette landet – den er riktignok blitt noe mindre verdt etter visse børsfall den siste tiden. Vi taper milliarder av penger samtidig som vi ikke kan bruke noen kroner på veier og infrastruktur i Norge. Vi kan altså risikere pengene våre på børs, men vi kan ikke bygge gode nok veier som er trafikksikre, slik at menneskene som ferdes på dem, kan være trygge.

Jeg må si at jeg ble overrasket over representanten Egelands innlegg her i stad, hvor han sa at han var mer opptatt av å bygge jernbane enn av å bygge trafikksikre veier. Det er noen ganger viktig å kunne ha to tanker i hodet på én gang. Toget er i ferd med å gå for E18 vest for Larvik. Det er uakseptabelt å bygge veier med gårsdagens standard når det gjelder fremtidens utfordringer.

Terje Aasland (A) [22:30:03]: Lokale saker av stor betydning ender ofte opp med lokal enighet, og det er etter mitt skjønn en av mange edelstener i vårt demokrati. Men med bakgrunn i den saken vi nå er invitert til å behandle, er det slik at om ikke denne etter mitt skjønn utrolige edelstenen er fjernet, så har den i hvert fall skiftet vesentlig valør – på grunn av argumentasjonen i denne debatten og ikke minst på grunn av at en bruker enighet lokalt som argumenter i forslag som blir fremmet av Fremskrittspartiet i denne saken. For det er slik at denne saken er et skoleeksempel på frekhetens nådegave og politisk umoral, og den føyer seg klart inn i rekken av mål om partipolitisk markering framfor måloppnåelse om gode samferdselsmessige løsninger.

Når man i sine merknader tillater seg å skrive at «både de lokale folkevalgte i kommune og fylke, samt alle stor-

tingsrepresentantene fra Vestfold og Telemark, hvorav 7 representerer regjeringspartiene», er dette et dypt og alvorlig brudd på redelighet og normal folkeskikk, spesielt når dette framstilles som et av argumentene for forslaget.

Bakgrunnen for det initiativet Fremskrittspartiet tok for å danne en lokal enighet, var at man ville ha innspill i den videre debatten inn mot den endelige saken som skulle utredes. Jeg vil derfor ha meg frabedt å bli tatt til inntekt for forslag som fremmes av Fremskrittspartiet i denne sal, spesielt når forslaget til de grader undergraver saken og den lokalpolitiske enigheten, som tross alt har vært der.

Jeg slutter meg derfor helt og holdent til det Steinar Gullvåg gav uttrykk for. Jeg konstaterer også med tilfredshet at fakta og realiteter sydd sammen i en god utredning fortsatt skal danne grunnlaget for beslutninger som fattes i denne sal. Jeg er derfor svært glad for at statsråden og et bredt flertall vil ta opp igjen spørsmålet om dimensjonering av den aktuelle strekningen fra Larvik til Telemarks grense, og at dette gjøres på en ryddig måte i forbindelse med arbeidet knyttet til Nasjonal transportplan og med nye prognoser som vil foreligge høsten 2006. Dette har vært – og er – anliggendet for den lokalpolitiske enigheten som har vært i denne sak.

Arne Sortevik (FrP) [22:32:48]: Veldig kort – på tampen: Dette er en veistrekning med spesielle utfordringer. Selvfølgelig er det helt legitimt å bringe også dem inn i Stortinget.

I det første svarbrevet fra statsråden er de nye fylkesvise trafikkprognosene omtalt. Vi går ut fra at de også kommer til Stortingets kjennskap, at Stortinget får informasjon rimelig raskt etter at nye fylkesvise trafikkprognoser foreligger høsten 2006. Det er viktig ikke bare for denne veiparsellen, men for hele veiplanleggingen i Norge. Det er for mange signaler om at de prognosene vi bygger gjeldende veiplan på, faktisk ikke er riktige, og at vi bygger underdimensjonerte veier.

Det er også slik at det ikke er lenge siden transportkomiteen var på befaring i Østfold og så på en annen del av E18, som bygges ut i norsk husmannsånd, nemlig i små etapper og stykkevis og delt, og hvor det fra Vegvesenet ble opplyst at flere av de nye parsellene som er tatt i bruk, er underdimensjonert enten når de åpnes, eller kort tid etter at de er blitt åpnet, fordi trafikken er langt større enn de prognosene som er lagt til grunn. Når statsråden i svaret sier at det ikke skulle «være nødvendig med vegutvidelse allerede om 10-20 år», står det i ganske grell kontrast til det komiteen fikk oppleve ved beferingen i Østfold for noen uker siden, nettopp på andre deler av E18, som altså fremstår som nye og nyåpnet.

Uttrykket «dobbelmoral» er brukt. Det er det lett å bruke når man ikke har noen god følelse for eget standpunkt.

Til representanten Gullvåg, som beskylder Fremskrittspartiet for å ødelegge for saken, er det det å si at regjeringspartiene er i ferd med å ødelegge veien. Representanten Gullvåg har tydeligvis langt igjen før han nærmer seg en løsning av FrP-koden.

Steinar Gullvåg (A) [22:35:29]: Jeg vil først og fremst advare mot å tro at representanten Flåtten på noe tidspunkt kan opptre som ombud på mine vegne. Jeg tror mitt syn og hr. Flåtten syn er så vidt motsatte at vi nok ikke kan enes på dette området heller. Jeg merket meg dessuten at representanten Anundsen i sitt innlegg påstod at «politiet i Vestfold er kjent for å være meget edruelig». Ja, noe annet ville være meget oppsiktsvekkende!

Jeg har festet meg ved at konsekvensene av Fremskrittspartiets forslag vil være at man – jeg hadde nær sagt – på et hvilket som helst punkt i et hvilket som helst prosjekt i en hvilken som helst sammenheng kan fravike vedtatte veinormaler, alt etter Fremskrittspartiets eget for-godtbefinnende. Jeg synes at dette er usedvanlig dristig av et parti som gjør krav på å bli tatt seriøst i samferdselspolitikken. For hva er det man skal bygge på, når man skal planlegge for framtidens trafikk, hvis man ikke skal bygge på trafikkprognoser og trafikkfall? Og så vidt jeg vet, har ikke Fremskrittspartiet på noe tidspunkt i forbindelse med behandlingen av Nasjonal transportplan foreslått andre trafikkprognoser enn de plantall som er lagt inn der. Hva er det vi kan vente oss nå da, hvis man skal følge de innfallene som Fremskrittspartiet får i – jeg hadde nær sagt – enhver sammenheng? Det neste blir vel kanskje at de reiser forslag om å male gul midtstripe på hele E6.

Anders Anundsen (FrP) [22:37:59]: Hvis en skreler av retorikken og de billige poengene mot Fremskrittspartiet i det foregående innlegget, blir det ikke mye igjen.

Representanten Aasland var her oppe og forsøkte å fraskrive seg sin støtte til 26-metersveien. Det er litt underlig. Han hevdet til og med at det var Fremskrittspartiet som hadde tatt initiativet til at stortingsbenkene skulle få invitasjonen til å gi en støtteerklæring. Det er feil. Jeg gjorde også rede for det i innlegget mitt, hvor jeg sa at det var ordføreren i Larvik – som ikke er fra Fremskrittspartiet, men fra Høyre – som tok dette initiativet. Jeg trodde at stortingsrepresentanter som var med på denne typen opprop, faktisk mente det de skrev under på. Men jeg registrerer at representanten Aasland er av en annen oppfatning.

Når det gjelder representanten Gullvåg, sier han at han ikke ønsker å fravike veinormalene. Han sier til og med at Fremskrittspartiets forslag er for et innfall å regne. Men så er det dette brevet til ordføreren i Larvik igjen, da, som jeg er nødt til å komme tilbake til. Her står det da vitterlig at representanten Gullvåg ønsker å fravike veinormalen for E18 vest for Larvik. Men det var 28. mars. Nå er det 13. juni – ting går i bølger.

Terje Aasland (A) [22:39:27]: Jeg synes dette understreker litt hvor Fremskrittspartiet faktisk vil med sitt forslag. Det er ingen annen begrunnelse enn å fremheve et behov for å markere seg i en svært viktig samferdselsmessig sak for regionen, og for hele øst-sør-forbindelsen. Det var det vi gav uttrykk for som lokale representanter, og som stortingsrepresentanter fra de fylkene vi representerer, da vi var med på det oppropet. Hensikten var ikke å være alibi for Fremskrittspartiet da de skulle fremme Do-

kument nr. 8-forslag og begrunne disse. Hensikten var å gi et innspill til den saken som skulle utredes og legges fram for Stortinget. Dette er ærlighet og en edelsten i demokratiet. Det er ikke den retorikk Fremskrittspartiet nå presenterer fra denne talerstol.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 20.
(Votering, se side 2730)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Stortinget skal nå votere i sakene nr. 1–20.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 13 (2005-2006) – om Kredittmeldinga 2005 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 3 (2005-2006) – om statsrekneskapen medrekna folketrygda for 2005 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i å sette i kraft en protokoll til skatteavtalen av 28. november 1995 mellom Kongeriket Norge og Republikken Østerrike med formål å hindre dobbeltbeskatning og forebygge skatteunndragelse med hensyn til skatter av inntekt og av formue, undertegnet i Wien den 14. november 2005.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker i ratifikasjon av en frihandelsavtale mellom EFTA-statene og Republikken Korea og en bilateral landbruksavtale mellom Kongeriket Norge og Republikken Korea, begge av 15. desember 2005.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 16 (2005-2006) – om samarbeidet i NATO – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 18 (2005-2006) – årsrapport fra Stortingets delegasjon til NATO-parlamentarikerforsamlingen for 2005 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 7

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 11 (2005-2006) – om samarbeidet i Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) i 2005 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 8

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 13 (2005-2006) – årsrapport fra Stortingets delegasjon til parlamentarikerforsamlingen til Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE PA) for 2005 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9

Komiteen hadde innstilt:

St.meld. nr. 14 (2005-2006) – om Noregs deltaking i den 60. ordinære generalforsamlinga i Dei sameinte na-

sjonane (FN) og vidareførte sesjonar av FN's 59. generalforsamling – leggjast ved protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 10

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykker til inngåelse av avtale mellom Norge, Island og Sveits om Sveits' tilknytning til Schengen- og Dublin-samarbeidet (Trepartsavtalen).

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 11

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget samtykkjer i godkjenning av Tiltak 1 av 20. juni 2003 om oppretting av eit sekretariat under Antarktistraktaten av 1. desember 1959.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Under debatten har Signe Øye satt fram et forslag på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet får fullmakt til å gjennomføre anskaffelsesfasen av Tørrdøkk – Haakonvern iht. oppgitt kostnadsramme i pkt. 2 i St.prp. nr. 57 (2005-2006). Utbetalinger for 2006 skal holdes innenfor bevilgningene gitt i 2006 under kap. 1760 Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

St.prp. nr. 57 (2005-2006) – Om investeringer i Forsvaret – bifalles ikke.

Presidenten: Senterpartiet har varslet at de støtter forslaget, mens Venstre har varslet at de støtter innstillingen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble forslaget bifalt med 57 mot 47 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 22.51.42)

Votering i sak nr. 13

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet gis fullmakt til å foreta utskifting av vinger på P-3 Orion maritime overvåkingsfly.

II

Kostnadsrammen for materiellinvesteringen (kap. 1760 post 45) settes til 720 mill. kroner

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 14

Komiteen hadde innstilt:

I statsbudsjettet for 2006 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
U t g i f t e r :			
450	1	Sivile vernepliktige Driftsutgifter, b l i r a u k a med ..... frå kr 100 414 000 til kr 101 464 000	1 050 000
1720	1	Felles leing og kommandoapparat Driftsutgifter, b l i r a u k a med ..... frå kr 2 163 505 000 til kr 2 163 640 000	135 000
1725	1	Fellesinstitusjoner og – utgifter under FST Driftsutgifter, b l i r a u k a med ..... frå kr 1 941 506 000 til kr 1 942 140 000	634 000
1731	1	Hæren Driftsutgifter, b l i r a u k a med ..... frå kr 3 731 859 000 til kr 3 737 104 000	5 245 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
1732		Sjøforsvaret	
	1	Driftsutgifter, b l i r a u k a med ..... frå kr 2 624 727 000 til kr 2 626 495 000	1 768 000
1733		Luftforsvaret	
	1	Driftsutgifter, b l i r a u k a med ..... frå kr 3 398 168 000 til kr 3 399 161 000	993 000
1734		Heimevernet	
	1	Driftsutgifter, b l i r a u k a med ..... frå kr 1 080 979 000 til kr 1 082 300 000	1 321 000
1740		Forsvarets logistikkorganisasjon	
	1	Driftsutgifter, b l i r a u k a med ..... frå kr 2 033 827 000 til kr 2 035 840 000	2 013 000
1790		Kystvakten	
	1	Driftsutgifter, b l i r a u k a med ..... frå kr 774 744 000 til kr 775 138 000	394 000

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 15

Presidenten: Under debatten har Per Ove Width satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en ny næringspolitisk strategi for norsk deltakelse i internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor forsvarsmateriellsektoren. Strategien må sikre at Norge benytter seg av de mulighetene som foreligger for økt deltakelse i slike prosjekter.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 24 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 22.52.41)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:79 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Korsberg, Per Ove Width og Christian Tybring-Gjedde om utarbeidelse av en ny næringspolitisk strategi for norsk deltakelse i internasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter innenfor forsvarsmateriellsektoren – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 16

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 5 (2005-2006) – Ombudsmannsnemnda for Forsvarets innberetning om virksomheten i tiden 1. januar-31. desember 2005 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 17

Komiteen hadde innstilt:

Stortinget gjev samtykke til godkjenning av avgjerd i EØS-komiteen nr. 10 /2006 om innlemming i EØS- avtala av direktiv 2004/54/EF om minstekrav til tryggleik i tunnelar i det transeuropeiske vegnettet.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 18

Presidenten: Under debatten er det satt fram to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Bård Hoksrud på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 2, fra Odd Einar Dørum på vegne av Venstre

Under debatten er forslag nr. 2 omgjort til et oversendelsesforslag og lyder i endret form:

«Det henstilles til Regjeringen å vurdere yrkestransportloven § 37a med tanke på større fleksibilitet for personer som har fylt 70 år med hensyn på å inneha kjøreseddel.»

Presidenten foreslår at forslaget oversendes Regjeringen uten realitetsvotering. – Det anses vedtatt.

Forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Høyre, lyder:

«I

Stortinget ber Regjeringen om å utvide muligheten til å gi midlertidig dispensasjon fra lov om yrkestransport § 37 a slik at personer som er fylt 70 år, og som oppfyller kravene for å ha kjøreseddel beholder denne også ut over fylte 70 år. Kjøreseddelen beholdes for inntil ett år av gangen, så lenge man oppfyller kravene til denne. Dersom særlige helseforhold skulle tilsi det, skal perioden som kjøreseddelen er gyldig for settes kortere. Dispensasjonen gjelder frem til endringer i loven er endelig behandlet i Stortinget.

II

Stortinget ber Regjeringen legge frem forslag til endringer i yrkestransportloven § 37 a for Stortinget. Dette for å få en permanent ordning som sikrer at personer over 70 år, på bestemte vilkår beholder sin kjøreseddel for inntil ett år av gangen.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:68 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud og Øyvind Halleraker om dispensasjon fra yrkestransportlova for personer over 70 år – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble innstillingen bifalt med 68 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.54.39)

Votering i sak nr. 19

Presidenten: Under debatten har Arne Sortevik satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gi Stortinget en vurdering av hvordan øysamfunn og kystkommuner som samferdselsmessig er ensidig avhengig av bilferge og hurtigbåt, kan gis bedre mulighet for næringsmessig verdiskaping.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:71 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Arne Sortevik, Bård Hoksrud, Per Sandberg og Kenneth Svendsen om en vurdering av samferdselsmessige tiltak som kan sikre øysamfunn og kystkommuner bedre næringsmessig verdiskaping – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 56 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.55.30)

Votering i sak nr. 20

Presidenten: Under debatten har Bård Hoksrud satt fram et forslag på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber Regjeringen gjennomføre de nødvendige tiltak for å sikre at E18 gjennom hele Vestfold sikres en fullstandards firefelts motorveg med bredde 26 meter.»

Det vil bli votert alternativt mellom dette forslaget og innstillingen fra komiteen.

Komiteen hadde innstilt:

Dokument nr. 8:80 (2005-2006) – forslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Bård Hoksrud, Per Ove Width, Kåre Fostervold, Per Sandberg og Arne Sortevik om fullstandard firefelts E18 fra Larvik til Telemarks grense – avvises.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet og Høyre ble innstillingen bifalt med 68 mot 37 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 22.56.18)

S a k n r . 2 1

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Møtet hevet kl. 22.57.